هاوكاری

التضامن

وزارة الاعلام ـ دار التضامن للطباعة والنشر الكردية

٢٤ لاپـــەرەیە بە (٢٥) فلســە ١٩٧٦/١/٩ ژمارە (٢٩٩)

ژمارەی تایبەتی

● لەم ژمارەیەدا ●

● ولات لە هەفتەیەكدا (ئاهەنگ گیرانو كردنەوەی چەندان پرۆژەی ئاوەدانی) .
● هاوكاری لەكوڕی خەباتدا ـ جەمال بابان
● سالێكی نوێ و ئەركێكی پیرۆز ـ غەفور
● چەندان باسو ڕێپورتاج لە بیرەوەری (٦) سالەی «هاوكاری» دا .

پیرۆزبایی سەرۆكی فەرمانده لە هێزی چەكداری نەبەز

با لەشكرەكەمان شورەیەكی قایم بێ بۆ ڕەت كردنەوەی هەموو دەست درێژی یەك و دەستەبەری بەدیهێنانی ئامانجی نەتەوەكەمان بێت

با لەشكرەكەمان شورەیەكی قایم بێ بۆ ڕەت كردنەوەی هەموو دەست درێژی یەكو دەستەبەری بەدیهێنانی ئامانجی نەتەوەكەمان بێت .

سەرۆكی فەرماندە كاك احمدحسن بكر بەبۆنەی یادی ٥٥ ساڵەی دامەزراندنی لەشكرەوەبروسكەیەكی پیرۆزبایی ئاراستەی ئەندامانی هێزی چەكدار كرد تیایدا داوای كرد كە لەشكر ئامرازێكی بەدیهێنانی ئامانجەكانی نەتەوەی عەرەب بێت ئەمەش بروسكەكەیە

لە سەر كۆمارو فەرماندەی گشتی هێزی چەكدارەوە مهیب احمد حسن بەكر .

بێخۆشحالم كە لەم ڕۆژەنەمرەی جەژنی پیرۆزی لەشكردا پیرۆزبایی لە ئێوەو هەموو ئەندامانی لەشكری دلیر بەئەفسەرو سەربازو مەدەنی یەكارگێرەكانی یەوە بكەم .

داواكارم لەخوای مەزن كە سەرمانخات بۆ خێرو خۆشی ئەو لەشكرەو سەربەرزی و پتەوبوونی ... دەبا لەشكر شورەیەكی قایمی ڕەت كردنەوەی هەموو دەست درێژیەكی تاوانبارو ئامرازێكی بەدیهێنانی ئامانجەكانی نەتەوەی عەرەبمان بێت لەیەكگرتن و سەربەستی وسوشیالیستی و ڕزگاركردنی بەشە زەوت كراوەكانی نیشتمانی گەورەمان و پارێزگاری ی دەسكەوتەكانی شۆڕشە پێشكەوتوەكەمان بكات .. خواش سەرمان بخات .

ئا.د.ع

لەبیرەوەری یادی «٥٥» ساڵەی دامەزراندنی لەشكرە قارەمانەكەمانەوە :

جەژنی لەشكری قارەمانی ، جەژنی هەموو گەلە

گەلو ولات ئەمڕۆ پێكەوە ئاهەنگی یادی دامەزراندنی لەشكری قارەمانی عیراق ئەگێرن .. لە كانگای دلیانەوە لەناو كەفو كوڵی خوشەویستی و بەختیاریدا ڕۆڵەكانی گەلدەست لە ناو دەستی برا ئەفسەرو سەربازەكانی لەشكرە نەبەزەكەمان ئەنێنو جەژنە پیرۆزە لەیەكتری ئەكەن .. نەك تەنیا پیرۆزبایی لە دایك بوونی لەشكر ! بەلكو پیرۆزبایی ئەو زنجیرە سەركەوتنە یەك لە دوای یەكانەی كە لە تەمەنی خەباتی چەكدارانەی دژ بە ئیمپریالیزمو كۆنەپەرستی داتۆماری كردوە .. گەلو سوپا ئەمڕۆ بەیەك دلو یەك بیروباوەڕەوە لە ژێر سەركردایەتی سیاسی شۆڕشی ١٧ی تەموزدا دەسكەوت لە دوای دەسكەوتو سەركەوتن لە دوای سەركەوتن بەدەست دێنن .. بۆ ئەوەی ئاسۆیەكی ڕوشنتر و ڕوناكتر لەدایك بێتو عیراقێكی یەكگرتووی پێشكەوتوی سوشیالیستی پێك بێ .

لەشكری دلێری عیراق هەر لە ڕۆژی هاتنەكایەوە لەساڵی ١٩٢١دا تا ئەگاتە ئەمڕۆ مێژوویەكی دورو درێژی پڕ لە قارەمانێتیو دلسۆزی تۆمار كردوە.. سەرگورشتەی خەباتی نەبەردانەی جارێكی تر ئەوە

بڕوانە ل ـ٢١ـ

Institut Kurde de Paris

سەرۆكی فەرمانـدە

شۆڕشەكەمان مەرجی رزگـاربـوونو پێشـكەوتنی ئافـرەتی دابـین كـردوە

● شۆرشـی تەمووز بایـەخی بەئافرەتو مافەكانی داوە ·

● ئافرەت داوا كراوەكە كاری داهینەرانە بكاتو لـە سەرچاوەی زانسـتو رۆشـنبیری یەوە هەڵێنجێ ·

سەرۆكی فەرمانده كاك احمدحسن بەكـر لەوتوو‌ێژێكدا لەگـەل پەیامنێری گۆڤاری (المرأة) كە یەكێتی گشـتی ئافرەتانی عیراق دەری ئەكات بەبۆنەی كۆتایی هاتنی سـالی جیهانی ئافرەتانـەوە دواوەووتویەتی :

شۆرشە نەتەوەیی وسوشیالیستی یەكەمان مەرجی رزگار بوونو پێشكەوتنی بۆ ئافرەتان‌دابین كردوە بۆ ئەوەی بتوانێ كاریگەرانە دەوری خۆی بگێرێ بەرامبەر بەكۆمەڵو روو بەرووی هەموو دیاردەكانی پاشكەوتن ببێ · ئەمەش تەواوی قسەكانی سەرۆكی فەرماندەیە :ـ

لە كاتێكدا پێشوازی سالی نوێو تەواو بوونی سـالی ئافرەتانی جیهان ئەكـەین ئەمانەوێو ئاواتمانە كە ئـەم سـالو سـالانی ئاینده سالی بەرەوپێش چوونو راپەرین بێ بەرەو بە یەكجارەكی رزگـاربوونی ئافرەتو بەرەو بەشدار بوونی یەكسانانەی لەگـەل پیاودا لە پێناو خزمەت كردنی ئامانجەكانی نەتەوەی عەرەب‌مان‌لە یەكگرتنو سەربەسـتیو سوشیالیستی‌دا ·

شۆرشە نەتەوەیی‌و سوشیالیستی یەكەمان مەرجی رزگار بوونو پێشكەوتنی بۆ ئافرەت‌دابین كردوەو خستویەتیە سەر رێگای بێ برانو شاد بوون بەدەسـكەوتەكانی كـار گوزاری گۆرانی كۆمەلایـەتی‌وپتەووكردنی ئەركی سەرشـانی لـە كۆمەلە پێشكەوتووەنێ كۆشەرەكـەمان وە بۆ روو بەرووبوونی هەموو نیشانەو دیاردەیـەكی پاشـكەوتویی ئافرەت ·

دواكەوتنی ئافرەتو بەیەكسان‌سەیر نەكردنی هۆی‌دواكەوتنەو نەكەرە لـە بەرەوپێش چوونی نەتـەوەی عەرەبو توانای لێ هاتوییەكەی ئەدات لـە بواری‌بەرەنگاری كردنی دەسـت درێژی‌یەكانی ئیمپریالیـزم‌وزایۆنیزم ·· جا لەم كۆشەیەوە كێشـەی رزگاربوونی ئافرەت‌توندوو تۆڵ بەكێشەی زینـدو كردنەوەی كـە لـە پوزەپرشـنگدارەكانی مێـژووی عەرەبەوە بەستراوەتەوە ·

ئافرەتی عەرەب لـە بواری‌مێژووی‌پرشنگدارمان‌دا پلەیەكی بایەخ داری لە كۆمەڵو دەورێكی گرنگو دیاری لە مەیانە جۆر بەجۆرەكانی‌دا هەبووە ·

لەمێژووی‌هاو چەرخیش‌ماندا‌هەر چەندە رژێمی كۆنەپەرست و چەوسێنەر دەستیان رۆیشتوە‌لەگەڵ ئەمەش‌دا ئافرەت دەوری لەو شۆرشانەدا هەبووە كـە گەلی عەرەب هەلیگیر ساندوون لە فەلەستین یان جەزایر یاخود‌ئەرتیریا یـان عومـان ··· هەروەها دەوری هەبوو لـەولاتەكەمان‌دا بەوەی بەشـدار بووە لەسەركەوتنی گەلەكەمانوشۆرشەكانی دژی رژێمەبەكرێ گیراوە كۆنەپەرستەكان ·

لە بەرنەمانـە ··· ئافرەت‌لەسای‌سێبەری شۆرشی‌جەفدەی تەمووزدا بایەخێكی تایبـەتی‌وریزێكی زۆری لێ نراوە كـە بریتی بووە لە دابین كـردنی‌هەلی هەمە جور لـە بەردەمی‌دا بۆ ئەوەی‌مافەكانی زامن بكرێن‌ویەكسانی لەگەل پیاودا دەستە بەربێ‌و چالاكـانە لە ژیانی‌سیاسی كۆمـەڵ‌دا بەشداری‌ی بكات ··· وە ئەوشتگیری‌یەی‌یەكێتی گشتی ئافرەتانی عیراق لە لایەن سەركردایەتی پارتی‌وشۆرشەوە لێ ئەكرێ نمونەیەكی ئەم بایـەخ پی‌دانو رێز لێنانەیە ·

لـە چوارچێوەی رەوتی‌شۆرشگێرانەو ئـەو مەرجانەی رزگـاربونو بەرەوپێش چوون‌كە لە مەیانی تاكە كەسـی‌و بەكۆمەڵ‌دا بۆ ئافرەت مسۆگەر بروانە ل ـ٢٢ـ

دەرچوونی چەند مەرسومێكی جەمهوری

مەدالیای رافیدەین بە هەڤاڵی سكرتێری گشـتیو هـەڤاڵی یاریـدەدەری درا

هەڤاڵ صدام حسـین پلەی فەریقی یەكەمو خـەلاتی رافیـدینی وەرگـرت

خەلاتی رافیدین بۆ هەڤالان مستەفاو دوری‌وجەزراوی

بە پێی مەرسومێكی‌جمهوری كردایەتی شۆرش لە رێككەوتی فەرماندەی دامەزرینەر هـەڤال (١ـ٧ـ١٩٧٦)ی وە پلـەی میشێل عفلق سكرتێری گشتی فەریقی یەكەمی ئەبێت · حزبو هەڤال شبلی عەیسەمی یاریدەدەری سكرتێری گشـتی حزبی بەعسی سوشیالیسـتی عەرەب خەلاتی رافیدەین ، پلەی یەكـەمو جۆری مەدەنی‌یان پێ درا ··· ئەمـەش تـەواوی مەرسومەكەیە :ـ

مەرسوەی جمهـوری
ژماره ـ ٤

بە پێی ناوەرۆكی بـەندی (٢)ی یاسای خەلاتی رافیدەین ژمـاره (٨٧) سـالی ١٩٥٩ وبەندی حـەوتی سیستەمەكە ژماره (٢٨)ی سالی ١٩٦٧ ئەم بریارانەمان دا :

١ ـ میشـیل عەفـلەق سكرتێری گشتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب خـەلاتی پلەی یەكەمی راف[illegible]ەین جـۆری مەدەنی پێ ئەدر[illegible]

٢ ـ شبلی عەیسەمی یاریدە دەری سكرتێری گشـتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عـەرەب خەلاتی پلەی یەكەمی رافیدەین جۆری مەدەنی پێ ئەدرێ ·

لـە رۆژی چواری مانگـی محەرەمی سالی ١٣٩٦ی كۆچی بەرامبەر بە رۆژی پێنجی مانگی كانونی دووەمی سالی ١٩٧٦ی زایین لە بەغدا نووسرا ·

احمد حسن بكر
سەركومار

بـەپێی دوو مەرسـومی جمهوری كاك صـدام حسین جێگری سەرۆكی ئەنجومـەنی سەركردایەتی شۆرش پلـەی فەریقی‌یەكەمو خەلاتی‌رافیدەینی پلەی یەكەمو جۆری عەسكەری پێ درا ئـەمەش هـەر دوو مەرسومەكەیە :

بە ناوی خـوای بەخشندەو میهرەبانەوە مەرسومی جمهوری
ژماره (٣)

بە پێی ناوەرۆكی برگـە (ز)ی بەندی پەنجاو هەشـتی دەسـتوری وەختی ئـەم بریارەمان‌دا :

صدام حسین مجید جێگـری سـەرۆكی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش لە رێككەوتی (١ـ٧ـ١٩٧٦)ی وە پلـەی فەریقی یەكەمی ئەبێت ·

لە رۆژی چواری مانگـی محەرەمی سالی ١٣٩٦ی كۆچی رێككەوتی رۆژی پێنجی كانونی دووەمی سـالی ١٩٧٦ی زایین لە بەغدا نووسرا ·

احمد حسن بكر
سەركومار

بە ناوی خوای بەخشندەو میهرەبان مەرسومی جمهوری
ژماره (٥)

بە پێی ناوەرۆكی برگـە (ز)ی بەندی (٥٨)ی دەستوری وەختی لە یاسـای چاككراوی خەلاتی رافیدەینی ژماره (٨٧)ی سالی ١٩٥٩ ئەم بریارەمان‌دا :

صدام حسین جێگـری سەرۆكی ئەنجومـەنی سەرـ كردایەتی شـۆرش خەلاتی پلەی‌یەكەمی رافیـدەینی جۆری عەسكەری ئەدرێتێ ·

لـە رۆژی دووی مانگی محەرەمی سالی ١٣٩٦ی كۆچی بەرامبەر بە روژی سێی مانگی كانونی دووەمی سالی ١٩٧٦ی زایین لە بەغدا نووسرا ·

نا·د·ع

احمد حسن بكر
سەركومار

وە بەم بۆنەیەوە كاك صداه حسین جێگری سـەرۆكی ئەنجومـەنی سەركردایـەتی شۆرش ئـەم بروسـكە سوپاسنامەیەی بۆ سـەرۆكی فەرماندە نارد :

سـەرۆكی فەرماندە باوك احمد حسن بكری بەرێز :

جارێكی‌تر ساغتان‌كردەوە كە خاوەن رەوشتێكی رەسـەنو جوامێرنو ئەو رەوشتەشـتان پەیوەندی بە بیروباوەرەكـانی شۆرشـەوە هەیە كەئێـوە لەمەوبـەرو ئێستاش سەرـ كردایەتی‌تان كردوە لەسـەر رێگای سەركەوتنی یەك بەدوای یەكدا ، ئێمە دیارترین شـت كەئەمانەوێ بەسـەركردایەتی ئێوە ساغی‌بكەینەوە وەكـو سامانو كەلەپورێك رەوشـتی بەرزی شۆرشی‌مەزنی تەمووزە·

ئێوە هەمیشە لەم بوارەوە لـە پێشمانەوە بوون بۆ سەلماندنی ئەم رێبازە ·

ئەو بیروباوەرەی كە هەموو شەهیدانی نەتـەوەی عەرەب خۆیان لەپێناودا بەخت‌كردوە ، كەئیستاكەش ئێوە بە توانایەكی لەئەندازەبەدەر چاودێری ئەكەن ئەم بیروباوەرە ئاراستەكـەرو رێ‌نیشاندەرێكی نەگۆراومانـە لەپەیوەندی باوكایـەتی‌و ـ كردایەتی‌و هەڤالیتی‌دا لەگـەل ئێوە ·

سەرۆكی بەرێز ، ئێمـە دلسۆزی پەیمانەكەمان ئەبین ، بۆ ئەوەی شەهیدو هەتیـوو جەرگ‌سوتاوان دلنیابن لـە تاقی كردنەوەكەی ئەم ولاتـە تێكۆشەرە ··· هەروەهـا دلسۆز ئەبین ، بۆ ئەوەی گەل لەپاشەرۆژی خۆی دلنیـابێتو بۆ ئەوەی جارێكی‌تر راسـتی‌و دروستی‌ی ئەوبیروباوەرە ساغ بكەینەوە كە لیوەی فێر ئەبین ، هەروەها دلسۆزی ئـەو رێزە ئـەبین كەئێـوە لێ‌نان‌نای‌نو بەسـەرتان كردینەوە ··· بایەداربن‌وەكو باوكو فەرماندەو هەڤال لەسەر رێگای‌سەركەوتنی یەك بەدوای یەكدا بۆ خزمەت كردنی گـەلو نەتـەوە جوامێرەكەمان ·

صدام حسین
١٩٧٦ـ١ـ٥

مەرسومی جمهوری ژمـاره (١٢) ·

بە پێی ناوەرۆكی برگـە (ز)ی بەندی پەنجاو هەشـتی دەستوری وەختی‌و بەندی دووی یاسای خەلاتی رافیدەینی ژماره ٨٧ی سـالی ١٩٥٩ ئـەم بریارەمان‌دا :

هەریەكی لەمانە :

١ ـ دكتور عزەت مستەفا ئەندامی ئەنجـومەنی سەرـ كردایـەتی شۆرشو وەزیری تەندروستی :

٢ ـ عزەت ئیبراهیـم دوری ئەندامی ئەنجـومەنی سەرـ

بروانە ل ـ٢١ـ

Institut Kurde de Paris

سەرۆک بەکر چاودێری ئاهەنگەکانی بیرەوەری دامەزراندنی لەشکری نەبەزی کرد.

لەژێر چاودێری سەرۆکی فەرماندە بەرێز (احمد حسن البکر)دا رۆژی سێ شەممەی رابردوو ، لە سەرانسەری وڵاتدا بە بۆنەی بیرەوەری یادی پەنجاو پێنج هەمین ساڵەی دامەزراندنی سوپای نەبەزمانەوە جەماوەری گەل گەلێ ئاهەنگی بە جۆشی گیرا •

لە گەڵ ئەم ئاهانگە جەماوەریانەدا گەلێک پرۆژەی ئابوری و کۆمەلایەتی وپەروەردەیی کرایەوە وە بەردی بناغەی گەلێک پرۆژەی تر دانراوە •

بەم بۆنە پیرۆزەوە بەغدای پایتەختو هەموو پارێزگاکان بەرگێکی رازاوەو قەشەنگیان پۆشی بو هەموو کوچەو کۆلانێکی وڵات بە وێنەی سەرۆکی فەرمانده بەرێز احمد حسن البکر ودروشمی حیزبی سەرکردەی شۆرش حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب رازابۆوە • لە یادی پەنجاو پێنج هەمین ساڵەی دامەزراندنی سوپای ئازاماندا جەماوەری گەل پیرۆزبایی سەرکەوتنە مێژوویەکانی لە سوپای دلێرمان دەکرد هەر بەو بۆنەیەوە لە ئاهەنگێکی گەورەدا چەپکە گوڵی سەرەک کۆمار و فەرماندەی گشتی هێزە چەکدارەکان (المهیب احمد حسن البکر) وبەرێزان باوەڕ پێکراوی دیپلوماسی لە عیراق دا و پاشکۆ دیپلۆماسییە سەربازییەکانو سەرۆکی

بروانه ل -٢٣-

پیرۆزبایی فەرماندەی لەشکری میللی

بە بۆنەی بیرەوەری پەنجاو پێنج هەمین ساڵی دامەزراندنی سوپای دلیرەوە سەرۆکی تێکۆشەر بەرێز احمد حسن البکرو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش مامۆستا صدام حسین لە فەرماندەی گشتیی سوپای میللییەوە ئەم بروسکەیان پێ گەیشتوه •

بەناوی خۆمەوەو لەجیاتی هەموو سوپای میللی بە بۆنەی بیرەوەری دامەزراندنی سوپاوە پیرۆزبایی لە ئێوەو سوپای قارەمانمان ئەکەین ••• سوپای میللی هەمیشە هێزێکی ئامادەو پاڵ پشتێکی قایمی سوپای نەبەزەو قەلایەکی سەختی شۆرشو حیزبە سەرکردەکەیەتی •

هەربژین وسەرکەوتووبن لەرێبازی نەتەوەی عەرەبدا بۆ بەدی هێنانی یەکێتیو سەربەستیو سوشیالستی •

طه یاسین الجزراوی
فەرماندەی گشتیی سوپای میللی

پرۆزبایی سوپاسالار

بەبۆنەی بیرەوەری پەنجاو پێنج هەمین ساڵی دامەزراندنی سوپای دلیرەوە سەرۆکی تێکۆشەر بەرێز احمد حسن البکر و جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش مامۆستا صدام حسین لە سوپاسالارەوە ئەم بروسکەیەیان پێ گەیشتووە •

بەبۆنەی بیرەوەری پەنجاو پێنج هەمین ساڵی دامەزراندنی سوپای عیراقی نەبەزەوە بە ناوی خۆمو هێزە چەکدارەکانەوە جوانترین پیرۆزبایتان پێشکەش دەکەمو داواکارم لە خوا کە هەمیشە سەرکەوتوبنو هەوڵو تەقەللای جۆامێرانەتان بۆ فراوان کردنو پەرەپێدانی هێزو توانای سوپامان بێتە بەر تابەجاکی ئەرکە نیشتمانیو نەتەوەیەکانی جێبەجێ بکات ودروشمی نەتەوەکەمان لە یەکێتیو سەربەستیو سوشیالیستیدا لەژێر سەرکردایەتی شارەزاو لێهاتووی ئێوەی بەرێزدا بێتە دی •

هەموو سەرکەوتنێک هەر لە خواوەیە •

فەریق روکنی یەکەم
سوپا سالاری گشت هێزە چەکدارەکان

بەبۆنەی یادی «٥٥» ساڵەی دامەزراندنی لەشکرەوە : چەند میهرەجانێ و ئاهەنگێکی جەماوەری فراوان لە سەرانسەری وڵاتدا

رۆژی سێ شەممەی رابوردوو چەند میهرەجانو ئاهەنگێکی جەماوەری فراوانی گەل لە پارێزگاکانی وڵاتدا کرا بە بۆنەی بیرەوەری یادی ٥٥ساڵەی دامەزراندنی لەشکری قارەمانی عیراقەوە •

لەم بیرەوەریەدا بەردی بنچینەی چەند پرۆژەیەك دانراو چەند پرۆژیەکیش کرایەوە ، کە بە ملیونەها دیناریان تێ چوه •

ماموستا طه الجزراوی

بروانه ل -٢٢-

سەرۆکی فەرماندە سەری لە بنکەیەکی ئاسمانی داوە

رۆژی ٤-١ سەرۆکی فەرمانده کاك احمد حسن بکر سەری لە بنکەیەکی ئاسمانیی داو نزیکەی چوار سەعاتی تیادا مایەوە •

سەرۆك بەکر لەوسەردانەیدا هەڤاڵان کامل یاسینو عبدالرحمن دوری نوێنەرانی مەکتەبی عەسکەری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو فەرماندەی هێزی ئاسمانیی لەگەڵابو •

وە لەکاتی گەیشتنیدا لەلایەنفەرماندەو کاربەدەستانی بنکەکەوە بەگەرمی پێشوازی کرا •• ئنجا سەرۆك بەکر سلاوی لەکاربەدەستو ئەندامانی بنکەکە کردو داوای لێ کردن کە پتر کۆشش بکەن بۆ پەتین کردنی توانای جەنگاوەرییو لێهاتوییانو پەرەپێدانی زانیاری زانستییان •

دوای ئەمە سەرۆکی فەرمانده بەرگەرمیو بەهاوار کردن بەژیانی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بەڕێ کرا •

ئا • د • ع

تەواو بوونی وتووێژی نێوان عیراق وئێران

هەفتەی رابوردوو وتووێژی نێوان عیراقو ئێران کۆتایی هاتو بەرێز ئەمیر عەباس هویدابەغدای بەجێهێشت ••• وە لەفرۆکەخانە لەلایەن مامۆستاصدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرشەوە بەرێ کرا •

ئەوەی شایانی باسە رۆژی (٤-١) بەرێز سەرەك وەزیرانی ئێران بەسەردانێکی رەسمی لەگەڵ وەفدێکدا هات بۆ بەغداو لە فرۆکەخانە لەلایەن بەرێزمامۆستا تەها محیی الدین جێگری سەرکۆمارەوە پێشوازی کرا •وە لەماوەی سەردانەکەدا سەرۆکی فەرمانده کاك احمدحسن بکر پێشوازی سەرەك وەزیرانی ئێرانی کردو نامەیەکی خاوەن شکۆ شاهەنشای ئێرانی لێوەرگرت • وە لەدیدەنییەکەدا کە نزیکەی (٣٥) دەقیقەی خایاند باسی پەیوەندی برایانەی نێوان هەردوو وڵاتی دراوسێو جونیەتی پتەوکردنی کرا •

وە لەهەمان رۆژیشدامامۆستا صدام حسین لە بارەگاکەیدا لە ئەنجومەنی نیشتمانی پێشوازی بەرێز سەرەك وەزیرانی ئێرانی کرد •وەدوای دیدەنییەکە بەرێز هویدا بۆ رۆژنامە نووسان دواو وتی : ئێمە زۆر پیویستیمان بەم دیدەنییانە هەیە بۆ پتەوکردنی پەیوەندی نێوان هەردوو وڵاتی دۆست• ئێمە لەبواری پەیوەندی سیاسیدا زۆرشتمان بەدەست هێناوەو هەوڵ ئەدەین پەیوەندی هاوکاریمان لەمەیانی ئابوریدا بەهێز بکەین •

وە مامۆستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش دوای دیدەنییەکە وتی : پەیوەندی نێوانمان دوای رێککەوتنەکەی جەزایر بەرەو باشی هەنگاوی ناوە • ئێستاش ئێمە جارێکی تر بەیەك گەیشتین بۆ قوڵکردنەوەی ئەم پەیوەندییە باشە • ئێمە دوای رێککەوتنەکەی جەزایر چاومان بەخاوەنشکۆ شاهەنشاو برامان سەرەك وەزیرانی ئێران کەوتو لەو باوەڕەشدابن کە بەرژەوەندی ناوکۆیی لەنێوان هەردوو وڵاتماندا هەیە و ئەبێ هەوڵی قوڵکردنو پەرەپێدانی بدەین • لەم چوارچیوەیەوە هەردوولامان باسی پەیوەندی دوو قۆڵیو ئەو کاروبارانەمان کرد کە هەردوو وڵات بایەخی پێ ئەدەن لەناوچەکەدا •

وە لە فرۆکەخانەی بەغدا رۆژی ٦-١ بەرێز سەرەك وەزیرانی ئێران لەکاتی رویشتنیدا بە رۆژنامەنووسانی وت کە نامەیەکی سەرۆکی فەرمانده کاك احمد حسن بکری پێیە بۆ خاوەنشکۆ شاهەنشای ئێران •

ئا•د•ع

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بڕیاری زیادکردنی بودجەی داهاتی نەوتیدا

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بڕیاری داوەکە بودجەی ئاسایی داهاتی نەوتی ساڵی ١٩٧٥ (٦٠) شەست ملیون دینار زیاد بکات ، بۆ ئەوەی کەلەبەری ئەوزیانە پڕکاتەوە کە بەهۆی پشتگیرکردنی نرخی نەوتەوە توشی هاتوه •

ئەمیش تەواوی بڕیارەکەیە:-

بەپێی دەسەڵاتی بڕگەی (أ) لە ماددەی (٤٢)ی دەستوری وەختی ، لە کۆبوونەوەی رۆژی ٧-١٢-١٩٧٥ دا ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بڕیاری داوە :

یەکەم - کە بەشی بودجەی ئاسایی داهاتی نەوتی ساڵی ١٩٧٥ (٦٠) ملیون دینار زیاد بکات بۆ پڕکردنەوەی ئەو زیانەی لەپشتگیری کردنی نرخی نەوتالێی کەوتوە •

دووهەم - وەزیرە تایبەتیکان ئەم بڕیارە جێبەجێ ئەکەن •

احمد حسن البکر
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش

Institut Kurde de Paris

سەرۆك بەكر سوپاسی پیرۆزبایی كەرانی یادی دامەزراندنی لەشكر ئەكات

هەڤاڵان عەیسەمی ومستەفاو دووری و جەزراوی سوپاسی سەرۆكی فەرماندە ئەكەن

بەرێز سەركۆمارو فەرماندەی گشتی هێزی چەكدار مهیب احمد حسن بكر سوپاسی ئەوانــە ئەكات كە بەبۆنەی یادی ٥٥ ســـاڵەی دامەزراندنی لەشكری دلێری عیراقەوە پیرۆزباییـــان لێ كردبوو وە داوا لەخوای میهرەبان ئەكات كە هەموان سەربخات بۆ خێرو خۆشی نەتــەوەی عــەرەبو نیشتمانی خۆشـــەویستو لە شـــكری جوامێرو سەربەرزیی •

هەڤاڵ احمد حسن بكـــر سكرتیری سەركردایەتی قطری حزبی بەعسی سوشیالیســـتی عەرەب ئەم بروسكە سوپاسنا- مەیەی لە هەڤاڵ شبلی عەیسەمی یاریدە دەری سكرتێری گشتی حزبەوە پێ گەیشت :

فەرماندەی تێكوشەر هەڤاڵ احمد حسن بكری بەرێز

سلاوێكی هەڤالانە

ئەو میدالیایەی رافیـــدەین پلەی یەكەمی جۆری مەدەنی كە پێتان بەخشین كارێكی گەورەی تێ كردین‌و نیشانەی جوامێری ئێوەیە • منیش بەڵێنتان ئەدەمی كە بەردەوام بین لەسەر رێگای ئەو ئامانجانەی كە حـــــزبی فەرماندەمان حزبی بەعـــــی سوشیالیستی عەرەبو شۆرشە جوامێرەكـــەی كە ئێـــوە بەدلسۆزیو كارامەیی‌و داناییەوە سەركردایـــەتی ئەكـــەن‌و ، لەسەری رۆیشتوە •• داواكارم لەخوای مەزن‌و میهرەبان كـــە دەست بەپشتانەوە بكرێ‌و بتان هێڵی بۆ حزبو شۆرشەكـەی‌و نەتەوەی عەرەب •

گەرمترین ســـلاو ورێزتان پێشكەش ئەكەم •

شبلی عەیسەمی
یاریدەدەری سكرتیری گشـــتی حزبی بەعسی سوشیالیســـتی عەرەب

سـەرۆكی فەرماندە كـــاك احمـــد حسن بەكـــر ئـــەم بروسكانەی لـــە ئەندامـــانی ئەنجـــومەنی سەركردایـــەتی شورش كاك عزەت مســـتەفا وەزیری تەندروستی‌و كاك عزەت دوری وەزیری ناوخۆو كاك تەها یاســـین جـــەزراوی وەزیری پیشەســـازیو مەعـــدەنەوە پێ گەیشت :-

سەرۆكی فەرماندە تێكوشەر احمد حسن بكری بەرێز :

لەم رۆژە پیرۆزانەی رەونـــە سەركەوتوەكـــەی شـــورش‌دا كەتیایدا ئاهەنگی ٥٥ ســـاڵەی دامەزراندنی لەشكرە قارەمانە- كـــەمان ئەگێرین لەشـــكری شورشی بـــەتوانای عـــەرەب ، بریارەكەی بەرێزتان دەربارەی بەخشینی میدالیا بـــە ئێمـــە بروای پتر كردین بۆ خزمـــەت

بروانه ل ـ٢٠ـ

طه جزراوی سەرپەرشتی ئاهەنگی دەرچوانی دەورەی « البكر »ی كرد

ئیوارەی رۆژی سێ شەممەی رابردوو ئەندامی ئەنجـــومەنی سەركردایـــەتی شـــورش‌وفەرماندەی سوپای میللی كـــاك طـــه الجزراوی سەرپەرشـــتی ئاهـــەنگی دەرچوانی (زوبات سەفی) دەورەی البكری سوپای میللی كرد •

ئاهەنگەكە لـــە قوتابخانەی سوپای میللی لە بەغدا رێكخرا بوو ، هـــەڤاڵان ئـــەندامانی مەكتەبی سەربازیی حیـــزبی بەعسی سۆشیالیستی عـــەرەبو عەمیدروكن سەرۆكی ئـــەركانی سەركردایەتی ســـوپای میللی‌و بـــەرێز پارێزگاری بەغـــداو بەرێزان لی‌پرسراوانی ســـوپای میللی ناوچەی بەغـــداو جەماوە- رێكی زۆر لەو ئاهەنگەدا بەشدار بون •

لەسەرەتای ئاهەنگەكـــەدا بەرێز فەرماندەی قوتابخانەكـــە وتاریكی خوێندەوە لەوتارەكەیدا وتی :- ئـــەو پێش‌دەستی‌یەی سەركردایەتی ســـوپای میللی كردوویەتی بـــۆ پێ ئـــەیاندنی كادری سەربازی بۆمەشق‌دانی رێكخراوە میلی‌و پیشەییەكـــان بەلگەیـــەكی دیارو ئاشـــكرای ئەوریبازە شۆرشگێریەمانە كـــە لـــەواقیعی ئـــــەم نیشتمانەو نەتەوەی عەرەبەوە هەڵقولاوە ، لەكێشـــەی دژی ئیمپریالیزم‌و زایونیزمدا ، وە بۆ جێ‌بەجێ- كـــردنی ئامانجە ستراتیژیكانی حیزبی بەعسی سۆشیالیـــستی عەرەب لە پێ‌گەیاندنی جەماوە- رێكی ئـــــەوتۆدا بۆ هێنانەدی یـــــەكێتی‌و سەربەســـــتی‌و سۆشیالیستی كە سەركردایەتی تێكۆشان‌بكات وە ئـــەوەی رون كردەوە ، كـــە دۆخی ئێستای

بروانه ل ـ٢٣ـ

بروســــــكەیەكی سوپاســــنامە بۆ مامۆستا صدام حسین لـــە سەرۆك وەزیرانی ئێرانـــەوە

جێ‌گری سەرۆكی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش مامۆستا صدام حسین ، لـــە ســـەرەك وەزیرانی ئیران ئەمیـــر عباس هویداوە بەبۆنەی گەرانەوەیەوە بـــۆ ئیـــران بروسكەیـــەكی سوپاسنامەی پێ‌گەیشتوە •

ئەمیش تەواوی بروســـكە- كەیە •

جێ‌گری سەرۆكی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش بـــەرێز صدام حسین ••

لەكاتێكا ولاتەكەتان بـــەجێ دەهێلـــم ، پێ‌خۆشحالم كـــە دووبارە سوپاســـی خـــۆت‌و خیزانەكەت بكـــەم بۆ ئـــــەو

بروانه ل ـ٢٠ـ

وەزارەتی بەرگـــری بەبۆنەی جـــــەژنی دامەزراندنی لـــــە شكرەوە ئاهەنگێـــكی پێشوازی گێرا

ئێوارەی رۆژی سێ‌شەممەی رابردوو بەبۆنەی جەژنی پەنجاو پێنج هەمین سالی دامەزراندنی ســـوپای نەبـــەزەوە وەزارەتی بەرگری ئاهەنگێكی پێشـــوازی گەورەی لە كۆشكی ئاشـــتی (سلام) ریكخستبو •

لـــەو ئاهەنگەدا ئـــەندامی سەركردایەتی قوتری حیـــزبی بەعسی سۆشیالیستی عـــەرب هەڤاڵ تایە عبدالكریم‌و هەردوو ئـــەندامانی بالیـــوراوی سەر- كردایەتی قوتری حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عـــەرەب هەڤالان جعفر قاسم حمودی‌و شـــفیق الكمالی‌و هەندی لە وەزیرەكان‌و سوپاسالارو دەستەیەك لـــــە ئەفسەرە گەورەكانی سوپا ئامادە بون •

دانانی بەردی بناغەی سەربازی نەناسراو

لەگـــەڵ ئاهەنگەكانی ولات بەیادی پەنجـــاو پێنج هـــەمی دامەزراندنی ســـــوبای نەبە- زمانەوە ، ئەمینداری پایتـــەخت بەرێز ابراهیم محمد اسماعیـــل سەرلەبەیانی رۆژی دووشەممەی رابردوو بەردی بناغەی پەیكەرە تازەكەی سەربازە نەناسراوەكەی دانا ، پەیكەرەكە لە نزیـــك گورەپانی عمان لـــە خواروی رۆژهەلاتی سەیرانگای زەورادا دروست دەكرێت‌و كۆمپانیـــای گشتی مقاوەلات ئـــەم كـــارە جێ‌بەجێ دەكات •

بـــەم بۆنەیەوە ئاهەنگێكی گەورە ریكخرابو ، لەئاهەنگە- كـــەدا فەریق ركنی یەكـــەم سوپاسالارو پارێزگاری بەغداو جێ‌گری پارێزگارو هەندێك لە فەرمانبـــەرە گـــەورەكانی ئەمینداریتی پایتەخت ئامـــادە ببون لەسەرەتای ئاهەنگەكـــەدا بەرێوەبـــەری پـــەیوەندی‌و راگەیاندن لـــە ئەمینداریتی پایتەخت كـــاك طالب العانی وتارێكی خوێندەوە ، لە وتارە- كـــەیدا باسی دەستكەوتەكانی ئەمینداریتی پایتەختی كرد لەژێر سایەی شۆرشی ١٧ی تـــەموزی نەتەویی سۆشیالیستی‌دا •

وە مانای ئەم پەیكەرە تازە- یەی لێك دایەوە كە هونەرمەند خالد الرحال نەخشەی‌كێشاوە • پەیكەرەكە برێتیە لـــە تەختێكی هێلكەیی درێژیكەی ١١٠ مەترە لەوتەختـــەوە (٩) تونـــژی كۆنكرێتی موســـەلح شـــۆر دەبێتەوە كـــە بەرزیكـــەیان ١٥ مەترە ئەم تونژانە بە گرافیتی سەوزی سواخ دەدرێن •

وە لەســــــەر ســـوچێكی تەختەكە لەكۆتایی پلیكانەكانی پشـــتەوەی گومـــەزێكی خـــڕ لەكونكرێتە موسەلح دروســـت دەكرێت پانایی ئەو گومـــەزە هـــەزار مەتری چوارگۆشـــە دەبێت‌و قوترەكەی ٤٠ مەتریە ،

بروانه ل ـ٢٠ـ

Institut Kurde de Paris

له بیرەوەری شەشەم سالی دەرچوونی (هاوکاری)دا

هاوکاری لەکۆری خەباتدا

• جەمال بابان •

دەرچوونی هاوکاری‌و هاتنەکۆڕی خەباتیەوە لە سالی ١٩٧٠دا یەکێکە لە دەست کەوتەکانی شۆرشی ١٧ی تەموز کە حزبی بەعس لەرێی هێنانەدی عیراقێکی گەشاوەو یەکگرتوو ئازادا بەرپای کرد •

ئەوی راستی بێ یەکەم جارەلە مێژووی عیراقدا دەولەت لە رێگای دەزگایەلی وەك وەزارەتی راگەیاندنەوە رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی‌ی بەزمانی کوردی دەربکات‌و دوای ئەوەش دەزگایەکی رۆژنامەنەری وەك دەزگای هاوکاری ــ دار التضامن ــ دامەزرێنێت • جگەلە بەرێوەبەرێتی گشتی رۆشنبیری کە ئەمانە بێ گومان هەمو هەنگاوی بەنرخ‌و پێشکەوتوون لە مەیدانی بایەخدانا بە کاروباری ئەدەب‌و رۆشنبیری‌و اعلامی کورد ، کەرۆژنامەگەریشی لە گەله ••

لەو رۆژەوە کە هاوکاری هاتۆتە مەیدانەوە تا ئێستا ، چالاکانەو بێ وەستان بەرهەمەکانی شۆرشی ١٧ - ٣٠ی تەموزی بۆ هاو ولاتیان دەرخستووەو روون کردۆتەوە بە هەموو دەسکەوتەکانیەوە ؛وانا گشت ئەوشاکارانەی پیشان داوە کە لەناو ولاتدا بۆگەلی عیراقی هێناوەتە دی ، بۆ کوردو عەرەب‌و براکانی ترمان، بەتایبەتی دان نان بە مافی رەوای گەلی کورددا‌و پێك هێنانی ئۆتۆنۆمی لە کوردستانداو دامەزراندنی ئەنجومەنی (تشریعی‌و تنفیذی)و تۆزکردنی پیلانەکانی ئیمپریالیزم‌و دەستەو دایەرەی• هیچ درێغی نەکردوە لە پیشاندانی پرۆژە ئەخشەکێشراوو پێك هاتوەکانی ئابووری‌و پیشەسازی‌و کۆمەلایەتی‌و کشت‌وکال ، ئەوپرۆژانەی کە خەریکی بناغەی ژیان‌و رادەی دەرامەتی‌دانیشتوانی عیراق ئەژێن‌و ولات بەرەو گەشانەوەیەکی ئاوەدان‌و پتەو ئەبەن •• بەلێ هاوکاری درێغی نەکردوە ، چ لە دەرخستن‌و بلاوکردنەوەی ئەوانەی باسمان کردن‌و چ لەرووی دەست کێشان بەسەر دوا قەترە لە سامانی نەوتەکەماندا ، دوای دەرهێنانی لە چنگی بێگانە ، چ لەروی پێك هێنانی بەرەی نیشتمانی‌و بەهێز کردنی بەردی بناغەی برایەتی کوردو عەرەب‌و پشت گیری خەباتی گەلانی عەرەب لەهەموو خاکی عەرەبستاندا دژی ئیمپریالیزم‌و سەهیونیەکان‌و کۆنەپەرستان‌و لە پێناوی رزگار کردنی خاکی فەلەستینی داگیرکراودا •

جگە لە وانە هاوکاری یەك لەسەر یەك‌و بێ تەم رەوانەوە پشتگیری بزوتنەوەی ئازادیخوازانەی هەموو گەلانی کردووەو لاپەرەدووی هەمیشەلەژێر ناوی (خەباتی گەلان)دا دەرکردوە بە (دراسە)ولێکۆلینەوەو رون کردنەوەی بەنرخ‌و واقعیەوە •

هاوکاری هەرگیز لەبلاوکردنەوەو راگەیاندنی خەباتی کرێکاران‌و جوتیاروقوتابی‌و رۆشنبیران‌و تەقەللای گشت دەزگا نیشتمانیەکانی تر کەمتەرخەمی نەکردوەو لە سنووری توانای‌خۆیداو ئەرکی سەرشانی هێناوەتە دی •

هاوکاری لە یەکەم ژمارەیەوەکە دەرچووە هەر بەم جۆرە هاتوە ، بێ خاوبوونەوەو تەم‌رەوانەوە ، بێ گومانیش هەربەم جۆرە ئەڕوات‌و زیاتریش پشت‌بە حکومەتی نیشتمانی ، هەردەم تێ ئەکۆشێت بۆخزمەتی بزوتنەوەی کاروباری ئاسایش ، بە چاوی رێزو بەرزپیاروانینەوە تەماشای دەولەتە دۆست خواکانی عیراق ئەکات، بەتایبەتی دەولەتانی سوشیالیست•• لە هەمان کاتدا دژی ئیمپریالیزم‌و زایونیزم‌و کۆنەپەرستان و دوژمنانی گەل‌ودەست درێژی‌و چاو لەدوییان ئەوەستێ ، لەگەل هەموپیشکەوتنخوازەکانی عیراقدا هەولی بەهێز کردنی بەردی

بڕوانە ل -١٦-

بەبۆنەی شەش‌سالەی « هاوکاری »یەوە

سالێکی نوێ‌و ئەرکێکی پیرۆز

• غەفوور •

هیچ بەگوناحی نازانم‌وبگرە زۆر جێگای خۆیەتی ئەگەر هاتو بلێم پەیوەندی‌یەکی هێجگار توندو تول‌و نەبچراووی‌هەلگێش کەوتۆتە نێوان‌رۆشنبیران لەلایەك‌و نوسین‌و رۆژنامەگەری لەلایەکی ترەوە ،لە نێوان دەستەی رۆشنبیران ،هەل‌و مەرجی شێوەی بلاوکردنەوەی بەرهەمی شیرینی‌لەبن نەهاتویاندا •• بەمانایەکی تر مرۆڤێکی روشنبیر کە بەهەمو توانای ئەدەبیەوەوزەی خۆی ئەخاتە کار تاکووتەیەکی نوێی تازەکورەی پرسود دانەرێژی‌و بەدلسۆزیەوە پێشکەشی جەماوەری ئەکاو لە هەمان کاتا ئەیکات بە دیاریەکی بەنرخ‌وئەیدانە دەستی گەل •• دیارەئەبێ ئەم روشنبیرە زۆر تێ بکۆشێ بۆ بلاوکردنەوەی ئەم‌شیلەی مێشکیە مشور بخواودەماخی ماندو بکات‌و رێگایەك دیاری بکا تا ئەم دانەوێلەی بەرهەمی فیکری چەند سالەی‌یا بچێنێ •• پێویستی‌وای لێ ئەکات بۆ شێوەی‌بلاوکردنەوەکەی بگەرێ تاکو لە زەمینەیەکی ئەدەبی گۆڤاریك یان روژنامەیەك یان‌نامیلکەیەکی سەربەخۆدا بلاوی‌بکاتەوە •• ئینجا بیکاتە چەکی دەستی بۆ پێش خستنی ژیانی، لە پێناوی بەختیاری‌و ئازادی‌دا•

بێ گومان ئەو مرۆڤەی کە بەلاماری چەکی نوسین ئەداو خامەی رەنگینی ئەگرێ بەدەستەوە مەبەستێکی مەزن‌و خۆلیایەکی گەورەی‌مێشکی ئەیخانە جۆش‌و خروش خۆشەویستی پێشکەوتن‌و بەختیاری ئاگر لەدلیا ئەکاتەوە •• وشەی جوان‌و رێبازی تازەی جوان ، بیری نوێ‌و بابەتی دلگیر بۆتە تێشووی رێگای دوورو درێژی خواست‌و هەستی •• دیسان بێ‌گومان لەو کاتەدا حەز ئەکات ئاوات‌و ئامانجی پیرۆزی وەکو بارانی بەلەبرژێنێتە سەر زەویەکی تینووی کاکی بەکاکی‌،تاکو گول‌و گولزاری پر بۆن‌و خۆشی بروێنێ ، بۆ ئەوەی بیرو مێشکی خەلکی زاخاو بداو شەقامی تاریکی تاو شەوەزەنگی ژیان روناك بکاتەوە •• بۆ ئەوەی تەکانێك بە کۆمەلگای دواکەوتووی گەل بدات باری ژیانی کۆمەلایەتی بەرەو پێشتر بەرێ •• گەندو گۆسپی دواکەوتن بەجێ بێلێ‌و ئەمانە بکاتە هاندەرێك کە ئارەزوو هەست لەدلی گەلا بهاژێنێ •• بەرەوگۆرین‌و گورو گوژم‌و پێشەوە چوون تا لە دواییدا بارو بارخانەی تێکوشانی لەبن نەهاتووی گەل لەبەردەم دەرگای سەربەستی‌و ئازادیدا بخا •• جەماوەر دەست لە ملی هیوای بەرزی بکاو شادبێ بە رۆژی بەختیاری ، مژدەی سەرکەوتن بە دۆستی نزیك‌و دوری رابگەیەنێ •

رۆشنبیرانی کورد لەو دەمەوە کە چاویان بەم نیشتمانە دلگیرەکراوەتەوە شیری خوێندەواری لەروی نەزانین‌و دواکەوتن‌دا هەلکێشاوە ، مەلاشویان‌بە بیری پێشکەوتنخوازانەی هاوچەرخ هەلهێناوەتەوە ، دلی بە هەژاری‌و سەرگەردانی گەل هەژێنراوە ، جەرگی بەباری ناهەمواری رولەکانی سوتاوە ، لە کاروانی خەباتی گەل دوانەکەوتووەو ماندوێتی‌و سەختی رێگای تێکۆشان پشتی نەچەماندۆتەوەو ئێش‌و ئازاری رۆژگار ورەی پێ بەرنەداوە ، لەهەمو تالی‌و نفتی‌و خۆشی‌و بەرزی‌و نشێوی‌و ناقی کردنەوەکانی ژیانی رۆژانەدا هەمیشە شاسواری رێگای پێشکەوتن بووە ، گاوەی ئاسنگەر بووە بۆ وزەی ئەژدیهای‌سێ سەری ئیمپریالیزم‌و کونەپەرستان ، چاوساغی ئەم گەلە لێ‌قەوماوە بووە •• چەکی دەستی زەحمەتکێشانی کورد بووە لە روی زۆردارانا ، بەرەی رەنجی خۆیان کردوە بەشەکرو هەنگوین‌و دەرخواردی ئەم رۆلەی دلسۆزەیان داوە •

لە پێناوی جێگیر کردنی وشەی جوان‌و راستی‌دا ، چەسپاندنی ئاوات‌و ئامانجی پیرۆزی مرۆڤدا ، هەرگیزاو هەرگیز لە تێکۆشان دەست بەردار نەبون ، کام گەل سەخت بووە گرتویانەو ، کام بار گران بووە شانیان داوەتە بەرو لەرێگای راستی‌و راستی وندا بونەتە قوچی قوربانی •

لەم چەرخە تازەیەشدا ، چەرخی وریابونەوەو راپەرینی یەك لە دوای یەکی گەلان‌و هێنانەدی مافی رەوا ، چارەنوسی رۆشنبیرانی کورد وە نەبێت دیاری دەستیان ، بەرهەمی مێشکیان کەم‌و بێ بایەخ بووبێت ، بە پێچەوانەوە وەکو مەلەوانێکی زانا ، وەستایەکی دانا لە دەریای بێ‌بنی ون بوودا گەوهەری شەو چراخیان بەدی کردوە ، پشتاو پشت ، دەستە لەدوای دەستە گەنجینەی پڕ لەسەرشانی خۆیان بەرابەر بەنیشتمان بە دلسۆزی‌و روسوریەوە جێ‌بەجێ کردوە ورێگای دوا رۆژی پر لە بەختیاری‌یان بۆ گەل نیشانەکردوە •

رۆشنبیرانی کورد لەچەرخی چەپگەردی عوسمانیەکانا وەك جەنگاوەری مەیدانی رێگای ئازادی توانیویانە پێویستی مێژوویی خۆیان بەرنەسەر چابوکانە یەکەمین رۆژنامەی کوردی‌یان بە ناوی (کوردستان)ە وە لە شاری قاهیرە چاپ کردوە ، بە چست‌و چالاکی‌یەوە دەستیان کردوە بە بلاوکردنەوەی لەم لاو ئەولای ولاتا •••• •• بەم چەشنە ئەم دەستە رۆشنبیرە تێکۆشەرە بەردی بناغەی کۆشکی بەرزی رۆژنامەگەری‌یان دامەزراندو بونە جێگای شانازی‌و بەرزی بۆ گەل‌و لە مێژووی تێکۆشانا ناویان تۆمارکرا •

لە سەردەمی دواپراوی ئیمپریالیزم‌و پاشایەتی عیراقا، رۆشنبیرانی کورد بەوپەری چالاکیەوە بەشداری بێ هەونی نووسینی یەك لە دوای یەکی رۆژنامەکانیان ئەکرد ، لەناو جەرگەی بارێکی هێجگار ناهەمواری ئالۆزاوی پڕ پێچ‌وپەنادا هەرگیز ماندوێتیان نەزانیوە ، نووکی قەلەمەکانیان تێکەل بەژان‌و رازی دل‌و داخوازیەکانی جەماوەر کردوە ، خواست‌و ئەستی تەلەکەیان بەوتەی جوانی شورشگێرانەی دژ بە ئیمپریالیزم دەربڕیوە ، جەماوەریان بۆسەر شانۆی بەربەرەکانی ئیمپریالیزم تێ‌خرۆشاندوە ، پەیمان‌و وتەی نەگۆراوو تازەیان دوپات کردۆتەوە ، هەر لەسەرەتای دەرچونی رۆژنامەی پێشکەوتن کەیەکەمین رۆژنامە بوو لە سلیمانی تا زنجیرەی رۆژنامەکانی ترو دەرکردنی رۆژنامە لە ئەشکەوتی (جاسەنە) لەپال بزوتنەوەکەی شێخی ئەمرا ، (هەرچەند بە پەنجەی دەست ئەژمێردران) جلەوی تێکۆشان‌و ئاگادارکردنەوەی کۆمەلانی خەلکی زەحمەتکێشیان بەرنەداوە •• هەر جارەی بەرەنگێك داخی دلی خۆیان رشتوەو رێگای خەباتی

بروانە ل -١٨-

Institut Kurde de Paris

هەموو شتێکی هاوکاری

بە ژمـــارە «۱۹۷۰ - ۱۹۷٦»

رۆژنامەی هاوکـــاری لەسەرەتای دەرچونیەوە (۷۰ـ ۹۷٦) تا ئەمرۆ ، لە مـــاوەی تەمەنی شەش ساڵدا چەندان وتارو نوسینو لێکۆڵینــەوەو بابەتی زانستی هەمە جــۆرو سیاسیو کۆمەڵایەتیو ئابوریوتەندروستیو رەخنەو رەخنــە کاریو ریپۆرتاجو چاوپـــێکەوتنو بابەتی تری بـــڵاو کردۆتەوە ، کەزوربەیان لەگەڵویستوئارەزو ئاواتی کۆمەڵانی خەڵكو زوربەی جـــەماوەریزەحمەتکێشی کوردا بووە •

ئێمە لە کاتێکدا کە تەمەنیشەش ساڵی رۆژنامەگەری پـــر لە ماندوێتیو خزمەتـــگوزاریبەجێ دێڵینو پێ ئەنێینە ساڵی حەوتەمەوە ، ئـــەوا بەدیـــاریلیستەی بەرهەمە بڵاوکراوەکانی رۆژنامەکەمان پێشکەش بـــەخوێنەرانی بەڕێزمان ئەکـــەینو هیوادارین هاریکاری شـــەشساڵی رابوردوی نێوان نوسەرو ئەدیبەکان ورۆژنامەکـــەمان ببێتە بناغەیەکی دۆستانە بـــۆ ساڵی حەوتەم ولە ساڵی تازەدازۆرتر هاریکاریمان لە گەڵابکەن •• وئیتر سلاو لە هەمـــــوخوێنەرانی هاوکاری ئەکەین •

ـ هاوکاری ـ

بابەتە بڵاوکراوەکان	ژمارەیان لە ماوەی شەش ساڵدا
	۷۰ ـ کۆتایی ۱۹۷۵
سەروتار	۱۸۱
هەر جارەی نوسینێك	۹٤
لێکۆڵینەوە	٥۱۳
گۆشەی ئافرەت	۲۲۸
فەرهەنگی زانیاری	۳۱
هەواڵی رۆشنبیری	۱۸۰
هەواڵی ئەدەبی	۲۹۸
هەواڵی هونەری	۲۳٥
شیعر ، کوردیو وەرگیراو	٥٥۰
دەنگوباسی وەرزش	۱٤٥
هەمە چەشنە	۱۰۱۲
هەواڵی ناوخۆ	۳٤۹٥
هەواڵی دەرەوە	۳۰۲٥
بابەتی ئەدەبی	٤۹۱
فلکلورو قسەی ئەستەق	۲٥۳
لە بارەی مامۆستاو قوتابیانەوە	۲۲٦
ئاورێك لە رابوردوو	۸۷
ریپورتـــاج	٤۹٤
کتێبی هاوکاری	۸۲ ئەڵقە
بیرەوەری	۱۹٦
لە بارەی جوتیارانەوە	۲۸۷
وتاری پزیشکی	٦۰
یاریگرەو (مسابقات)	٥۲
زمانەوانی	۱۸
رەخنەو لێکۆڵینەوە	۱۲۷
چیروكو بابەتی منالان	۲٦۰
ئاگاداریو ئیعـلان	٦٥۲
چیرۆك	۱۸۱
خەباتی کرێکاران	٥۰۷
پوستەی خوێنەران	۲٦۸
کاریکاتێر	۲۹
بابەتی هونەری	۲۱۲
پەند	٤٦
لە ئەدەبی گەلانەوە	۱۳۰
وێنەی فۆتۆ	۲٤٥٤
وێنەی دەستکرد	٤۲۲

● زیاتر لە ۳۰۰ نوســـەرەتارو بابەتی خۆیـــان تیایـــڵاو کردۆتەوە ••

پاشماوەی : پاشـــەرۆژی چیرۆك

لیونید لیونوف

نووسەری سۆفیەتی لیونید لیونوف ئەڵێ : ئەمە یەکەمیـــن جار نی‌یە لە رۆژئاوای ئەورو‌ـ پاوەو لـــە چەندین شـــوێنەوە هاوارو بانگ لە دژ مەوزوعاتی مرۆڤایـــەتی لـــە چیرۆکـــدا هەڵبـــەستو بانگی ئـــەوە بدەن کـــە ئـــەوعاتیفەو سۆزەی پێشدان چیرۆك باسی ئەکـــرد ئێستە سواوەو بێ کەڵك بووە ، پێویستە باســـی شـــتی تازە بکـــرێتو بگۆردرێت • لـــە راستیدا ئەمە ئیدعایەکە لە باری وەڵامدانەوە ، پێویستی بـــەوە هەیە بۆ حالی بکرێت • چونکە ئەخۆشی‌یە ، یان دیاردەیـــەکی نەخۆشە • کارێکی پەسند نی‌یە ئەوانە پشت لە ئەو عاتیفـــەو مانایانە هەڵبکەن کە باســـی خۆشەویستیو ژیانو ئینسانە•

ئەگەر چاوێ بە رابووردووی نزیکـــدا بخشێنین • ئەبینین کۆمەڵێ هونەرمەندی ئـــەورەو لەوانەش (بەلزاك) ، بـــە بلیمەتی خۆیان توانیویانە بـــە قووڵی دابچنو بە دوو دەســـتی بەهێز خۆراکی عاتیفەی بلیمەتی خۆیان بگرنو گوێ نەدەنـــە شەوو رۆژو لە دژی هێـــزی شەرخوای رۆژگـــاری خـــۆین بجەنگن ••

لە واقیعدا هەموو هونـــەـ رمەندە رابەرەکان قەت خۆیان بەم پرسیارە ساردو سڕانـــەوە خەریك ناکەن• ئەو پرسیارانەی ئـــەمرۆ خەڵکی ئەیلێنـــەوەو ئەیبیستین • ژیان بۆ ؟ خـــۆر بۆ ؟ ئینسان بۆ ؟ ئەوان خۆیان بەم شتانەوە خەریك نەکردووەو هەر لە هۆڵی ئەوەدا بوون کـــە کیشوەری نەدۆزراوەی تـــازە بدۆزنەوەو دلخۆش بن بـــەو سەرکەوتنانەی بـــەدی ئەهێننو یان بـــە ئازاری ژێرکەوتنەوە بتلێنەوەو بیر لـــەوە بکەنەوە ئـــەو جیهانی هونەرو فیکرەی بنیاتیان ناوە تەمـــەنی لـــە سەدەیەك زیاتر ناخایـــەنێت • ئەوان ئاخو ئۆف ناکەن ، بەڵام بە داخی ئەوەوە سەرئەنێنـــەوە کـــە نەیانتوانیوە ، ئـــەوەی ئەیانەوێ بە هەوڵو کۆششیان بە ئەنجامی بگەیەنن •

ئەو هاوار بەدەمانە ، ئەمرۆ لـــە کوێوە ئـــەم بەندو باوی کۆتایی هاتنی دەوری ئینسانو چیرۆکیان هێنـــاوە ؟ لەگـــەڵ ئەوەشدا کـــە سوور ئـــەزانن ئێمـــە گەیشتووینەتە وەختێکی مێژوویی دیاری کراو •

ئایا ئیتر بـــە بەرەوە نەماوە کە شتی تازە بدۆزینەوەو لـــە پێناوی ژیانو ئینساندا خەباتی تازە بکەین ؟ ئـــەی ئەگەر واین کەوانە بۆچی لەم سەرزەوی‌یـــە ئەوەیەکی نوێ بینێت •؟

من دژی ئەوەم کـــە هێرش بکرێتە سەر کەرەسەو ئـــەوزار ـ وسائل ـی چیرۆکی کۆن • نەك هەر دژیم بەڵکو باوەڕیشم وایە پێویستە رێز لەو ئەوزار (وسائل)و کەرەسەیە بگیرێت چونکە ئینســـان بەهۆی ئـــەوەوە توانیویەتی هونەری داهێنـــەـ رانـــەی خـــۆی وەدی بهێنێ • چیرۆك خزمـــەتێکی ئـــەورەی سەقافەتی مرۆڤایەتی کردووەو ئەو تەنیا گۆرانەش بـــە سەریا هاتووە بریتی‌یە لـــەو توانای فیکریو وێنەکەریو زیرەکی‌یەی لـــە نیوەی سەدەی داهاتوودا لەگـــەڵ زیادبوونی زیرەکـــی مرۆڤو زانیاری پەیاکردنیـــدا پەیدا بووە •

زوربەی خوێنەران باوەڕیان بە یاساو دابی مرۆڤایەتی هەیەو بـــە چـــاوی هیـــوا باوەڕەوە ئەڕوانـــە ئێـــەو چاوەڕاونن گۆییان لـــە شتێکی تازە بێ زاخاوی بیرو هۆشیان بداتەوەو خەباتو ژیان لە پێش چاویان خۆشەویستو شیرین بکات •

کاتێ نووسەر ناتوانێ ئـــەم سەرکەوتنە بەدیبهێنێ خوێنەرە راستەقینەکان لـــە شـــەڕێکدا برینداز ئەکـــاتو یـــان دوای رۆژێ کـــاری سەختو دژوار ماندوویان ئەکات • ئەوسا خۆی بەرەو بورجـــە عاجی‌یەکـــەی ئەکشێتەوە • رەنگە ئەو بورجە بورج ئەبێت ، رەنگە ســـارامـــە بێ ، رەنگـــە کەژو چولەوانی‌ـ یەك بێ یان هەر پەنایەکی تـــر بێت • لێرەوە کەلێنێکی گەورە ئەکەوێتە نێـــوان نووســـەرو خوێندەوارانەوەو هونەرمـــەند بـــەرەو دابڕاویو سـەرلێـ شـــێواوی ئـــەباتو ژیـــان لەهونەرمەندەکە ئەبێت بـــە کۆمەڵێ دوورگەی جیا جیا لـــە یەکتری •

ئەوزاری دۆزینەوە

چیـــرۆکی تەقلیـــدی یان چیرۆکە کۆنەکان بۆیـــە لای خەڵك باشن چونکە بە ساکاری باسی ئینسان ئەکەن • باســـی ئـــەو لایەنە سادەیەی ئینسان ئەکەن کـــە هێشتا مرۆڤ لـــە رەخنەو فەلسەفە وەك ئێستـــە شارەزا نەبوو بوو •

پێویستە واز لـــە نووسینی چیرۆکی تەقلیدی بهێنیـــن • چونکـــە مرۆڤ هەڵخەڵەتێنەو ناتوانێ راستـــیو ئاڵوزی باری مرۆی ئەم سەردەمە دەربخات • پێویستە کەرەسەی چیرۆکـــەـ کانمان لە واقیعی ئەمڕۆو لـــە تاقی‌کردنـــەوە راستەوخۆکانی ژیانی هەڵێنجینو بە هۆشیاری‌ـ یەکی تەواوەوە ئەو پەیوەندی‌یە تێکچڕژاوو بە یەکا ئاڵاوانە شـــی بکەینەوەو بیدەینە بەر تیشك •

ئەرکی چیرۆکە کە واقیعی مرۆڤایەتی بدۆزێتەوەو شـــی بکاتەوە • دۆزینەوەو پـــەردە لەسەر هەڵماڵینی ئەوەش لەسەر خەمڵو بۆچوونو بەدی هـــاتنی ئەو فەرەزیاتانەو لەسەر هەڵەو راستی بەندە •

ساڵی ١٩٧٦و «بنەماڵەی هاوکاری» وبیرەوەری شەش ساڵەی تەمەنی ڕۆژنامەکەیان

ئاوات و خواستی ساڵی حەوتەم

خوێنەری خۆشەویست :

دوان لە چۆنیەتی پێك هاتنی بنەماڵەی ڕۆژنامەی «هاوکاری» زۆر یادگار بیر ئەخاتەوە ، یادگاری خۆشی‌و ناخۆشی‌وماندوبون‌و شەونوخونی و زویربون‌ودل تەنگی‌و دلپاکی‌و پێ‌کەنین، ئەوا هاوکاری مۆمی شەشەمی تەمەنی دائەگیرسێنێ‌و شەش ساڵی ڕەبەقیشە ، هەموو هەفتەیەك بەردەوام ئەگاتە دەست خوێنەرانی کوردو لەکاروانی خزمەت گوزاری وشەی کوردی‌داو گەیاندنی‌دەنگی پێشکەوتن‌خوازی گەلان‌و بەهێزکردنی یەکێتی کوردوعەرەب لە عیراقی‌برایەتی‌و شورشدا دوانەکەوتوە •

بەبۆنەی بیرەوەری شەش‌ساڵەی لەدایك بونی ڕۆژنامەی ـ هاوکاری ـەوە ، ئەم چەندێرە بەرچاوئەخەین :

● یەکەم ژمارەی ڕۆژنامەی ـ هاوکاری ـ لە ٩ـ١ـ١٩٧٠دا دەرچو ، دەرچونی ئەم‌ڕۆژنامەیە لەئەنجامی بڕیارە پیرۆزەکەی ئەنجومەنی سەرـکردایەتی شورشدابو دەربارەی « مافی ڕۆشنبیری گەلی کورد » •

● لەسەرەتادا « هاوکاری »لە (دەزگای چاپو بلاوکردنەوەی ڕۆژنامە)دەرئەچو ، دوای لە « دار الجماهیر » •

● سێ ژمارەی یەکەمی بە(١٢) لاپەرەی بچوك دەر ئەچو دوای بوبە (١٦) لاپەرە • ئینجا(٨) لاپەرەی گەورە •

● تا ئیستا دوو ژمارەی‌تری تایبەتی دەر کردوە ، یەکەمیان بەبۆنەی رابوردنی‌ساڵی یەکەمیەوە کە (١٦) لاپەرەی گەورە بو دووەم‌بەبۆنەی ساڵی سێ‌یەمی دەرچونیەوە کە بەشێوەی‌گۆڤارو بە (٤٠) لاپەرەی بچوك دەرچو •

● ڕۆژنامەکە لە مانگی‌حوزیرانی ساڵی ١٩٧٤وە لەدەزگای هاوکاری چاپ‌وبلاوکردنەوەی کوردی دەر ئەچێت ، لەپێشدا (١٠٠٠)دانەی لێ‌چاپ ئەکرا ، دوایی (٢٥٠٠) دانەو ئیستا (٤٠٠٠)دانەی لێ چاپ ئەکرێ‌و لە مانگی ئەیلولی ١٩٧٥وە لاپەرەکانی زیادی کردوەو بوە بە (١٢) لاپەرەی گەورە •

● لە وەتی ڕۆژنامەی ـ هاوکاری ـ دەرئەچێ تا ئیستاش بەردەوام لەچاپخانەی ـ الجمهوریە ـی سەر بە « دار الحریە » چاپ ئەکرێ •

● ئەوەی بە ئاواتیەوەین ،ڕۆژنامەکەمان لەچاپی « لیتەربریس » بگورێ بۆ چاپی« ئوفسیت » •

● لەکوتایدا سلاوی ڕێزوخۆشەویستی لە هەموو ئەو ڕۆژنامە نوسانەی لەیەکەم‌ژمارەی ئەم ڕۆژنامەیەوە ڕەنجیان تیاداداوەو پێشیان‌خستوەو لەو ڕۆژنامە نوسانەی ئیستا کاری تیائەکەن‌و لەوانەی‌لەدوارۆژدا کاروانی هاوکاری بەرەو پێشەوەئەبەن •

● با داگیرساندنی مۆمی‌شەشەمی تەمەنی ـ هاوکاری ـ هەنگاویکی نوێ‌بێ بەرێگای‌پێش‌خستنی ڕۆژنامەگەریی‌کوردیدا•

● هەربەم بۆنەیەوەوبەبۆنەی داهاتنی ساڵی١٩٧٦وە باری سەرنج‌و ئاوات‌و خواستی‌چەند خوشك‌و برایەکی بنەماڵەی (هاوکاری) بە خوێنەرانی‌خۆشەویست ئەگەیەنین :

● ئەگەر ئێمە توانیمان ، لەدەرسە بەنرخەکانی ساڵانی رابوردوو پەندوەرگرین‌و سوودببینین بێ‌گومان ئەمە هێنانە دی باشترین ئاوتی ساڵی داهاتووشمانە •

● بەڵی منیش ، وەك هەموو گیاندارێ ، ئاشتی خوازم و دژی جەنگم ••• دژی دەست درێژی کردنی ئیمپریالزم‌و زۆر دارانم بۆ سەر هەر ولاتێك‌و هەر کەسێك بێت ••

● بەخوا حەزیش لەزۆرشت دەکەم لەسەرروو هەموویانەوە ، حەزدەکەم رژیمی سوشیالیست لە هەموو جیهاندا سەرکەوێت وگەلانی دنیا بە ئاواتی خۆیان بگەن‌و ئیمەش خاك‌و پای‌چاکان •••

● وا بزانم کلیلی تەلیسماوی ئەم ژیانە ئالوزەی ئیمرۆمان وا لە ، رۆشنبیری قوول‌و هوشیاری‌یەکی ئەوتۆدا، کە هێزی خۆ ڕاگرتن‌و باوەری سەرکەوتن لە مرۆڤدا ، دەگەیەنێتە ، ڕادەیەك ـ وەکو گەلانی ڤێتنام ـ بتوانێ سەربکەوێت بەسەر گەورەترین‌و درندەترین هێزی رەش‌دا لە جیهاندا •••

دەسا ئاواتی هەرە هەرە گەورەو پیرۆزم ئەوەیە ئێمەش شتێکمان لەم هوشیاری‌یە بەرزە دەست بکەوێت ، وهەر وەکو « پیرە میرد »ی نەمر دەڵێت :ـ
« ئاخ خۆزگە خوێندنیش ،
وەکو من ئارەزووئەکەم بی‌بینم‌و
نەبێتە گرێی قورسی
کفنەکەم » ••

ـ ئەحمەد غەفوور ـ

محمدی مەلا کریم

ئەپرسی : ئاوانی ئەمساڵت چی‌یە ؟

ئەڵێم : تەنها ئاواتی ئەمساڵمت بۆ ناڵێم • کە مەسەلەکە هەر (ئاوات) بێ ، ئاواتی هەمیشە ، یا هیچ نەبێ ذەمێ وەختت ، بۆ باس ئەکەم•

کورتەی ئاواتم ئەوەیە ئەمساڵیش وانەبێ کورد واتەنی بڵێین : ساڵ بە ساڵ ، خۆزگە بە پار !

بەڵێ ئەم ئاواتە لە ڕستەیەکی کورتدا دارێژراوە ، بەڵام ڕاستەکەی پوختەی هەموو ئاواتەکانە •• ئەم ئاواتە وانە : بەرەو پێش بڕۆین •• لە هەر ڕوویەکی ژیانەوە بیگری بەرەو پێش بڕۆین • ئەم ئاواتە تێکرای ئاواتەکان ئەگرێتەوە ، بەڵام ئەمەش واناگەیەنێ بە پێویستی نەزانم پەنجە زیاتر بخەمە سەر هەندێکیان‌و بە چاوێکی زەقتر تەماشایان بکەم ••

وەك هەر مرۆیەك ، وەك هەر کوردێك ، وەك هەر عیراقی‌یەك ، وەك هەر نووسەرێك ، وەك هەر (خۆ)یەك ، کۆمەڵە ئاواتێك لە دلما گێنگل ئەخواتەوە •• وەك هەر کام لەمانە ، لەگەڵ ئەمانەدا لە کۆمەلە ئاواتێکا هاوبەشم‌و ، وەك هەر (خۆ)یەکیش خولیایەکی تایبەتی دەروونم هەیە ••

بەر لە هەرچی ، وەك بنیادەمی ڕووتم بگری ، یا وەك هەرچی ، ئەبی لە چوار چێوەی پێشکەوتن خوازیمدا دانێی •• من لەو سنوورەدا ئاوات ئەخوازم • لە هیچدا هاوبەشی کۆنەپەرست نیم ، چونکە کۆنەپەرست ، هەر بە مەرجێ لە تێ‌ئەیشتنەوە کۆنە پەرست بێ ، لە هیچدا ، لەم جۆرە هیچانەی باسیان لێ ئەکەین ، هاوبەشی مرۆڤایەتی نی‌یە •

بۆیە ، وەك هەر مرۆیەکی پێشکەوتن خواز ، ئاواتە خوازی ئاشتی‌یەکی پایەدارم لە جیهانا •• ئاواتە خوازی لێك‌گەیشتنی زیاتری هەموو ڕژێمە جیاوازەکانی کۆمەلگای ئادەمیزادم•• ئاواتەخوازی بەتین‌تر بوونی خەباتی گەلان‌و جێ‌گیرتر بوونی ڕژێمی سۆشیالیستی‌و سەربەخۆیی ولاتە ئازادەکانم••• ئاواتە خوازی پاکۆ کردنی ئیمپریالیزم‌و ڕەگەزپەرستی‌و چەوساندنەوەی چینایەتی‌و نەتەوەیی‌و ئایینی‌و هەر جۆرە چەوساندوەیەکی ترم •• ئاواتە خوازی ئەوەم بەری مێشکی زانایان زیاتر بۆ سوودی مرۆڤایەتی بخرێتە کار •• مرۆڤ زیاتر شایانی ژیانی دواجارەکی سەدەی بیستەم بێ •• نەبیستمەوە لە ولاتێکا منال ساڵ پڕ ناکاتەوە ئەمرێ •• هەژار بە بەرمیلی بەرماڵانا ئەگەڕێ بۆ پارچە کولێرەیەك ، بۆ پاشماوەیەك بیخوا •• بۆ ئیسقانێك بیکرێنێتەوە •• ئافرەت سەرکوت‌و دەم‌کوت‌و دەست بەست ئەکرێ •• خاوەنی بیری خێر خوای گەل‌و نەتەوەیی‌و مرۆڤایەتی ، بەرابەر بە ئازادی‌ی بیری لە بەندیخانە ئەبەستێورێ ، سزا ئەدرێ •• ئەکوژرێ •••

وەك کوردێکیش ، ئاواتە خوازی ئەوەم گەلەکەم بە ئاسوودەیی بەسەر بەرێ •• بتوانێ .برینی ساڵەهای خۆی ساڕێژ بکاتەوە •• خەریکی پەیدا کردنی نان‌و مسۆگەر کردنی ژیانی خۆی بێ •• مافی، وەك نەتەوەیەك ، وەك بەشێکی گەلێك ، ڕێزی لێ بگیرێ •• قوتابخانەی کوردی‌ی هەبێ بۆ منالەکانی •• کارگەی هەبێ بۆ کرێکاری •• عەردی هەبێ بۆ جوتیاری •• دەرمان‌و نەخۆشخانەی هەبێ بۆ بیماری .

بڕوانە ل ـ١٠ـ

Institut Kurde de Paris

هاوکاری

سێ ژمارەی یەکەمی ، ١٢ ، لاپەڕەی بچووک بوو دوایی بوو بە ، ١٦ ، لاپەڕە ، ئینجا ، ٨ ، لاپەڕەی گەورە ، ئێستا ، ١٢ ، لاپەڕەی گەورەیە

ئاواتمان لە دوارۆژێکی نزیک دا ، هاوکاری ، رۆژانە بێ

● ئومێد ئەکەم سالی ١٩٧٦ بێتە سالێك کە لە جیهـانابێ بکات لە بیری کۆمەلایەتی گۆرینێکی سەرەکی تیادا دەست گشت میللەتان وە ولاتاندا کەکۆمـەڵ بە چاوێکی نوێی پێشکەوتوانە ئەو راسـتیەبدۆزێتەوە وەبیخاتە کار کـەئافرەت نەك هەر لە ژمارەدا یان لە جۆرا نیوەی کۆمەلە بەلکووەك یەکی لە دوو بنـاغەیەکسانیەکەی هەموو پێشکەوتن و گۆرینێکی بەسوددا کە هەموکۆمەلانی جیهـان دان بەوەدابنێن ، وە لەسەر ئەو راستیە برۆن کە رزگار کردنی ئافرەت لەو زنجیرە ژەنگ داگرتوەی دەسـتو تواناو بیـری ئەبەستێتەوە رزگـاریە بۆکۆمەلەکە خۆی لە مۆتەکـەی بیری دواکـەوتوی زەمانی بەندایەتی و دواکەوتن ٠

ئومێد ئەکەم ئەم سەردەمەی کە بە ١٩٧٦ دەست پێ ئەکات تیادا ئافرەت ئەرکی سەرشانی بە یەکسانی لەگەل پیاودا لـەخەبات کردن دژی چەوسانەوەی نەتەوایـەتی و کۆمەلایەتی و چینایەتی فراوان بکا وە هەولدان بۆ چەسپاندنی ئاشتی لـەجیهاندا ٠

ئومێد ئەکـەم سەردەمێك بێت کە ئافرەت لە ناو کۆمەلداله رووی ئابوریەوە رزگـاری بێت وەك پلەیەك بۆ رزگار بوون لە چەوسانەوەی بیری کـۆن و پەیوەندی دوا کـەوتووی ناو کۆمەل ٠

● بۆ خۆشم هەرچەنـدە شتێکی دیاری کراوی گـەورەم لە یادا نیە بۆ سالی نوێ بەلام وەك هەموو کەسێك ئومێـد ئەکەم بتوانم خۆم پێشخەم لـە ئیش و خۆ فێرکردن و زانستاوە زیاتر هەست بکەم کە بایەخی راستەقینە ئەدرێت بە گرنگی رزگـار بوونی ئافرەت لـە کۆمەلدا ٠

● بۆ رۆژنامەی هاوکاری ئازیزیش سەرکەوتنی بەردەوام ئەخوازم ٠

سازگار عەتار

● خواست و ئاواتـەکان ، زۆر بوون ، وە ٠٠ زۆریش ئەبن ، چەندی هاتەدی و چەندی تریان بەنـە دی ؟! بۆ خۆمـان بخوازین ، یان بۆ هـەموان ؟! خۆمـان دیاری ئەکـەین یان ژیان ؟! ٠٠ ژیان و رووداوەکانی ؟!

● خۆشەویستی مان بەرامبەرشتەکان ، ئاواتەکانمان دیاری ئەکەن ٠٠٠

● دنیا ، وا ئەبینم ، کـەلەروانگـەی خۆشەویسـتی خۆمـەوە سەیری ئەکـەم ، ئاسۆ ، فراوانـەو فراوان تر ئـەبێ ، سەرکەوتنی ئینسانی پێشکەوتن خواز ، هیوا نیە ٠ حەقیقـەتە ، فراوانی سنوری خۆشەویسـتی پێشکەوتن و سەربەستی ، لەباوەڕیا دیاری ئەکرێ ٠٠

● ئەوەندەی بـۆ خـۆمی ئـەخوازم لـە سالی ١٩٧٦دا ، ئەمسال ، کـە زیاتر لـەپار ، مامەلە کردنم لەگەل وشـەی کوردیدا ، بۆ خزمەتی ئینسانی کـورد خۆش ئەوێ ، لـەبەر ئەوەش کـە لەکاری « گەران بەدوای هیلاك »یدا ئیش ئەکەم ، خۆزگە ئـەم سالە سالی لـەدایك بونی رۆژنامەیـەکی رۆژانەی کوردی بێ ٠

● پار ، زۆر سەنگەری سەر بە ئیمپریالیزمی جیهانی کـە شەڕی دژ بە حواست و ئاواتی گەلانی دنیایان ئەکرد ، روخان ، ئەمسال ، گەلانی دنیا بەشتی و جیهـانی سێیـەم و گـەلانی چەوساوە بەتایبەتی تێکۆشانیان بەتاوتر ئەکەن ، ئەمە راستیـ یەکی نەگۆڕراوە ، لەبەر ئەوە سەرکەوتنی زیاتری گـەلانی ئازادیخوازی دنیـا لەسـالی ١٩٧٦دا هیوا نیە ، حەقیقەتە ٠

● لـە دوایـیدا ، سلاوی خۆشەویستی و وەفـام بـۆ رۆژنامەی ـ هاوکاری ـ ئازیز کە بەشانازی یەوە لـە داگیرـ ساندنی یەکەم مۆمی تەمەنیـا بەشداریم کردو وا ئەمسالیش حەوتـەم مۆمی تەمـەنی دائەگیرسێنین ٠

ـ عبدالله عباس ـ

● لەگەل کۆتایی هـەموو سالێك و هەلهاتنی ڕۆژی سالی تازە بۆ چەند جارێك و لە چەند لایکەوە ئومێدو ئارەزووی سالی تازەمان لێ ئەپرسن ٠٠

بەلام ئەمسال پێش ئەوەی بـە ئاواتی هاتنەوەی هیوای ئەمسال بم بە خێرایی بە هیوای سالانی ڕابردودا ئەچمەوە ، تا بزانم کامیان هـاتە دی و بێ ی دلخۆش بوم و کامیان نەهـاتە دی بۆی دل گیرم ٠٠ ئەبینم بە پێچەوانەوە زۆر دل خۆشـم بەوانەی پەیوەندی تایبەتی بـە خۆمەوە هەیەو ناهاتنە دی ، جا بۆیە بەلامەوە باشترە کە هیوای ئەمسالم هیوایەکی گشتی بێت کە ڕوبەڕوی پەشیمانیم نەکا ٠

هیوام سەرکەوتنی مرۆڤایەـ تی یە لە هەموو لایەکی جیهاندا ٠

تووشی مرۆڤی دوو ڕوو نەیەم لـە هیچ کارێکدا لـەڕوی کاروباری رۆژنامەدا ، هیـوام ئەوەیـە هەنگاوی بەرەو پێش تر بنێم و دەستە خوشکی زیاتریش لـەم مەیدانەدا بەسەرکەوتویی ببینم ٠

بشارت فاتح ـ شنه

● وا سـالی (١٩٧٥)مان بەڕێ کردو پێشەنگی سـالی نوێ هاتـەپێشەوەو خـەریکی بارو بارگـە خسـتنە ٠٠٠ رۆژنامەی (هاوکاری)ش لەلای خۆیـەوە مۆمێکـی تـری داگیرسـاندوو پێ ی نایـە حەوتەمین سالی دامەزراندەوە حەوتەمین سالی گەڕان بەدوای سەریەشـەو مـاندووبوون و شەکەتی و شەونخونی کێشان و چاوەڕوانی ٠٠٠ هتد ٠

سـالی نوێ و خۆزگەیـەکی لەئەندازە بەدەرو رێگـاو ئاسـۆیەکی دوورو درێـژوسەخت و سەرشێوێنەرو مایەی بیرکردنەوەو چاوەڕوانی کردنی قورس و لەسـەر دل و دەرون!

بەلام لەگەل ئەو قورسی یەش دا هەر مەوداو ترووسکایی ئەوە ئەمێنێ کە جـەند هیوایەکی سەربزێو چرۆ دەربکـات و ناو بەناو سەرەتاتکێ بکەن ٠

کەواتا خۆزگە لەسـالی ئایندەدا هەولێکی دلسۆزانـە بدرایە بۆ ئەوەی رۆژنامـەو گۆڤاری کوردی بەتـەواوەتی تەکنیکی نوێی رۆژنامەگەری یان بناسیبایە ٠

خۆزگە رۆژنامەیەکی کوردی رۆژانە دەربچوایە ٠

لەلایەکی ترەوە خۆزگـە پاشماوەی بەفری خەمی هەموو گەلان بتوایەتەوەو هەموو گەلێك لەسەر ئەم زەمینەبەسەربەستی و ئازادی بژیایە ٠

خۆزگە رۆژ بەرۆژ خۆزگـە کەمتر بوبایەتەوەو روو لـە زیادی نەبوایە ٠

ـ حمید عزیز ـ

● دوێنێ سالی ١٩٧٥ مان بەڕێ کردو ئەمرۆ پێمان نایـە سالی ١٩٧٦ەوە کورد وتویە : (سال بەسال خۆزگە بەپار) ٠٠ خەباتی گەلانی ئازادیخـوازی جیهان ئەوەی سەلماندووە کە ئەم پەندەی پێشینانی کورد بـە سەروگوێلاکی ئیمپریالـیزم و داروودەستەکەیا شکاوەتەوە ٠

بەکورتی سالی ٩٧٥ بەشێکی زۆر لەگـەلان رزگاریان بوو ، گۆڕیش بۆ زۆر کەرتی دەسەلاتی ئیمپریالیزم هەلکەندرا ٠٠ لـە زوربەی ولاتانی جیهـاندا ئیمپریالیزم و سەرمایـەدارانی جیهانی و کومپانیا مۆنۆپولەکانی گیرۆدەی مەینەتی داوی نوشوستی بوون ٠٠ هەروەکو دەرەبەگایەتی لە کوردستاندا روبەروی مردن بۆتەوە ٠٠ هیوادارین سـالی تازە پاشماوەی کاروانی خەباتی گەلانی ئازادیخوازی جیهـان بکاتە هەواری لـە ناوبردنی چەوساندنەوەو دەست بەسەراـ گرتن و جێ پێ ی ئیمپریالیزم لە هەمو سـوچێکی جیهـانا بسڕێتەوە ٠

ـ برهان قانع ـ

Institut Kurde de Paris

● له یادی شەشەمین سالەی دامەزراندنی روژنامەی « هاوکاری »دا داوای تەمەنێکی درێژو بێ کۆسپو تەگەرەی بۆ دەکەم ، وە هیوام وایه کە زیاتر بازی خزمەت گوزاری میللەتەکەمان بەرزنەدات وهەمیشه هەر ئەو رۆژنامەیه بێت کە جەماوەری رەشو رووت بەهای خۆی بزانێتو له لاپەرەکانیا وشەی خێرخواو سەربە میللەتی تێادا بخوێنرێتەوە ••

● لەماوەی ئەمشەش سالەدا ئەگەرچی گەلێك کۆسپو قۆرت هاتوتە بەر رۆژنامەکەمان ، ئەو گیروگرفتانه زۆربان پەیوەندیان بە کەمی کادیر و گیروگرفتی هونەرییەوە بووە ، هاوکاری لەم ماوە درێژەدا شارەزای یەکی ئەوتۆی پەیداکردووکە لەمەودوا نەهێلێت لەو قۆرتانەهەلەنگونی چاك تر ئەوەیه زیاتر بایەخ بە نووسەرانی تازه پێگەیشتوو بدەینو ئامادەیان کەین تا دوا رۆژ وەك کادرێکی شارەزا سوودیان لی وەرگرین •

دوا وشەم تەمەنێکی درێژ بۆ هاوکاریو خۆشی توژەرانی بۆ نووسەرانی دەخوازم •

نوری حەیران

● هاوکاری ئازیزوخۆشەویست له کۆتایی سالی ١٩٧٥دا لە هەشت لاپەرەوەکرایه (١٢) لاپەرەو له هەندێ لایەنی تەکنیکی چاپکردنەوەوبابەتی ئەدەبیو رۆشنبیری یەوە گۆرانێکی نوێی بە خۆیەوە دی کە ئەمەش خۆی له خۆیا هەنگاوێکی پیرۆزی چاك بوو کەهاوکاری نای لە کاری رۆژنامەگەریدا ، ئەگەرچی کادرانو برادەرانی هاوکاری زۆرتر لەجارانیان ماندوو ئەبنو ئەوەشیان زانیوە کە کاری رۆژنامەگەری (گەران بە شوێن ماندویتیدا) ئەگرێتەوە ••

● جا بۆیە حەز ئەکەم لە بیرەوەری شەشەم سالەی دەرچوونیداو بە بۆنەی سالێکی نوێوە دیسانەوە بمان توانیایه بمان کردایەته هەفتەی دووجارئەمه سەرەرای ئەو هەموو کۆسپانەی له کاتی چاپکردنیادێته رێمانو یەکجار برادەران ماندوو ئەکا ، برادەرانیش خواهەلناگرێ بەوپەری دلسۆزیو سنگ فراوانیەوە هەولی نەهێشتنی هەلەی ئەدەن کە وابزانم کەمتان له رووی تەکنیکی چاپکردنی هاوکاری یەوەشارەزان بگرە هەر لێشی نازانن بەلام هەمووتان پیرە مێردی شاعیرو ئەدیب ئەناسن بێگومان ئاشکراشەکە رۆژنامه نووسێکی بە تواناو لێهاتووی سەردەمی خۆی بوو جێی شانازیمانە •• جا پیره مێرد وێنەیەکی هەیەلە کاتی چاپکردنی (ژیانی خوشکی زین) دا کە بە دەستماکینەی چاپەکە بانەداو رۆژنامەکەی چاپ ئەکا ••!

● ئێمەش ئەوەی پیرەمێردو حوزنیو دەیان رۆژنامه نووسی گوم ناوی ترین کەبەوپەری حەزو ئارەزوو خۆشەویستی یەوە ئەم کارەپیرۆزەمان هەلبژاردووە هەزار هێندەی تریش ماندووبین کەکاتێ رۆژنامەکە تەواو ئەبێو ئەکاتە دەست خوێنەرانی •• ئێمه یەکجار بەختیارو کامەران ئەبینو هەموو ئەو ماندوێتی یەمان ئەحەسێتەوە •

● له کۆتاییدا حەز ئەکەم هاوکاری برەو بدا بە ئەدەبیاتی سەردەمو بەرهەمی لاوەئەدیبەکان ، لاوەکانیشمان زۆرتر لە شیعر خۆیان بەبابەتی تری جگه لە شیعرەوە خەریك بکردایه •

● چەپکە سلاوو رێزم بۆ ئازیزان وخۆشەویستانی رۆژنامەی هاوکاری •

مارف ناسراو

● گوایەسالی ١٩٧٥کۆتایی پێهاتو سالێکی نوێ هاتە کایەوە گوایه سالی بارمان سالی ئافرەتانی جیهان بوو ، بەلام ئەگەر بگەرێینەوە بۆ رووداوەکانی پار لەم بارەیەوە شتێکی وەها بەدی ناکەین کەشایانی شانازی کۆمەلەکەمان بێ زۆر وتاری جۆراوجۆر نوسراهەر نوسەرێك بەوجۆرەی خۆی

نیی دەکا ئافرەتی دا له قەلەمبەلام له چوارچێوەی (واقعدا) ئافرەتانی ١٦٧٥ هەر ئافرەتی١٩٧٤ بوو لەوە زیاتر نەبێ کە خۆی بەرەنجو ئەقەلای خۆی دەستی خستوە وە ئەمەش هەستێکی مێژوویە خۆیدەچەسپێنی ، ناڵێم هیوامه ، ئێمە پێویستمان بە گۆرینی جۆری بیر کردنەوەی کۆمەلەکەمانە بەرامبەر بە ئافرەت •

بە زمانی هیواوە نادوێمبەلکو بە باوەرێکی تەواوەوە سەیری ئالو گۆری کۆمەل دەکەم ، هەروەك باوەرم بە خەباتی ئافرەت ، وەبەچەسپاندنی ئازادی راستەقینەی راستیەکی زەق ، سەیری ئالوسەیری ئاشتی دەکەم لە جیهاندا ، سەرەرای هەمووکۆسپو تەنگوچەلەمەیەکە دێتە رێگای ئەم راستیە •

هیوای تایبەتی خۆم مرۆڤ بەشادی بژیت تا خۆشم شادبم •

پاکیزە محمد صدیق

● له ١-١-١٩٧٦دا دەست ئەکەینە ملی سالێکی نوێو سالی ١٩٧٥ بەجێ دێلین •• ئەخێر ئەو ئێمه جێ ئەهێلیو جارێکی تر ناگەرێتەوە لامان •• بەلام ئەوەی سەرنج بۆ خۆی رائەکێشی ئەوەیه ئەم سالی (٧٥)ە وەك چەمێکی لاوازی بێ کەلك ملی رێی نەگرتو بەجێ تێکەل دەریای سالەکانی رابوردو بێت •• ئەو زەلامەش نەبو هەربۆ خواردنو خەوتن بژی تا ئەو کاتەی مردن ناوی ناهێلی • لام وایه سالی (٧٥)ی سەرکەوتنی مافی ئافرەت سالی ئازادبونی گەلانی خواروی رۆژ هەلاتی ئاسیاو ئەفریقاو ئەمریکای لاتینیو خواروو رۆژ ئاوای ئەوروپا نەك هەر له دلی مندا جێگەی رێزو شانازی بێ بگرە هەمو مرۆڤێکی چاکە خواز لە دلدا جێگەی تایبەتی ئەمری بۆ سازکردوە •

ئەم سالە پیرۆزەی (٧٥) وەك جێی هێشتین تەواو بون رێی نەدا ئەو کارانەی بە دەستیەوە بو تەواویان کات •• ناچار تەواو کردنو پێشخستنی ئەو کارانەیو بەدی هێنانی گەلێ کاری پیرۆزی تری •• سەر شانوی سیاسەتی جیهانیو ناوخۆی عیراقی بە سالی نوی (٧٦) سپاردو بۆ سەرکەوتنو رێ نیشاندانو قۆل لێ هەلمالین ئیمەی مرۆڤی کردە بنەوان •• ئەم ئەرکانەش له بە هێز کردنو یارمەتی دانی بەرەی ئازادیو ئاشتی خوازانو گەلانی ژێر دەستەو سەرکەوتنی مافی ئافرەتانەوە دەست پێ ئەکاتو ئەگاتە سەر تاوانبار کردنی زایونیزم بەرەگەز پەرستی وەنیت تا میللی کردنی دوانوکی ئەوتی نیشتمانی عراق دەروات بەلام ئەم ئەرکانە گەلێ شتی نایابی لە باشکۆدا هەیە وەك بەر بەرەکانی کردنی ئیمپریالیزمی جیهانی بتەو کردنی برایەتی نەتەوەکانی عراقو چون بەرەوپێشەوە لە هەموو رویەکەوە بۆ پێك هێنانی کۆمەلگایەکی سوشیالستی له عیراقدا •

هەروەها لە گەل ئەم کاروانەی پێشکەوتنو سەرکەوتنەدا گەلێ شتی تر لە گەل ئادەمیزادا پێ ئەنێتە ئەودیو دەرگای سالێکی نوێوە •• یەکێ له مانەش رۆژنامەیە •• با لە رۆژنامەی هاوکاری بدوێن •• ئەم رۆژنامەیەی هاوکاری کەتەمەنی (٦) سالە •• سالانی پێشوی دەربارەی ئەوکارانەی پێی سپێردرا بو کەمتەرخەمی نەکردوە •• بەلام ئەوەی جێی لێ دوان بێ ئەوەیە ئەم رۆژنامەیە پێویستە بتوانی چاکترو پایە بەرزتر جێگای خۆی لە دلی رۆلە دلسۆزەکانی گەلی کوردا بکاتەوەو لە بەر چرای شەوگاری جوتیارانو لە سەر رانی کرێکارانو رۆشنبیران بو خوێندنەوەو پەسەندی دابنرێ •

ـ مەجید ئەدیم ـ

● بە دەرچونی ئەم ژمارەیەوە روژنامەکەمان ، روژنامەی هاوکاری شەش سال تەواو ئەکات وبی ئەنێتە تەمەنی حەوتەم سالیەوە بێگومان ئەوانەی کە لە روژنامەکەدا ئیش ئەکەن زور ماندویەتی زەحمەت ئەکیشن تا روژنامەکە بە پوختی ئەکەوێتە دەستی خوێنەوارە بەرێزەکانەوە •

● هیوام لە سالی تازەدا ئەوەیە چاپخانەیەکی تایبەتی بو دەزگاکەمان پێك بێت تابتوانین سەرکەوین بەسەر هەلەو گیروگرفتی چاپخانەدا کە رێگای دەرکردنی روژنامەکەمان ئاسان تر ئەکا •

● هەروەها هیوام زیاد کردنی ژمارەی دەرچونی لە هەفتەیەکدا لە گەل زیاد کردنی ژمارەی لاپەرەکانی لە سەر شیوەی چاپو دەرهێنانی روژنامەی تازەدا تا لە گەل رەوتی ئەمروی روژنامە گەریدا بگونجیت وەشان بەشانی روژنامەکانی تری نیشتمان بروات بەرەوپیشەوە ••

مستەفا ئەحمەد

● بەبۆنەی سەری سالی تازەوەو شەشەمین سالی تەمەنی هاوکاریەوە

● هیوادارم دلم ئەوەندە گەورەتر بێتەوە کە جێگای ئەو خۆشەویستیەی تیا ببێتەوە کە دۆلو دەشتو گردەکانی کێلگەی تینوی چەن سالەی دلمی داگرتوە ئەمه لەپەلەدانداوەو بە تۆشینی مەی بارانی خۆشەویستی مەستو شەیدای کردوومو لپاولپ دلی پر کردۆتەوەو جێگای یەك ترزرکو کینەی تیا نەهێشتۆتەوە •

هیوام ئەوەیه هەمو مرۆڤێکی سەر رووی ئەم جیهانە رێی خۆشەویستی بگرنە بەر •• خۆشەویست پەیدا بکەن •• خۆشەویست بن •• تەنیا هەر بە خۆشەویستی تامی خۆشی ئەم ژیانە دەرئەکەوێت •

بروا بکەن مردنیش له پێناو خۆشەویستدا تامێکی تری ئەبێ بەلام ئەو خۆشەویستیەی کە دلدارە راستەقینەکان ئەیزانن •

حەمید تالەبانی

Institut Kurde de Paris

هاوکاری

لێکۆڵینەوەو ریپۆرتاج

● بەبۆنەی سەری ســـالی تازەو هـــاتنی سالێکی تری ڕۆژنامـــەی هاوکـــاری ، پیرۆزبایی لـــە خوینـــەرانی خۆشەویست ئەکەمو ئەمـــەوێ بەم بۆنەیەوە چەند بیروڕایەکی خۆم دەربڕم •

ڕۆژنامەی هاوکاری هەمیشە ویستویەتی خزمەتی ڕۆشنبیرو خوێنەرانی کــورد بکـــاتو شانبەشانی ڕۆژنامـــەکانی تری وڵات بڕوات •

هیوادارین لەســـالی تازەی ئەمـــەنیدا چارەسەری گیرو- گرفتەکانی بکـــرێتو کادیری لێزانو باشی بۆ زیاد بکـــرێو ئەرکی سەرشانی ئەو چـــەند کەسەی کە لەمەوپێش پێوەی ئەونخونیان کردوە ســـوك تر ببێتو جێگای شانازی بێ لـــەم ڕووەوە • هەروەها وەك دەزگا- یەکی ڕۆشنبیری خۆی لـــەناو کۆمەڵانی خەڵك دیاری بکاتو لەگەل ئەرکو ئازاری کۆمەڵانی خەڵکدا هاوشان بێت •

عبدالله بەرزنجەیی

ســـەردەکـــەوێ وەکـــــــزی ئیمپریالیزم بـــەرەو گۆرستانی مێژوو بنێرێو چەوسانەوەی مرۆڤ لە لایەنی برای مرۆڤەوە نامێنی ئەمانە ناڵێم هیـــوامن بەڵکو شتێکی ڕونن لە بەرچاومو نایانخەمە چوارچێوەی هیـــواو ئەگەرەوە بەڵام سەبارەت بـــە هیوای خۆم وەك هونەرمەندێك لـــە ڕێگـــای پێشکەوتندایـــە هیوادارم کە لە ڕێگای هونەری وێنەوە شتێکی نوێ بکەم بـــە دیاری بـــۆ گەلەکـــەمان • وە هەروەها بچمە دەرەوەی وڵات تا بگەم بـــە پلـــەی بـــەرزی خوێندنی هـــونەر تاکو بتوانم بەڕاستی خزمـــەتی میللەتی کوردمان بکەین •

کەمال عەلی

● سالی پار سالی ئافرەتانی جیهانمان بەڕێ کرد بەهیـــواوە چاوەڕوانی شتێکی نوێ بوین سەبارەت بە سالی ئافرەتـــان لە عێراقدا بەڵام شتێکی ئەوتـــۆ نەهاتە دی لە بـــەر ئـــەوە هیـــوادارم کـــە (٧٦) شـــتێکی نوێ مان پێشکەش بکات لـــە یەساو ئالو گۆڕی کۆمەڵایـــەتی • بـــە چاوێکی ڕوناکەوە سەیری سـالی نوێ دەکەم وە دلم پڕ لە باوەڕە کە ڕۆژ بە ڕۆژ هێزە دیموکراتیـــە ئاشتی خوازەکانی گەلانی جیهان

جێگای شانازیە کە ئەمـــڕۆ شەش سال بەسەر دەرچوونی ڕۆژنامـــەی هاوکـــــــاری داتێ ئەپەڕێ ، ئـــەو ڕۆژنامەیەی هەر لەسەرەتای دامەزراندنی- یەوە دەورێکی باڵای بینیـــوە لەهوشیار کردنەوەی جەماوەری گەلو خزمەت کردنی زمـــانو ئەدەبی کوردیمان •

● هاوکاری بایەخێـــکی ئەوازی داوەتـــە پتەوکـــردنی برایەتی کوردو عـــەرەبو هەمیشە لەپێشەوەی ئەو دەنگە زوڵاڵانە بووە کە بانگـــــی خۆشەویستیو ئاشتیان بـــلاو کردۆتـــەوە •• ئـــەوەش ڕاستییەکی مێژوویی یە کـــە پەرەسەندنو پێشـــــکەوتنی ئەدەبی نوێمان بەهیچ جـــۆرێ جیا ناکرێتەوە لەو دەورەی کە هاوکاری لـــەم ڕووەوە بینیویتی چونکە هەردەم لاپەڕەکـــانی هێلانەیەکی خامۆشی هۆنراوەو چیرۆکو بەخشانو •• هتـــد بووە ••

لێرەوە ، سلاوی وشـــەی کوردی لەهەموو خوێنـــەرو نوسەرو کرێکارێکی ڕۆژنامەی هاوکاری بێتو هیـــوادارم بەردەوام لەپێشکەوتندا بێت •

سەلام محەمەد

سالگار دێتو دەڕواو مـــن هەر ئاواتو خەونو ئارەزووی تەمەنی تیژ ڕەوی خۆم کـــۆدەکەمەوە ••• سالی تازە دێو هەمو مرۆڤێ ئاواتی تایبـــەتی خۆی هەیە ••• بەلام من دلنیام ئاواتی هەمووبرسیو بێ کارورەشو رووتەکانی زەوی تێـــر بوونو سەرفرازیو ئـــازادیو یەکسانیو خۆشەویستی یە •• دەسا وەکو ـ نازم حیکمەت ـ دەلی :-

(ئەگـــەر من نەسووتێمو ئەگەر تۆ نەسووتێی •••
ئەی ئیترکێ دڕ بەتاریکـــەشەوی ژیان بداتو ••
ڕێگـــا سامناکەکان ڕوون بکاتەوە ••) • ؟

سالی تازە دێو ڕۆژنامـــەی هاوکاری ـ یش پێ دەنێتـــە ڕۆژێ نوێوەو هیوادارم کـــە هەمیشـــەو بـــەردەوام ئـــەم ڕۆژنامەیە زیاتر بـــەرەبسێنێو زیاتر خزمـــەتی وشەی پیرۆزی کوردی بکـــات ••• ئـــەوەی ڕوونو ئاشکرایە ئەوەیە کـــە ڕۆژنامـــەی هاوکاری هـــەر لەسەرەتاوە مەشخەل هەلگری ڕۆشنبیری بوەو لە پەرەپێدانو پەروەردە کردنو هەلسەنگاندنی ئـــەدەبی نوێی کـــوردیدا دەورێکی هـــەرە بالاو گۆکی گێڕاوە •••

ســـالی تازەدێ دەســـابا ڕۆشـــنبیرانو نووســـەرانی کوردیش لەم سالە تازەیەدا لە پێناوی زیندوو کردنەوەی سامانی نەتەوایەتی دا وشەکانیان زیاتر تیژو بپڕ بکەن •••

لە دواییدا لەگەل ـ ئیودو راکیس ـدا دە لیم •••

(ئەی خۆر ئەوەندە سەیری
چاوەکانت دەکەم
تاوەکو سۆماییم دایەت)

لەتیف هەلمەت

چاپکراوی نوێ

ـ شیرینو خوسرەو ـ

لـــە چاپکراوەکانی کۆڕی زانیـــاری کـــورد ، زنجیرەی ژیاندنەوەی کـــە لەبۆڕی ئەدەبی کوردی « شـــیرینو خوسرەو » شاکاری شاعیری ناوداری کورد « خانای قوبـــادی » کـــەوتـــە بازارەوە مامۆستا محمدی مەلا کـــەریم ئەندامی یاریدەدەری کۆڕی زانیاری کورد ســـاغی کردۆتـــەوەو فەرهـــەنگی بۆ ڕێکخســـتوەو پێشـــەکی بۆ نوسیوە • ئەم بەرهەمە • هەر لەچاپخانەی کوڕ لە بەغدا لـــە چاپدراوەو بەسەرەتاکـــەیەوە بریتی یە لە (٩١٦) لاپەڕە •

ـ لە خەوما ـ

هەر لەکۆتایی سالی ١٩٧٥دا چاپکراوێکی تری کوردی کەوتە بازاڕەوە ، کە بریتی یە لـــە چیرۆکی « لەخەوما » کـــە چیرۆکێکی نوێی کوردی یـــەو خوالێخۆشبو « جەمیل صائب » نوسیویەتیو لەلایەن مامۆستـــا « جەمال بابان »ەوە پێشـــکەش کراوەو لێکۆلینەوەی لەســـەر نوسراوە • ئەم کتێبە لـــە چاپخانەی کۆڕی زانیاری کورد چاپکراوە • بەپێشـــەکیو لێکۆلینەوەکەیەوە بریتی یە لـــە ٨٠ لاپەڕەی بچووک •

اشماوەی : لیمونتۆف شاعیری

پاشماوەی محمدی مەلا کریم

هـــەردوو گـــەلو هـــەموو کەمایەتی یەکانمان ، لەســـەر بنچینەیەکی ڕاستو بـــەدادو نەلەقیو بچەسپێ •• ســـەری وڵاتەکەمان لە جیهانا بـــەرزتر بێ •• دەنگی لەناو گوێ گرانا گوێ بۆ رایەل کراوتر بـــێ •• زیاتر مایـــەی شانازی بێ •• پتر دۆستی بەرەی سۆشیالیزمو ئازادیو مرۆڤایەتیو •• زۆرتر چقلی چـــاوی ئیمپریالیـــزمو زایۆنیزمو کۆنەپەرستی بێ ••

وەك عێراقی یەك ، ئەمـــەوێ هەموو ڕۆژێ چـــەند ســـەعات چاوەڕوانی ئۆتۆمۆبیل نەبم •• داوای ئۆتۆمۆبیلی تایبەتی نـــە بۆ خۆمو نە بۆ کەس ناکەم •• ئاوانە خوازی ئەوەم ڕێگاو بان •• ڕۆژنامەو گۆڤارو کتێبی بە سوودو جوانی هـــەبێ بـــۆ خوێندەواری ••

وەك عێراقی یـــەك ئاواتـــە خوازی ئەوەم هەرچی شـــتی چاکمان دەسگیر بووە ، زۆرترو جێ گیـــرتر بێ •• هـــەرچی ناتەواویشمان ماوە لـــە نـــاوا هەلگیرێ •• هێـــزە نیشتمان پەروەرەکانمان لە جاران یەکترو پێکەوەتر بن •• برایـــەتیی بۆ کۆمەلانی خەلك ، و منیش یەکێکم لەوان ، وا ڕێك بخرێ کـــەس لەســـەر هاتوچۆ پەکی نەکەوێ •• ئەمەوێ شەقامەکان خاوێن بن •• گیرۆدەی دەم قوڕی زستانو تۆزی هـــاوین نەبم •• ئەمەوی خەلك ببن بە شارستانی : فێری سەرە گرتنو لە ڕیزا وەستانو ڕێز لێ گرتنی خـــەلکی تر ببـــن •• تف ڕۆ نەکەنە سەر شەقامو ناو پاسو، لە ئۆتۆمۆبیلی گشتیدا جگـــەرە نەخۆنو ، هەرکەس ئـــەوەندە دەنگ هـــەلبڕێ هـــاوڕێکەی گوێی لێ بێ ••

وەك نووسەرێکیش ، یـــا وردـــر وەك نووســـەرێكو ڕۆژنامەنووسێکی کـــوردیش ، ئاوانە خوازی ئازادیی بیرم •• ئاوانە خوازی ئـــەوەم کـــەندو کۆسپی چـــاپو بلاوکردنەوەو بێبارەیی ڕێگـــای نووسینم لێ نەگـــرێ •• دەرگای هـــەموو ڕۆژنامەو ئۆڤارەکانم بۆ خرابێتە سەر پشت •• سانسۆرم تەنها دەروونی خۆم بێ •• بۆ جوونی تەســـكو تروسکی هیـــچ چاوزەقو گوێ لەقێك نەبێ بـــە کۆسپ لە ڕێما لێم نەبـــێ بـــە دڕکە زی •• دەولەت نووسراوم بۆ لە چاپ بداو بە هەرزان بۆم بفرۆشێ بە خەلكو بمگەیەنێتە بەردەستی هەزاران خوێندەوارو چیش نـــەنووسم ، حـــەوالەی دەروونو هـــەستی نیشتمان پەروەرانـــەو تێگەیشـــتنی پێشکەوتن خوازانەی خۆمـــە بکـــا •• زادەی بیری خاوێنو پاکی هەموو نووسەرانی جیهانم بێتـــە بەردەست •• ئەشمەوێ دەزگا کولتووری یەکانی کـــورد زیاتر گەشە بکەن ••

بروانە ل ـ١٩ـ

Institut Kurde de Paris

بەبۆنەی تێپەڕینی شەش ساڵ بەسەر تەمەنی « هاوکاری »دا

« ئارشیف »ی هاوکاری یەکەمین ئارشیفی کوردییە

● ئارشیفی رۆژنامە بۆ، وە لەپێناوی چی‌دا؟

● ٥٣٥ سەرچاوەی کوردی بێجگە لە زمانەکانی تر لە کتێبخانەی «هاوکاری» دا هەیە

ئارشیفی رۆژنامەنەری ، سەرچاوەیەکی بنەڕەتی‌و بیرێکی راستەقینەیە بۆ رۆژنامە نووس ، چونکە لە نووسینی زوربەی وتارو لەسەر دوانن‌و رەخنەو هەرچی بابەتێکی‌تر پشت ئەبەستێ بە روداوە تۆمارکراوەکانەوەو رەخنەکانی ئەبێ لەسەر بنچینەیەکی مەوزوعی‌و زانیاری وردداب‌ڕێژرێن ، وە پەنا بۆ سەرچاوەی زانیاری راست‌و باوەڕ پێکراو بەرن ، تاکو نووسینەکەی راست‌و پوختەبێ .

هونەری رێکخستنی « ئارشیف » بە شێوەیەکی نوێ

لایەنێك لە چونیەتی‌ئیش‌کردن لەئارشیفدا

لە مێژووی رۆژنامەگەری ولاتماندا بە هونەرێکی نوێ دادەنرێ ، وە ئارشیفی دەزگای هاوکاری بە یەکەم ئارشیفی کوردی ئەژمێردرێ ، هیوادارین بایەخێکی زیاتری پێ بدرێ بۆ خزمەتی ئەلەکەمان .

● هۆی بایەخداری دانانی ئارشیفی رۆژنامەنەری چی‌یە ؟

پاراستنی زۆر رووداوی تۆمارکراو لەون بونو لەبیر چون تا بۆ کاتی تایبەتی خۆی سوودی لێ وەربگیرێ ، وەك سەرچاوەیەکی راستی تۆمارکراوی زەقی باوەڕپێکراو .. وە بەلگەیەك بۆ زۆر روداو ، بە کورتی مێژوویەکی تۆمارکراوە بۆ روداوەکانی رابوردوو ئەتوانین سودی لێ وەربگرین‌و پەنجەی بۆرابکێشین لە کاتی پێویستدا .

● نەخشەی کارکردن لە رێکخستنی ئارشیفەکەتاندا چۆن دەست پێ دەکات ؟

رۆژی دەیەها رۆژنامەو کۆڤارمان ئەئاتێ ، جۆرەها بابەتی لێکۆلینەوە هەواڵی بایەخداری لێ دەر ئەکەین کە بۆ دوا رۆژ یان لە کاتی تایبەتی خۆیدا سەرچاوەیەکی راست بێ بۆ ئەو جۆرە بابەتانە ، ئەمەش لەسەر لاپەڕەیەکی تایبەتی هەڵ دەگیرێ ، لەگەل ناوو مێژوو ژمارەو لاپەڕەی رۆژنامەو گۆڤار کەلێی وەرگیراوە ، وەهەر جۆرە بابەتێك دەچێتە جێگای تایبەتی خۆیەوە ، وەك سیاسی‌و ئابوری‌و کۆمەلایەتی‌و هونەرو ئەدەب‌و روشنبیری ... تاد .

● چۆن سجلی گشتی ئارشیف رێك خراوە ؟

سجلی گشتی ئارشیف بریتی‌یە لەسێ بەش :

١ - سجلی رێك خستنی زانیاری کە لە خانەکاندا بە شێوازی ژمارە دانراوە بۆ هەموو دەولەتەکان ، وە هەر دەولەتێك ژمارەیەکی تایبەتی بۆ تەرخان کراوە ، ئەویش بەگوێرەی دابەش کردنی سیاسی رێك خراوە ، لە پێشا عیراق‌و ئینجا ولاتانی عەرەبی وەلە پاشان جیهانی سوشیالیستی‌و جیهانی سەرمایەداری‌و دوایی دەولەتەکانی جیهانی سێیەم .

ئەوەی شایانی باسە ئارشیفیکی تایبەتیمان داناوە بۆ کوردستانی عیراق‌و سجلی زانیاری ناوچەی ئوتونومی بە گوێرەی ئەم خالانەی خوارەوەیە :

١ - بەیاننامەی ئازار ، ئەنجومەنی ئاشتی ، بابەتی بەیاننامەکە .

٢ - یاسای ئوتونومی .

٣ - ئەنجومەنی تەشریعی - سەرەك ئەنجومەن ، یاسای ئەنجومەن .

٤ - ئەنجومەنی تەنفیزی - کۆبونەوەو بریارەکانی ئەنجومەن .

٥ - ئەمانەتەکانی ناوچەی ئوتونومی .

٦ - پیشەسازی لەناوچەی کوردستاندا .

٧ - جوگرافیاو شوێنەواری مێژووی کوردستان .

٨ - هونەرو ئەدەب لە کوردستاندا .

٩ - کوردو رێکخراوە یەکێتی‌یەکان لە جیهاندا .

هەریەك لەمانە چەند لقێکی تری لێ ئەبێتەوە ..؟

بەلام سەبارەت بە گۆڤاری « بەیان » لەم بارەیەوە پیشاندەرێکی کوردیمان بۆ رێکخستووە ، لەسەر هەموو وتارەکانی ژمارەکانی گۆڤارەکە .. بەم‌گوێرەیە :

١ - پیشاندەری ناودارەکان (کشاف الاعلام) کە لەوێدا بە گوێرەی ناوی نووسەرەکان بابەتەکانیان رێك خراوە ، وەبە چاوپیاخشاندنێك دەتوانرێ وتاری نووسەرێك لەهەر ژمارەیەکدابێ بدۆزرێتەوە .

٢ - پیشاندەری ناوی وتارەکان کە بە شێوەی هیجایی رێك خراوون .

٣ - پیشاندەری بابەتی وتارەکان ، وەك هونەرو ئەدەب‌و فولکلورو ئەمانەش بەشێوازی رێکخستنی هیجایی رێك خراون .

● شێوازی هەلبژاردنی هەواڵو وتارەکان چۆنە وەلەسەرچی بنچینەیەکە ؟

هەلبژاردنی بابەت‌و هەواڵەکان بە گوێرەی بایەخدانی گشتی ئەوبابەتەیە ، وەك مەسەلەی کوردو ڤیتنام‌و فەلەستین ، یان روداوەکانی لوبنان ، وەکاروباری ئازادیخوازی گەلانی جیهان . بەنرخ‌و هەر بابەتێکی بایەخداربێ سەربارەت بە هەر دەولەتێکەوە یان سەبارەت بەهەر بابەتێکەوە ، وە زۆر جار چەند رۆژنامەو گۆڤارێك زنجیرە وتارێك یان پەرتوکێك بە زنجیرە بلاودەکەنەوە ، وەك وتارێك لەسەر (کردنەوەی قەناتی سویس) یان (رێکخراوی ئوپێك) یان (ئافرەت‌و سالی جیهانی ئافرەت) یان (کۆمەلی نەتەوە یەکگرتوەکان) ...

بەکورتی ئەو جۆرە هەواڵو وتارانەی کە بزانرێ لە دوا رۆژدا بایەخ‌و سودێك دەبەخشن‌و ئەبی بە سەرچاوەیەکی راست‌و پوخت ئەوانە لە شوێنی خۆیاندا هەل دەگیرێن .

● گوایە هەر وتاری تۆمارکراو هەلدەگرن ؟

نەخێر .. بەلکو ئارشیفێکی تایبەتیمان داناوە سەبارەت بە وێنە ، زۆر وێنەمان لە ئاژانس دەنگوباسی عیراقەوە بۆ دێ ، وە خۆشمان زۆر وێنەی ترمان دەست ئەکەوێ کە تایبەتین بە رۆژنامەی (هاوکاری)یەوە ئەمانەش رێك ئەخرێن بە شێوازێکی تایبەتی وەك بۆ نمونە (وێنەی سەرکۆمار یان جێگری سەرکۆمار) یان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش ، یان وێنەی کۆنگرەو پیشانگاکان‌و وێنەکانی کوردستان ، یان ئافرەت وەیان مندال ، وەیان پیاوە ناسراوەکانی جیهان .. هەریەك لەمانە دۆسیەیەکی تایبەتی بۆ تەرخان کراوە .

● چەند دۆسیە سەبارەت بە عیراق ئامادە کراوە ؟

ژمارەی گشتی دۆسیەکان ئەئانە نزیکەی (٤٦٠) دوسیە ، سێ‌بەشی بۆ عیراق تەرخان کراوە ، وە هەمو لایەکی باری ژیان لە عیراقدا دەگرنەوە ، وەك هونەرو ئەدەب‌و رۆشنبیری سیاسی‌و ئابوری‌و کۆمەلایەتی‌و پەروەردە وفێرکردن‌و پیشەسازی‌و کشتوکال‌و لاوان‌و وەرزش‌و ...

وە هەروەها سەبارەت بە کوردستان .

سەبارەت بە کتێبخانەی دەزگاکەمان بەم جۆرەیە :

کتێبە کوردیەکان	ژمارەی کتێب
١ - بلاوکراوەکانی کۆری زانیاری کورد	١٢
٢ - لەبابەت مێژووەوە	٦١
٣ - دیوانی شاعیرەکان	١٢٠
٤ - چیرۆك	٧٣
٥ - سیاسی‌و کۆمەلایەتی	٨٤
٦ - زمانەوانی	١٧
٧ - لێکۆلینەوە	٤٨
٨ - ئەو چاپکراوە رۆژئاواییانەی لەبارەی کوردەوەن	١٢٠

٩ - گۆڤارە کوردیەکان :(نوسەری کورد ، گەلاوێژ ، دەستە بەستی هیوا ، بەیان ، رۆژی کوردستان ، برایەتی ...) .

١٠ - رۆژنامە کوردیەکان :(ژیانەوە ، ١ - ٥٦ ، ژیان ١ - ٥٣٨ ، ژین ، ٥٨٢ - ١٠٦٦ ، هاوکاری (تەواوە) رۆشنبیری (تەواوە) .

کتێبە عەرەبیەکان	ژمارەی کتێب
١ - ئەدەبی عیراقی‌و عەرەبی‌و جیهانی	٣٣٤
٢ - روشنبیری	٤٢٦
٣ - زانیاری	٣٢
٤ - هونەرو شانۆگەری	٣٠٤
٥ - فەلسەفە	٩٦
٦ - مێژوویی	١٦٠
٧ - مەوسوعەی بەریتانی	٢٠ بەرگ
٨ - مەوسوعەی زانیاری	٢٠ بەرگ
٩ - مەوسوعەی مندال	٢٥ بەرگ
١٠- مێژووی شارستانیەت	٤ بەرگ
١١- کتێبی جۆراو جۆر	١٦٤

چەند خوشکێك لە ئارشیف خەریکی ئامادەکردنی ئەو نوسراوانەن کە وەك سەرچاوە هەلئەگیرێن

کتێبی هاوکاری: ئەفسانەی چیای ئاگری

نووسینی یەشار کەمال شکور مستەفا
لە تورکی یەوە کردوویە بە کوردی

ردێنە سپی یەکەی دەتگوت ناوی روونە بە روخساریدا دەهاتە خوار ٠ گوتی :

« پاشا زۆر خراپی پێشواز کردم ، زۆر خراپ ٠ هێندەی نەمابوو شیرم لێ هەلکێشێ و لەت و پەتم بکا ٠ گوتی : ئەو دژمنایەتی و ئالچاخی یەم لە هەموو کەسێکی چاوەڕوان بوو تەنێ لەو نەبێ ٠ پێی گوتم ، بڕۆوە پێی بڵێ ٠٠ کچە و کوڕەم هەردووك پێکەوە ببەستێ و زوویان بۆم بنێرێتەوە ٠ دەبێ بلووکێ سەربازیشیان لەگەل بن ٠٠٠ هەر پاش گەڕانەوەت بە پازدە رۆژ ئەوەم لە بەگ چاوەنۆڕە ٠ گوتی : ئەگەر ئەحمەد وکچەکە بۆنە نێرێتەوە لەشکری لێ دەکەم » ٠ هەرچییەکیتی بە زاردا هات نە لە تۆ نە لە پیر نەپرینگاوە ٠

« بە پیریش ؟ بە پیریش ؟ »

« بە پیریش » ٠

« ئەم کابرایە شێت بووە ، ئەقلی تێك چووە » ٠

بەگ قەدەرێ دۆش داما ، ئەنجا چووە دەرێ ٠ ئەحمەد لەبەر دەرکەی چاوەڕوانی بوو ٠ پاشان بێ ئەوەی هیچ بە ئەحمەد بڵێ ، پێکەوە لە قەڵا چوونە خوارێ ، بۆ سەر پردەکە ٠ ئەحمەد چاوی پر ببوو لە پرسیار ٠ چاوەڕێ بوو قسە بکا ٠ دوایی لەسەر پردەکە وەستان ٠ بەگ گوتی :

« ئەو کابرایە شێت بووە ، تەنانەت جنێوی بە پیریش داوە ٠ دەوجا بزانە چ بەڵایەکی وەسەر بێنێ ٠ گویا پاش پازدە رۆژانیش لەشکرمان دەنێرێتە سەر » ٠

ئەحمەد گوتی :

« با ئێمە لێرە نەمێنین ، بەگم خودا هەڵیناگرێ ، بۆچی لە نێوچاوانی ئێمەوە خوێن برێژرێ » ٠

بەگ هەڵزەقییەوە ، گوتی :

« بۆ هیچ کوێ ناچن ، لەوەتی قەڵای خۆشاب رۆنراوە ، تا ئێستا کەس دەرکەی نەکردۆتەوە ٠ مەحمودخان ئەگەر بە تەمای هاتنی دەبێ بە تەمای بینینێش بێ ٠ تۆ کوڕی ئەم ماڵەی بۆ چ جێیان ناچی ٠ ئەوە شەرەف و نامووسی منە ٠ هەر من لە گۆڕێدام و بەس ٠ تۆ نی ٠ ئەتوو بۆ خۆت لە قەڵا دانیشە ، گوێ مەدە هیچ » ٠

بەگ پاش ئەوەش لەگەل ئەحمەددا لەراو شکاری خۆی ئەکەوت ٠ دەچوونە راو ، چاوەڕوانی لەشکری مەحمودخانیان دەکرد ، خۆیان لەبۆ شەڕ ئامادە تەیار دەکرد ٠

لە دەشتەکانی باشوورەوە ، لە ئاگری یەوە ، لە ئارانی مووشەوە ، لە گۆلی ورمێوە ، لە وانەوە ، لە بتلیسەوە ، لە دیاربەکرەوە کۆمەك و یارمەتی بە بەگی قەڵای خۆشاب رادەگەیاندرا ، لە هەموو لایەکەوە دەستی دۆستایەتی درێژ دەکرا ٠ بەگیش زۆر بەم هەڵوێستە شاد و خۆشحاڵ بوو ٠ خۆ لە پێناوی پاراستنی نەریتی بەگ نشینێکی کەونارای وەکو قەڵای خۆشابدا ، لە پێناوی قەرزێکی لە ستۆیدا بوو ، لەو راستانی پێش قەڵای خۆشاب جارێکی دیکەش شانێکی لە شانی عوسمانلی دەدا ٠

لەگەل گزنگی رۆژدا بوو کە دەستە سوارێك بە دیارکەوتن ٠ رێ و راست دەهاتن ، ئەسپەکانیان هەموو کوێت بوون ٠ سوارەکان لەسەر پردەکەی خۆشابەوە جڵەوی ئەسپەکانیان وەکێش کرد ٠ پێشکاران سوارەکانیان بە رێزەوە پێشوازی کرد و جڵەوی ئەسپەکانیان لە دەست وەرگرتن ٠

بەگی خۆشابێ لە دەرکەی وارشی ژوورێ بە پیری زەلامەکانەوە چوو ٠ هەموویانی لە نێزیکەوە دەناسی ٠ بەگی هۆز و خێڵەکانی ئەو دەوروبەرانە بوون ٠ دەشی زانی سەبارەت بەچی هاتبوون ٠ کەواتا مەحمودخان دەستی لە شەڕهەڵایساندن هەڵگرتبوو ٠

بەگی زیلان کەلەلاوێکی شۆخ و ئازا و بوێر و خوێن گەرمی بەجۆش بوو ٠ ئەو قسەی کرد ٠ لووتیکی قولینگانەی پێوە بوو ٠ دەنگی نێر و قوول بوو ، گوتی :

« بەگ ، با لە سەرێتی ئەمەوە شەڕێ نەقەومێ ٠ بۆیە هاتووین ، چارەسەرێك بۆ ئەو کارە بدۆزینەوە ٠ مەحمودخان لەشکری دەکێشا ، بەڵام ئێمە پێشمان لێ گرت ٠ جا ئێستاش قسە قسەی تۆیە » ٠

بەگی خۆشاب هاتە دوو ، گوتی :

« ئێوە بۆ خۆتان هەموو شتێکی لە من چاتر دەزانن ٠ من ئەحمەد و گوڵبەهار نادەمەوە ٠ لەوەش زیاتر هیچ چارێکی دیکەم نیە ٠ لەوە بترازێ پاشا هەر شتێکی دیکەی لێم دەوێ بە سەر سەرم ٠ من ئەو کوڕ و کچەی وندەمەوە تا دنیا خرا دەبێ نە خۆم نە هۆزەکەم چاومان لە بەر سەکانیش هەڵنایە ٠ ئێوە بە و هەموو بەگە بۆ خۆتان چارەیەکی بۆ ببیننەوە ٠ مەلم لە موو باریکترە ٠ حورمەت و رێزیشم عەرزی پاشا بفەرموون ٠ حەزێ دەکا سەر و ماڵم هەمووی لە قەبەل دەکەم ٠ چی دەوێ بۆی بە رادانێ دەدەم ، چەند گوند دەڵێ پێشکێشی زاوای دەکەم ٠ خۆشی کەیفی چی دێنێ بە سەر هەرێك چاوان ٠٠٠ بەڵام میوانی ماڵی خۆمی بۆ گیانێ بە دەستەوە نادەم » ٠

بەگی زیلان گوتی :

« بەگ راست دەکا ، ئێمە لە خۆرایی هاتووین » ٠

ئەوانی دیکەش گوتیان :

« لە خۆرایی هاتووین ، کارێکی دزێومان کرد ٠ ئەگەر تۆزکاڵێکمان پیاوەتی لەزاتدا هەبا ئەو راسپاردە دزێوەمان لە مەحمودخان قبوول نەدەکرد و لە راستی بەگ تووشی ئەو رووزەردی و شەرمەزاری یە نەدەهاتین ٠ بە راستی شوورەیی مان کرد » ٠

بۆ رۆژی پاشێ سواربوون ، تێیان تەقاند رۆشتن ٠

مەحمودخان چاوەڕوان بوو بەگەکان ئەحمەد و گوڵبەهاریان رەگەل خۆخستبن ، گوێی هەردوکیانیان لە مستێ نین ٠ هەروا بیری دەکردەوە ! بە چ جۆرە ئەشکەنجە و ئازارێك داخی دلی خۆیان پێ بڕێژێ و چۆنیان بتاسێنێ و لە نێویان ببا ٠ قەتی جارێکی ئەوە بە بیردا نەدەهات کە رەنگە بەگی خۆشاب نەیاندانەوە و بەگەکان بە دەستی خالی بگەڕێنەوە ٠ چونکە گەف و گوڕەشەیەکی توندی بۆ بەگی خۆشاب ناردبوو ٠ گوتبووی لەشکری عوسمانلی دەکەمە سەر ٠ بەگی خۆشابیش وەکو جاران هێند بە هێز و کۆك نە بوو ، بە هەر نرخێکی با دەبوو کچە وکوڕەی بدابا وە ٠ دەنا ئەو هەموو بەگە گەورەگەورانە چۆن دەرۆیشتن ٠٠٠

ئەگەر بەگەکان بە دەستی خالی گەڕانەوە مەحمودخان بە جارێ شێت و هار بوو ٠ قەتی وا بەو رەنگە چاوەڕوان نەبوو ٠ خراپ قەومابوو ٠ کەس گوێی نەدەدا! عوسمانلی و موسمانلی ، تەنانەت هێز و گوڕی بە بەگێکی وەکو بەگی قەڵای خۆشابیش رانەدەگەیشت و دەستەڵاتی پێڕانەدەشکا و دەبوو حال و حسێبەکەی ورد و درشت وەکو خۆی چۆنە ، ئەوها لە رۆستەم پاشای ئەرزەرۆمێ راگەیاندبا و کۆمەك کردنی لەگەل بە تەواوەتی ساغ کردباوە ، لەپاشان قەڵای خۆشابی خاپوور و تۆغرۆ کردبا ٠ نوورەیی خۆی هیچ لەکن بەگەکان بەدیار نەخست ٠

بەگی زیلان گوتی :

« بەگی قەڵای خۆشاب هەقیەتی ، لەبەر خاتری گیانێ ، دوو دلدار چۆن بە دەستەوە دەدرێن ؟ با پاشا چارەسەرێکی بۆ بدۆزێتەوە » ٠

پاشا ئەوێ رۆژێ زیافەت و میوانداری یەکی زۆر گەورە و گرانی بۆ بەگەکان سازدا ٠ دیوەخان زۆر ئاپۆرە و قەلەبالغ

لێرمەنتۆڤ

شاعیری یاخی بوون و خەمی تەنگی

عبدالله پەشێو
لە روسی یەوە کردوویە بەکوردی

کورتە بیوگرافیایەکی شاعیر(١)

میخائیل یوریڤلچ لێرمەنتۆڤ یەکێکە لەو دو کۆلەکە بتەوانەی ئەدەبی رووسی یان لەسەر راوەستاوە « هەلبەتە کۆلەکەکەی تر پوشکینە » ٠

شاعیر لە سالی ١٨١٤ لە شاری موسکۆ لەدایك بوە ٠ لە زانستگەی موسکۆ دەخوێنێ و پاشانیش قوتابخانەی جەنگی لە پیستر بورگ تەواو دەکات ٠ لە تەمەنی چوار سالاندا دەبێ کە دایکی دەمرێ و لە سالی ١٨٣١دا باوکیشی بەدوای دا دەچێت ٠ لێرمەنتۆڤ لە منالی یەوە خەریکی شیعر نوسین بوە ٠ لە سالی ١٨٢٩ەوە شیعرەکانی بلاو دەکرانەوە ٠

بەبیروڕای کریتیکی(٢) گەورەی روس بلینسکی لێرمەنتۆڤ و پوشکین دوو شاعیری زۆر لێك جیان : چونکە ئەو سەردەمەی بەهرەی لێرمەنتۆڤی تیا تەقی یەوە زۆر جیا بو لەگەل سەردەمی بەرز بوونەوەی ناوی پوشکین ٠ لە سالە دەیی یەکانی سەدەی نوزدەمدا کە پوشکین گەیشتە چلەپۆپە ، هەرەتی هەلچوونی هەستی شورشگێری بو لە روسیاو دیکابرستەکان لە کەرمەی خەباتا بوون ، کەچی کە خونچەی بەهرەی لێرمەنتۆڤ پشکوت ، دیکابرستەکان نوشوستیان هێناو ئەوەی لە سێدارە دراو ئەوەی تر بو سیبریا دوور خرایەوە ٠

تێکشکانی دیکابرستەکان و زەبرو زەنگی چاریزم و قامچی دەستی جەندرمەکانی چار(٣) ، بونە هۆی بلاو بونەوەی گیانی نائومیدی و بەرز بوونەوەی چەپەڕ دووکەلی کۆنەپەرستی و بەرەللایی ٠ شیعرەکانی لێرمەنتوف ـ بەتایبەتی نۆبەرەکان ـ ئاوێنەیەکن رەنگ و روخساری ئەو سەردەمە رەشەی روسیا پێشان دەدەن ، وشەکانی پڕن لە خەمێکی تەنگ ، قوول بوونەوەیەکی هێمنانەو جارجارەش کەف وکول کردن و سەرکەش ٠ بلینسکی دەنووسێ : « بەلی ، شتێکی ئاشکرایە کەوا لێرمەنتۆڤ شاعیری قوناغێکی زۆر تایبەتی و جیاوازە ، شیعرەکانیشی : ئەلقەیەکی زۆر نوێ پێك دەهێنن لە زنجیرەی بەرەو پێشەوە چوونی ئەدەبی کۆمەلگاکەمان » ٠

پاشماوەی : محمدی مەلا کریم

لێرمەنتۆف بە ڕەوانی زمانەکانی ئەورووپای ڕۆژئاوای زانیوە « فەرەنسی ، ئینگلیزی ، ئەلمانی »و لەرێگای ئەو زمانانەوە زۆر کەلکی وەرگرتوە ، کەلێك شیعری نایابیشی لێیانەوە وەرگێراوەتە سەر ڕووسی •

شاعیر ئەگەر چی بە شێوەیەکی سەرەکی خۆی دابوە شیعر ، بەڵام لە هەمان کاتیشا هۆگری وێنەکێشان بو ، حەزی لە فەلسەفەو مێژوو کردوە ، وەستایانەش فورتێپیانۆو کەمانچەی ژەنیوە •

کە لە ٢٩ی شوباتی ١٨٣٧دا هەواڵی مردنی پوشکین بلاو دەبێتەوە ، ئەو هەواڵە شاعیری لاو رادەچلەکێنیو وای لێدەکات شیعرێکی نایاب بهۆنێتەوە « مردنی شاعیر » ، لە ماوەیەکی کورتا دەیەها هەزار دانە لەو شیعرە بەدەست دەنوسرێتەوەو بە هەمولایەکی وڵاتا بلاو دەبێتەوەو شاعیر ناوبانگ دەردەکات • هەر لەسەر ئەو شیعرەش میری شاعیر دەگریتو بۆ قەفقازی دوور دەخاتەوە •

لە ٢٧ی تەمموزی ١٨٤١دا لە شاری پیتی گورسكدا ، لەگەل (مارتینوف) ناوێکدا دۆئێل(٤) دەکاتو لەو دۆئێلەدا بە دەردی پوشکین دەچی(٥) • گوللە دڵیو سیەکانی دەبێکیو بۆ چەند سەعاتێك لاشەکەی لەژێر بارانا دەکەوێ •

دوای کوژرانی لێرمەنتۆف بلینسکی دەنوسێ : « لێرمەنتۆفمان بزر کرد ، ئەو لێرمەنتۆفەی ، لە ناوەرۆکدا ، لەوانە بو لە پوشکین ڕەتبکات » •

(١)

ئەگەرچی لێك دابڕاوین
بەڵام وێنەکەت هەمیشە ،
لەسەر سنگم دەپارێزم
وەکو تاپۆی ،
ڕەنگ‌و بۆ هەلبزرکاوی ،
ساڵانی تەمەنی جوانم
وێنەکەی تۆ ،
خۆشی‌یەکی بێ‌ئەندازە ،
دەرژێنێتە ، ناخی گیانم

●

دەستەمۆی تاسەی تازەمو
هێشتا دڵم بە وێنەکەتەوە
پەندە
گەر پەرستگا چۆلیش کرێ ••
پەرستگایە
خواوەند ، لە خواوەندی‌یش
خرێ ••
هەر خواوەندە !

(٢)

سەردەمێك بو ••
وام دەزانی ،
ژینی خۆشیم لە ماچایە
کەچی ئێستا ،
ماندووی ڕێگای ئەو
خۆشی‌یەم

بروانە ل ـ١٦ـ

بوو • سبەینێ پاشا ڕووداوەکەی لە نووکەوە بۆ پاشای ئەرزەرۆم نووسی • پاشای ئەرزەرۆم یەك بوو لەوانی کە ڕۆژ جووبووە دلی پادشاوە • چەندین چەند لە سەرای ئەستەمبۆلێ ، مابۆوە و لەگەڵ گەورە وزیران زۆر هەلستابوو و دانیشتبوو • ئەگەر پاشای ئەرزەرۆمێ پشتی گرتبا هەموو شتێ سانابوو و کەللەی سەری ئەو بەگە لە خۆبایی بووەی خۆشابیشی بە هاسانی وەچەنگ دەکەوت • کاغەزەکەی زۆر بەگازاندە بوو • شەوێ لە شەوان چۆن سەد هەزار سواری دڕندە ، وەکو گورگ لە چیا هاتبوونە خوار و بە سەریاندا دابوو و کچەکەیان فڕاندبوو ، وە ئەمیش بە خۆی و سەربازەکانیەوە لە بەرانبەر ئەو هەموو عەشامانە گەورە و گرانە دەستە پارچە دەوەستن و چی‌یان لەگەڵ ئەو قەلەبالغی‌یە مێرووئاسایەدا پێ‌ناکرێ ••• و چی‌وچی دیکەی بە وردەگازاندەوە بۆ پاشای ئەرزەرۆمێ نووسیبوو •

ئەو پەیکەی ماوەیەکی زۆر بوو بۆ ئەرزەرۆمێی ناردبوو گەڕاوە •

ڕۆستەم پاشا نامەکەی خوێندبۆوە زۆر پێکەنیبوو • ئەگەر پەیکەکەی مەحمودخان باسی قەلەبالغی‌یەکەی ئەوێ شەوێ بۆ دەگێڕێتەوە ڕۆستەم پاشا هەردوو دەستی بەبەر ورکیەوە دەگرێ و دەداتە قاقای پێکەنینێ و هێندەی نامێنێ بپچڕێ ، دەلێ :

« زۆر سەلام لە مەحمودخان دەکەم ، پێی بلێ کیژەکە لە کوڕەی مارە ببڕێ • ئەو کچەش وەکو ئەسپەکەیە ، تازە بووە بە نی کوڕە • ئەمنیش بۆی دەنووسم » •

مەحمودخان ئەگەر نامەکەی ڕۆستەم پاشای ، کە بەخەتێکی خۆش نووسرابوو ، خوێندەوە ، گوتی : « هەی ئالجاخی کوڕی ئالجاخ ، گاڵتەم پێ‌دەکا • دەبا ئەوە بە سەر خۆی‌هاتبایە : بەگێکی چیایی کیژی وی فڕاندبا • جا هەنگێ بمزانیبا گاڵتەی بە چ دەهات ؟ یانەکو زمانی هەلدەهاتەوە لە بەرزەوە بلێ : لەسۆنگەی کچێك بە تەمای ئاگری شەڕ لەو هەموو دنیایە هەلایسێنی ؟ دەوجا وەرە ، منیش سەگی وام بە دۆست زانی و لەماڵی خۆمم وەکو پادشایان ڕێز لێ‌گرت • هەبێ و نەبێ بەخیلیێ و ئێرەیی بە کۆشك و سەراکەما هاتۆتەوە و بەم نامەیە تۆلەی خۆییم لێ‌وەردەگرێتەوە » •

ئیدی کاغەزەکەی هەروا بەم دیو و بەو دیودا هەلدەگێڕاوە و جارێکی دەخوێندەوە و جارێکی بیردەکردەوە •

لەشکری دەکێشا سەر قەلای خۆشابێ • پاشە هاتو لەبەر بەگی خۆشاب ، دڕندەیەکی وا بەزی ••• لەوەنی قەلای خۆشاب بوو بەزینی بە خۆیەوە نەدیتبوو •

مەحمودخان تا دەهات هەناسەی پتر سواردەبوو • ئەگەر هەناسەشی زۆر سوار دەبوو ، ئیدی بە جارێ لەنکەری لەدەست دەترازا ، هەموو ڕۆژی لەکەل سمایل ئاغادا قسەی دەکرد • هەرچی بەگی جێ بڕوای هەبوون ، هەمووی بانگ دەکردن ، ڕاوێژی لەگەل دەکردن ، بەلام چارەیەکیان پێ نەدەکرا •

لەو دەمیدا بالیۆزی بەگی خۆشاب ، مەلا محەمەدی دەم و دووشیرن لە هاتووچۆدا بوو ، دەیگوت : « پاشام ، هەمووت بە قوربان بین ، بەگی ئێمە دەلێ ، لە سەرێنی کچێکەوە بۆچیم بۆسۆ و بەدناو دەکا • دەستەکانی ڕادەمووسم ، ئەگەر پاشام میوانەکانم لێ‌بستێنێتەوە ، ئەوسا لەبەر سەگانیش چاوم هەلنایە • چەندی شیربایی دەوێ دەیدەم • ئەگەر مەحمودخان ڕۆحیشمی بوێ دەیدەم • بۆ ئەحمەدیش ، بلێ بمرە ، دەمرێ » •

بەگی خۆشاب هەلوێستی مەحمودخانی ڕوژ بە ڕوژ لەدوور و نیزیکەوە سوێسە دەکرد • ئاگای لەوە هەبوو کە پێیەکی لە کن پاشای ئەرزەرۆمێ و پێیەکی لە کن پاشای وانێ بوو و مەسەلەکەی لە ورد و درشتی بەگەکان ، لە ئەستەمبۆل ، لە پادشا ڕاکەیاندبوو و بە هەمولایەکدا هەلبەی دەکرد • ئەم کابرا بێ ئەقلە کەللەرەقە ئەمڕۆ بێ یا سبەینێ‌بێ قۆشەنی دەکێشێتە سەر و شەڕێك هەلدەگیرسێنێ ، ساڵەهای ساڵ درێژە بکێشێ ، هەژار و دەستەوسانان دیسان لە برسان پەرێشان دەبن و لە نێوجاوانی کچێکەوە داخۆ چی بەسەر ئەو عالەمە بێ • توخوا ئەمە ئەرێتە ! داخۆ کێ ، چ بەگێکی گەلۆر ، چ خەلکێکی بێ ئەقل دای هێنابێ ؟

پاشاش دەترسا • دەبوو کارەکەی دوایی پێ هێنابا • هاتنی ئەسپەکە بۆ پێش ماڵی ئەحمەد ، سەرەنجام دلداری‌یەکی وا گەورەی لێ بکەوێتەوە ، مەمۆ ، هەر بۆ ئەوەی ڕێزی خۆی بۆ گوڵبەهار ئیسپات‌کا ، خۆی‌بە قوربانی ئەم دلداری‌یە بکا ، ئەمانە هەموو شەخسیەتێکی پیرۆزانەی بە ئەحمەد و گوڵبەهار دەبەخشی • دیسان شەوێك خەلکی ئەو چیای سەرێ ، خەلکی ئەو دەشتانەی خوارێ هەلدەستن ، ئەم جارە

دار بەسەر بەردەوە نایەلن ، سەرا دەڕووخێنن و زیندەوەرێکی تێدا بە ساغی نایەلن •

مەحمودخان ئیدی بە جارێ تەڕایی لە گەرووددا نەمابوو • شەوانە خەوی لێ نەدەکەوت ، گوێی هەلخستبوو ، لە چکۆلەترین سرتە رادەچەنی ، بە شیری ڕوونەوە لە نێوسەرا دەهاتو دەچوو • بە جارێ هەر چوار سەری دنیای لێ‌هاتبۆوە یەك • هەرچەندی دەکرد چارەسەرێکی بۆ ئەوکارەی نەدەبینی‌یەوە ، شەرەف و ئابرووی ، شەرەف و ئابرووی کیشوەری ئال عوسمان لە سایی وییەوە ببوو بە چوار پوول •

بەرانبەر بەگی خۆشاب بەزیبوو ، کۆلی دابوو عوسمانلیش بەزیبوو • تا دەهات دەتوایە ، دەبڕایەوە • بۆ خۆشی نەیدەزانی چی دەکرد • ئیدی کەسی نەدەدوواند • تا دەهات چەمبەر و ئالقەی تووك‌و نەفرینی توندتر لە گەردن دەئالکا • ئەو هەستەی لێ ببوو بە گرێیەك و لەسەر دلی زەق ببوو •

هەموو ساڵێ کە بەهار دەگەڕێتەوە چیای ئاگری ، شوانی ئەو دەوروبەرانە هەموودێنە سەر کەناری گۆلی کووپە ، کەپەنەکانیان بە ئالقە لەسەر خاکی مس ڕەنگی گۆلەکە ، لە سەر بەردەچاڕی بەردەستێ سوورەکان دادەخەن و دادەنشن • ژمارەی شوانەکان ساڵ بە ساڵ دەگۆڕێ • هەرکە ئاسۆ ڕوون دەبێتەوە بلوێرەکانیان لەبەر پشتێنیان رادەکەنەوە و ڕاست دەبنەوە • لەو دەمیشدا باڵندەیەکی چکۆلەی سپی دێ ، باڵێکی لە ئاوی شینی گۆلەکە وەردەدا و دەفڕێ ، دەڕوا • لە دوور ، لە سەرووی سەرێ ، لە ڕەوەزە بەردێکی ، کە وەکو کەشتی ، لە وڵاتی بەفرستانێ دەکشێ ، ئەسپێکی زەلام بە دیار دەکەوێ• قایش و بەندی لە تاریك و ڕووندا دەبریقێتەوە • دەبێ بە تارمایی‌یەك بە سەر گۆلەکەدا دەخزێ ، پارچە پارچە دەڕەوێتەوە و ڕەنگی دەپەڕێ و لەو دەشتە دەتوێتەوە ، دەکشێتەوەو نامێنێ •

ئەگەر شوانەکان دەکشێنەوە ، دەڕۆن ، گۆرانی بێژێك لە نێو ڕەشماڵێکدا چۆك لەسەر خاکی تیژی بەهارێ دادەدا و دەست دەداتە گۆچانێ وگۆرانی دەچڕێ و بلوێر ئەنگێویکیش بۆی دەستێنێتەوە •

لەسەر خاکی ئەحلەتی ئاخوڕی چۆکم دادا • لەسەر خاکی ئەوینی هەزار ساڵە ، لەسەر خاکی بەهاری هەزار ساڵە چۆکم دادا • سێ جارانم بانگ کرد • هەرسێ جاران چیای گەردن کەش وەلامی دامەوە •

لەسەر گولیلکی سوور ،سوور ، ئی شین شین ، ئی زەرد زەرد ، ئی کەسك کەسك ، لەژێر خەرمانە ئەستێرەکەی سەر ترۆپکی چیای چۆکم دادا • لەسەر پشتی چیای ، لەسەر سەهۆلبەندانی دلی چۆکم دادا ••• لەبەر ڕووناکی ئەو چیایەی کە هەرووی بۆ ئەوینە گەورەکان کردۆتەوە چۆکم دادا •

گۆرانی توورەیی‌یەکم چڕی کە کەس نایگاتێ • لە ژێر هەوری ڕەش و تاریك ، لە نێو بۆن و بەرامەیەکی کە پیاو مەست دەکا ، چۆکم دادا • لەسەر لافاوی کلیە و گڕێکی گەورەی بێ سەر و شوێن کە لە چیای دادەکشێتە خوار چۆکم دادا • سێ جارانم بانگی چیای کرد ، سێ جارانم هاوار کردە دلی خاکی بەهاری هەزار ساڵە ، سێ جارانم وەبەر گوێی خاکی ئەوینی هەزار ساڵە دادا• گوتم شوانەوێلە ، هۆ شوانەوێلە ، ئەوە لە کوێی ؟ شوانە هات لە پێش دەمم قوت‌بۆوە •

شوانەوێلە ئاشقی کچی بەگ بوو • کچەش ئاشقی وی بوو • بەگ پێی زانی • بەگ یازدە گوندی بوون • هەر یازدە گوندەکەشی لە دۆلی ئاخوڕیێ بوون • بەگ گوتی : ئەو شوانە بگرن • ئەو شوانەی کە وێراویە دلداری لەگەل کچی من ڕۆنێ • مردوو ، یا زیندوو هەر دەمەوێ •

باڵندەی ئەوین بو وبە ئاگر • هێلانەیەکی لە ئاگر ڕۆنا ، لەسەر گڕەداڕچنارێك • باڵندەی ئەوین دەو هێلانەیەدا نووست • سێ بێچووی بوون • باڵندەی ئەوین لەگەل سێ گڕەبێچوودا هەلفڕین • بە هەر لایەکیدا هەلفڕین ، لەهەر شوێنێکی نیشتنەوە گڕی‌گرت • چیا بوو بە گڕ • بەرد بوو بە گڕ ، خاك و خۆل بوو بە گڕ ، بەری ئاسمان ، ئەستێران ، هەموو لە نێوگڕ و کلپەدا شلەقان • ئینسانەکان هەموو گڕیان گرت •

باڵندەی ئەوینی لە گڕ ڕسکاو بەری‌یەوە ئەوبەری چیا ، ئەوبەری دەریا ، ئەوبەری چیا بوو بە گڕ ، ئەو بەری دەریا سەرتاپا بوو بە گڕ ••• گڕ لە گولیلك پشکوتوو • ئێکجار ئەوانی هەرە شین شینەکان ، زەردەکان ، کەسکەکان هەموو گڕ پشکوتوون •

بروانە ل ـ١٩ـ

Institut Kurde de Paris

تۆ كه‌ناری یا ڕووباری؟!

شیعری : سه‌لام محه‌مه‌د

- ١ -

هه‌موو ڕۆژێ له‌ له‌شما نوێ ئه‌بێته‌وه
كاتێ تریفه‌ی مانگ ...
شانه‌ی ئارام به‌ قژی نیوه‌شه‌ودا ... ئه‌هێنێ
له‌ دووره‌وه‌ تریفه‌یه‌كی سور ..
كۆتری ڕوانینت ، به‌ره‌و ئاسمانێكی شین ئه‌بات
ئه‌وه‌ خۆری خۆشه‌ویستی‌ی منه‌ ،
كه‌ هه‌میشه‌ كه‌شكه‌ت بێ ئه‌كات‌و ..
وره‌ت پێ ئه‌به‌خشێ ...
وه‌ره‌ خواره‌وه‌ ئه‌ی ئاوی تاڤگه‌ی جوان
چلووره‌ی كوێستانی ئه‌م ولاته‌ به‌لكه‌ زێرینه‌یه‌
شه‌ونم ئه‌كه‌مه‌ مۆمی شه‌وانی ته‌نیاییم
(ده‌مه‌و ئێواره‌ بوو كه‌ هاتی ..
بالات درێژتر بوو له‌ ڕووباره‌كه‌ی سیروان
به‌شۆكام‌و پرسیم ...
تۆ كه‌ناری .. یا ڕووباری
وتت مێوانێكی ناوه‌خته‌م
ڕه‌شه‌با هێناومی ...)
ده‌سا ئه‌و شه‌پۆله‌ سامناكه‌ت دیوه‌
چۆن گه‌مارۆی باتۆره‌كانی داوه‌
خۆت مه‌شاره‌وه‌ ...
ئیمشه‌و گه‌رده‌لوولی ته‌مه‌ن
مه‌چه‌كی ترس به‌ند ئه‌كات
وه‌ره‌ ژووره‌وه‌
تۆ ده‌ماره‌كانت ده‌روازه‌ن
له‌ ته‌كمه‌وه‌ دانیشه‌ هۆنراوه‌ت بۆ ئه‌خوێنمه‌وه‌
ئه‌زانم له‌ هۆنراوه‌ تێناگه‌ی ..
به‌لام گوێ بگره‌ ...
ئیمشه‌و (مه‌وله‌وی) دێته‌ ناخمه‌وه‌ ..
دوا قسه‌ت له‌گه‌لدا ئه‌بڕێته‌وه‌ ..
هۆ عه‌نبه‌ر خاتوونه‌كه‌ی ته‌مه‌نی شه‌یداو ئاواره‌م
هۆ كچه‌ جوانه‌كه‌ی كوردستان ،
لم نیوه‌شه‌وه‌ سارده‌دا ،
كه‌ بوومه‌ته‌ شه‌خته‌و به‌ ڕوومه‌تی ڕوداوه‌كانی ڕۆژگارا
شـــۆڕ بوومه‌ته‌وه‌ .. .
دیمه‌ لات‌و .. ئه‌لێم :-
كامه‌یان هه‌لئه‌بژێری .. سوور یان سپی
ئه‌گه‌ر ناوچه‌وانت ..

ئاره‌قه‌ی ماندوێتی .. دایپۆشیوه‌
ئه‌وا گیانت ، مه‌لبه‌ندی ڕوناكی‌و به‌هاره‌
بڕوانه‌ لووتكه‌ی سه‌ركه‌ش‌و ..
په‌له‌ گه‌نمی سه‌وز
بڕوانه‌ ئازاری مرۆڤ ..
چۆن تك تك ، وه‌كو ڕێژنه‌ی باران
لاولاوی ماچ ، ئه‌به‌خشێته‌ گۆنای خاك

- ٢ -

ده‌زگیرانت كانی‌و كوزه‌له‌و ئه‌ستێره‌ بوو
ئێواران خه‌رته‌له‌ی قه‌دیالت ئه‌برده‌وه‌ بۆ شار
له‌ پینۆكی سپی ..
گه‌ردانه‌ت ئه‌كرده‌ ملی كچۆله‌یه‌كی هه‌تیو
ئه‌رخه‌وان‌و گولی شه‌وبۆ به‌ پێشوازیته‌وه‌ ئه‌هاتن
كاتێ چاوه‌كانت ئه‌نوقاند ...
حه‌وته‌وانه‌و سیوه‌یل ، تریفه‌یان ئه‌كرده‌ كه‌ژاوه‌ت

- ٣ -

خامۆشیت هه‌راســـانی كردووم ..
تۆزقالێ فه‌رامۆشیت نه‌ماوه‌
تۆو گریان‌و زه‌رده‌خه‌نه‌ یه‌ك پارچه‌ن
وه‌ره‌ ژووره‌وه‌ ، چوار چێوه‌كه‌ت بشكێنه‌
گۆرانی بلێ بۆ خوا ..
بۆ شانه‌ شینه‌كه‌ی بابل‌و یوحه‌ننای مه‌عمه‌دان
هاوینان دڕكه‌ زه‌رده‌ هاوڕێته‌ ..
ئه‌ی كچه‌ جوانه‌كه‌ی كوردستان
هه‌تا دوور كه‌ویته‌وه‌ گه‌وره‌تر ئه‌بیت
هه‌تا ڕۆژگار به‌ نینۆكی ژه‌هراوی
گۆشتی ڕوومه‌تت داڕنێ ، نازدارتر ئه‌بیت
هه‌تا زیاتر له‌ چاو ون بیت
دیارتر ئه‌بیـــت ...
ئه‌پرسم .. تۆ كه‌ناری یا ڕووباری
ئێواره‌ بوو ، گه‌ڕایته‌وه‌ لادێ ..
گورگه‌ لوورو سه‌گ‌وه‌ڕو تاریكی
سامه‌تدیان له‌ دلتا زینـــدوكردوه‌ ..

- ٤ -

ئاوی تاڤگه‌ دێته‌ خواره‌وه‌و .. زۆر جوانه‌
وه‌ره‌ خواره‌وه‌ ئه‌ی ئاوی تاڤگه‌ی جوان
نۆزی گه‌ردوون ، له‌ باخه‌لما بشۆره‌وه‌
جارو باریش ،
له‌ ته‌كمه‌وه‌ دانیشه‌ هۆنراوه‌ت بۆ ئه‌خوێنمه‌وه‌
هه‌ر ئه‌لێم‌و .. ئه‌لێم ..
هه‌تا هه‌ردوكمان ئه‌بینه‌ كوزه‌له‌و ئه‌ستێره‌
خۆ ئیمشه‌و دوا قسه‌ت له‌گه‌لدا ئه‌بڕمه‌وه‌
ئه‌ی خۆشه‌ویسته‌كه‌م ...

نه‌وزی ١٩٧٥

پاشه‌ ڕۆژی چیرۆك

جیدو بیوفینی

پێش چـــه‌ندین ســـالێك له‌مه‌وپێش ، ده‌رباره‌ی پاشـــه‌ ڕۆژی چیـــرۆك ، نووسه‌رانی ڕۆژهـــه‌لات‌و ڕۆژئـــاوا ، براكۆنگره‌یه‌كیان گرت‌و لـــه‌م مه‌سه‌له‌یه‌ دوان . جـــان پۆل سارته‌رو ئیلیـــا ئه‌هرنبورگ‌و لیونید لیونوف‌و ناتالی ساروت‌و برنار پنجۆو ئالان رۆب گریـــه‌و جیدو بیوفینی سه‌رپه‌رشتی‌و ڕابه‌رایه‌تی ئـــه‌م كـــاره‌یان كردووه‌ هه‌رچه‌نده‌ ئه‌م باســـه‌ چـــه‌ند سالێك له‌مـــه‌وبه‌ر بلاوكراوه‌ته‌وه‌ ، به‌لام ئـــه‌و مه‌وزووعانه‌ی باســـیان كردووه‌ نه‌ك هه‌ر له‌ ولاتی ئێمه‌دا به‌لكو له‌ جیهانیشدا تا ئێسته‌ هـــه‌ر جێگه‌ی باس‌و گفتوگۆن . بـــۆ سوودی خوێنده‌واری كـــورد ئێمه‌ش ئه‌م باسه‌مان وه‌رگێڕایه‌ سه‌ر زمانی كوردی‌و له‌مه‌ودوا ڕای هه‌ریه‌ك له‌و نووسه‌رانه‌تان پێشكه‌ش ئه‌كه‌ین كـــه‌ ناومان هێنان .

- ئه‌ده‌ب‌و ژیان -

ئـــه‌م نووســـه‌ره‌ ئیتالی‌یه‌ ده‌رباره‌ی « نه‌خشـــه‌ی واقیعیه‌تی تازه‌ » وتی : نابێ سه‌ره‌تا به‌وه‌ ده‌س پێبكه‌ین‌و له‌وه‌ بكۆلینه‌وه‌ « ئاخـــۆ چیـــرۆك چـــۆن ئه‌نووسرێت ؟ » نه‌ ، نه‌ ! به‌لكـــو ئه‌بێ باسی ئه‌وه‌ بكه‌ین ئاخـــۆ نووسه‌ر زوو به‌ ڕووی چ جۆره‌ واقیعێك ئه‌بێته‌وه‌ كه‌ ئه‌یخاتـــه‌ هۆلی ئه‌وه‌وه‌ لێی بكۆلێتـــه‌وه‌و نهێنـــی لـــه‌ نووسـیـنه‌كانیدا پێشكه‌ش بكات .

هـــه‌موو چیرۆكنووسێكی هاوچه‌رخ ئه‌بێ له‌وێوه‌ ده‌س پێ بكات كه‌ پێشینه‌ گه‌وره‌كانی له‌ ڕابووردوویه‌كی نزیكدا بناغه‌یان بۆ دامه‌زراندوه‌ . دستویفسكی‌و پرۆست‌و كافكاو جۆیسیش له‌سه‌روو ئه‌و پێشینه‌ مه‌زنانه‌وه‌ن . هه‌ر نووسه‌ره‌س به‌ كوێره‌ی ڕاو چێژی خـــۆی ئه‌توانێ ناوی تر بخاته‌ ســـه‌ر ئه‌م ناوانه‌ . چونكه‌ ئـــه‌و نووسه‌رانه‌ سامانێكی گه‌وره‌ی چیرۆكیان بۆ به‌جێهێشتووین . ئه‌توانرێت لێی زیاد بكـــرێت به‌لام ڕه‌ت كردنه‌وه‌ی نیـــه‌و ناتوانین پێشـــێلی بكـــه‌ین‌و پشت گـــوێی بخـــه‌ین . به‌ڕاستی هه‌سوون‌و پایه‌ی ئه‌م سامانه‌ش به‌دروستكردنی شه‌خســـیه‌ت په‌یوه‌ندی ده‌روونـــــی‌و شـــی كردنـــه‌وه‌ی‌و بـــه‌ گری‌و مه‌لبه‌ندو په‌یوه‌ندی ڕووداوه‌كان به‌ وه‌خت‌و شوێن‌و به‌ په‌یوه‌ندی چیرۆك نووس بـــه‌ چیرۆكه‌كه‌یه‌وه‌ به‌ستراوه‌ . ئه‌م په‌یوه‌ندی‌یه‌ش بریتی‌یـــه‌ لـــه‌ په‌یوه‌ندی نێـــوان ئینســـان‌و جیهان ، بێ ڕه‌چاوكردنی ئـــه‌م شـــتانه‌ چیرۆكنووس لـــه‌ سنووری ڕاستی‌ی مـــه‌وزوعی‌ی هونه‌ره‌كه‌ی ده‌رئه‌چێت .

ڕابه‌رانی چیرۆكی ئه‌م سه‌رده‌مه‌ چیرۆكیان كردۆته‌ نیشـــانه‌و وه‌سیله‌ی زانیاری مرۆڤایه‌تی . وا ده‌ ئه‌لێن به‌ هۆی چیرۆكه‌وه‌ ئه‌توانین لـــه‌ نهێنی‌و ڕاستی‌ی ئینسان بگه‌ین . كه‌واته‌ چیرۆك بۆته‌ جێنشین یان ته‌واوكه‌رو كه‌لێنگری فه‌لسه‌فه‌ . وا بزانم كه‌س لاری‌ی له‌م قسانه‌ی مـــن نی‌یه‌و هه‌موو ڕامان چوونیه‌كه‌ . به‌م مشت‌و مڕ له‌سه‌ر ئه‌وه‌یه‌ ئاخـــۆ ئه‌بێ چیرۆك ده‌رباره‌ی بیری ئینسان وتووێژ بكـــات‌و به‌رامبه‌ر ڕووداو ڕا ده‌رببڕێت؟ چونكه‌ ڕووداوه‌كان به‌ ته‌نیـــا ناتوانن ئه‌م ده‌وری ڕه‌خنه‌گرییه‌ ببینن . به‌لام ئه‌وانـــه‌ی ڕایان له‌ ته‌ك (مرلوبونتی)دا یه‌كـــه‌و دژی ئه‌م ڕایه‌ن ، باوه‌ڕیان به‌و قسه‌یه‌ی ئه‌و هه‌یه‌ كه‌ ئه‌لێ «نابێ چیرۆكنووس بیری خۆیمان بـــۆ ده‌رخـــات . نابێ تـــه‌نانـــه‌ت ده‌ربـــاره‌ی پاله‌وانه‌كانیشـــی بدوێ‌و شـــی‌یان بكاتـــه‌وه‌ . پێویسته‌ لـــه‌ باتی ئه‌مـــانه‌ چیرۆكنووس شه‌خسیه‌تـــه‌كان‌و ڕووداوه‌كان بـــه‌ شـــێوه‌یه‌كی زۆر تـــه‌واو‌و خرۆشـــاوی وا پێشكه‌ش بكات ، له‌گه‌ل هه‌موو گه‌شـــه‌كردنی گێڕانـــه‌وه‌ی چیرۆكـــه‌كه‌دا واتای ڕووداوه‌كانیش لای خوێنه‌ر بگۆڕێت .

ئه‌م ڕایـــه‌ش دژی ناوه‌رۆكی فه‌لســـه‌فی‌و ڕه‌خنه‌گریه‌ لـــه‌ چیرۆكداو هه‌ر بایه‌خ به‌ لایه‌نی هونه‌ری ڕوونی چیرۆك ئه‌دات . لـــه‌م جۆره‌ چیرۆكه‌دا چیرۆكـ نووس هه‌قی نی‌یه‌ به‌ سه‌ره‌وه‌و نایـــه‌ لـــه‌ بیری چیرۆكه‌كـــه‌ بكۆلێتـــه‌وه‌ ، ڕای به‌رامبـــه‌ر ده‌رببڕێت . له‌باتی ئه‌مه‌ جم‌و جوولی پاله‌وان‌و قسه‌و دیالۆگی پاله‌وانـــه‌كان خۆیان ده‌ربڕی هه‌ستن .

ئه‌گه‌ر وا بیر بكه‌ینه‌وه‌ ئه‌وسا ئه‌توانین له‌ چیرۆكدا وه‌ك دان به‌ ڕێبازی فه‌لسه‌فی ڕه‌خنـــه‌ گـــریدا ئـــه‌نێین واش دان بـــه‌ ڕێبازه‌كه‌ی كافكا دا بنێین .

جیهانی ئه‌مڕۆ ، جیهانێكـــی پڕ لـــه‌ ئازاوه‌و ناكۆكی‌و دوو دلی‌یـــه‌ . هـــۆی سیاسی‌و كۆمه‌لایه‌تی ئه‌مه‌ش ئاشكرایه‌ .

Institut Kurde de Paris

هاوکاری

پاشەرۆژی چیرۆک

نووسەرانیش ئەم وشانەیان گرتووە بە دەمیانەوەو باسی ئەکەن • بەڵگەی ئەوەیە ئەم سەدەیەی تیایا ئەژین هێشتا بە تەواوی لەسەر پاساو داپێکی چەسپاو سەقامی نەگرتووە • خەڵکیش بەو کەرەسەو تفاقە کۆنەوە ئەیانەوێ دەربارەی ئەم دنیاتازەیە بدۆین•وێنەو دیمەنی چیرۆکە تازەکان بریتین لە ژانی ئاسمانێکی بێ سەوداسەرو بێ نەریت • هەر بۆیەش باوەڕیان وایە کە ئەو زمانەی جاران ، ئینوبەتی دەردو ئاوانەکانی ئەم سەدەیە ناشکێنێو ناتوانێت دەریان ببڕێت • هەر لەمەشەوە زۆر بێ‌بەروا بە دوای ئەوەدا ئەگەرێن ئە زمانو شێوەیەکی تازە بۆ دەربڕین بدۆزنەوە • ئەم جوڵانەوەیەش ناوی « پێشڕەو »ی لێ نراوەو متمانە بەو وشە کۆنانە ناکات ، بەتایبەتی ئەوانەیان کە دەربارەی هەڵویستێکی ئەخلاقی - بە واتا فەلسەفی‌یەکەی - ئەدوێن •

پێشینە

نابێ ئەوەشمان لە یادبچێت کە نووسەرە پێشینەکان تەنیا ئازارو ئاواتی ئەو وەختەیان تۆمار نەکردووە کە تیایا ژیاون ، بەڵکو پەلیان هاویشتووەو ویستویانە نەخشەی واقیعەتی نوێو تەبیعەتی هاوچەرخی ئێمەش تا رادەیەك بنەخشێنن • لەبەر ئەوە ئەگەر هەموو بەرهەمەکانیان بە کۆن بزانین مانای وایە هەڵەین‌و تێ‌ناگەین •

سواوو تەقلیدی ، ئەو تەبیعەتە مرۆڤایەتی‌یەیە کە لە هەموو رووییەکەوە لە بیرکردنەوەو هۆشمەندی‌ی ئێمە جیاوازبێت و لە بۆنەیەکی وەستاوو بەستوودا سڕ بووبێت• بێ‌گومان ئەو نووسەرە تازەیەی بێت‌و لاسایی ئەوە بکاتەوە درۆ لەگەڵ خۆیدا ئەکات • بە داخەوە زورەی خوێنەرو خەڵکیش جێژ لەو ئەدەبە وەرئەگرن لەگەڵ ئەوەشدا کە ئەو ئەدەبە ئەك ناتوانێت ئاوێنەی ئازارو ئاواتی سەردەم بێت بەڵکو بە شێوەیەك وێنەی مرۆڤمان بۆ ئەکێشێ کە مرۆڤی وا هی ئەمڕۆ نەیەو لە ئەمڕۆدا ناژی •

جەماوەر روو بە رووی ئەو نووسەرە تازانە دەبنەوەو جۆرەها ناوو ناتۆرەیان دوا ئەخەن • چونکە ئەو نووسەرە تازانە بێ‌سڵ‌کردنەوە جیهانی ناوەوەی مرۆڤ بە هەموو ناکۆکی‌و گیروگرفتی‌یەکی‌یەوە ئەخەنە روو • چونکە نووسەرەکان نایانەوێ وەکو ئەوان ئەدەب هەر بۆ هێمن‌کردنەوەو چاو سوورکردنەوەو وەخت بەسەر بدون بێ •

بڕوانە ل -٦-

ئەدەب و ژیان

بەرهەمی هەڵبژاردەی لاوان

« هاوکاری » ، ئەوەندەی لە وزەیا بووبێ هەمیشە ویستوویەتی دەستی لاوان بگرێو ، دڵیشیان نەشکێنێ • چۆن نا ؟ مادەم هەر لاوانن گەورە ئەبن‌و ئەبن بە پیاوو پیر ئەبن‌و ئەبێ ئیتر ئەوانیش دەستی وەچەی نوێ بگرن •

بەداخەوە ڕێو شوێنەکەمان ئەوەندە زور نی‌یە هەرلاوێك دەستی قەڵەم بگرێ ، لای ئێمە جێی ببێتەوە • بەڵام ئەمەش واناگەیەنێ دەس بە ڕووی هەموویانەوە بنێین • بۆیە ئێمە خۆمان تێکرای ئەو بەرهەمانەی لاوانمان دێتە بەردەست ئەیدەین لە بێژنگ‌و بەشێکی باشی راستەوخۆ بڵاوئەکەینەوەو بەشێکیشی لەم گۆشەیەداو ، بەشی ئەوەشی دیوە ئەبێ بڕوا بۆ « پۆستەی ئەدەب‌و ژیان » •

فەرموون ئێوەو هەڵقەیەکی‌تری بەرهەمی هەڵبژاردەی لاوان :

● **کاك (عەلی کەمال) ناوێك پارچە هەڵبەستێکی بێ ناوو نیشانی بۆ ناردووین • وا بۆی بڵاو ئەکەینەوە :**

چاوەی ناوەکەی سەرچنار
ئاگادارە
وەکو رۆژگار
لە ئازاری منی زامدار
جا نازانم
شۆخ‌و شەنگم !
ئەم نیشانەی ناخی سنگم
بە کێ بڵێم
بە خوڕەی جوانی ئەو ئاوە
یان بەو تیشکی خورە تاوە
کە تا شەو خوبم بۆ ئەسوێ
لەگەڵ مەینەتیما ئەدوێ
وا لەنێوان تابلۆکانا
دوری‌یەکەی تۆ
بانگم ئەکەن بۆ خەمخۆری
بۆ بێزاری ..
جا تێ‌ماوم .. نازدارەکەم
کام هەواڵیان بە گوێدا بەم
بۆ کام وشە •
کام شەوەزەنگ یان کام ورشە
هەڵبێنمەوە لێوی وەڵام
ئەی ئەوپەڕی جێگای هیوام !

● **کاك (ئازاد عبدالواحد)یش ئەم بابەتەی خوارەوەی بۆ کردووین بە کوردی :**

کچە شاعیری سەلیقەدارو زەین روون ، « مارسیلین فالمۆن » ، لە ساڵی (١٧٨٦ ز)دا لە فەرەنسە لە خێزانێکی هەژار بۆ یەکەم جار چاوی هەڵگلۆفت .. زۆربەی ژیانی دەردە خەم‌و وەیشومەیی‌و نەهامەتی بووە • هەر بۆیەش لە تەمەنی (١٠) ساڵاندا ئەوجا خرایە بەر خوێندن ..

« مارسیلین » نیشانەی بلیمەتی‌و زیرەکی‌ی هەر لە سەردەمی منالی‌یەوە پێوە دیار بوو .. خۆ ئەگەر چاوێك بە مێژووی ئەدەبی فەرەنسەدا بخشێنین ، بەدەگمەن لەو حەلەدا « مارسیلینێکمان » بەرچاو دەکەوێ ، وا روناکبیرو بەتوانا بووبێ ، تەنانەت بووبوو بە مایەی سەرسوڕمان‌و سەرنج راکێشانی زۆربەی رەخنەگران‌و ئەدیبانی ئەو سەردەمە ، بە تازە کردنەوەی شیعری فەرەنسەیی‌و دوور کەوتنەوە لە کێش‌و سەروا ..

« مارسیلین » هەر بەتەنیالە مەیدانی ئەدەبدا ئەسپی خۆی تاو نەدابوو ، بەڵکو لە مەیدانی گۆرانی‌و شانۆشدا ناوی شکۆداری بڵاو بووبووەوە و لە زۆر شانۆگەری‌دا بەشداری کرد کە لە هەموو ناوچەکانی فەرەنسەو بەلجیکادا پیشان دران‌و سەرکەوتنێکی زۆریشی وە دەست خست بەتایبەتی لە شانۆگەری‌ی (سەرتاشەکەی ئەشبیلیە)دا کە لە نووسینی (بوارماشیە) بوو و لە ساڵی (١٨١٣)دا ، لە شاری (برۆکسل) نیشان درا ...

« مارسیلین » لە ژیانی‌دا گەلێ بەرهەمی گرانبەهای بۆ جێ‌هێشتین .. لەوانە : (ژانەکان‌و چەند شیعرێکی نوێ - ١٩٢٥) ، (دروشمەکان - ١٩٣٠) ، (بەندەکان -١٨٣٣-) ، (گوڵی بێ شێل کراو - ١٨٣٩) ، (چەپکە دیاری - ١٨٤٣) ، جگە لەمانە لە ساڵی (١٨٤٢)دا ، کۆمەڵە شیعرێکی‌تری بڵاو کردەوە ، کە (سانت بیف) پێشەکی‌ی بۆ نوسیبووو باسی شاعیریەتی‌ی « مارسیلین »ی کردبوو .. « مارسیلین » لە شیعرەکانی‌دا وەکو هونەرمەندێکی بلیمەت ، تابلۆی ژان‌و ئازارەکانی کێشاوە .. شیعرەکانی گۆرانین ، ئەو گۆرانیەش لە دەریای ئەندێشەو خەیاڵ پلاوێکی گەلۆزانەوە وە نەبوو ، بەڵکو یادی ئەو واقیعە تاڵانە بوو ، کە لە ژیانی‌دا چێژتبووی .. هەروەکو (ڤکتۆر هوگۆ) لەم بارەوە دەڵێ : («مارسیلین» هەر لە تافی منالی‌یەوە خۆشی‌ی بە چاوی نەدی .. بەڵکو ژانەکانی یەکەم سەرچاوەی شاعیربەتین • « مارسیلین » شیعر بۆ جەماوەر نالی .. بەڵکو شیعر زادەی هەڵچوونی ژان‌و هەژانی خودی خۆیەتی بۆ ساڕێژ بوونی زامەکانی‌و کلۆکۆ دامرانی .. بۆ ئەوەی دڵی ئۆقرە بگرێ ..) ..

(سانت بیف)ی رەخنەگریش دەڵی : (هەرچی خەم‌و رەش‌بینی‌یەکی ناوەوە هەیە ..لە دەنگە بەسۆزەکەی دەتکێ ، هەر بەمجۆرە شیعری دڵ‌تەزێن لە سەردەمی « مارسیلین » دەمدەکانەوەو گۆیکە دەکات ..) ..

رەخنە گرێکی تریش لەم بارەوە دەڵێ : (ئێش‌و ئازار لە سینگی « مارسیلین »دا بەنگی خواردبۆوە .. هەر کاتێ کە تەرمۆمەتری ئەو ئازارە بەرز دەبۆوە .. دەبوو بەهۆی لەدایك‌بوونی ئاوازێك ..) •

سەرهەڵدانی شاعیریەتی « رامبۆ »و « ئەنەدی نوای »و « رینیە ڤیڤان »و « سیسیل سوفاج »و « ماری نوێل » ، کە دوابەدوای « مارسیلین » هاتن ، قەرزارباری شاعیریەتی ئەون ..

« بۆدلێر »یش جوانی گوتووە کە دەڵێ : (دوبارەی دەکەمەوە کە « مارسیلین » شاگوڵی ئەدەبی ئێستاو دوارۆژی فەرەنسایە ، شان بەشانی (سافو)و (سانت تیریز) (سانت بیف)یش هەقیەتی بڵێ : (« مارسیلین » شاعیر نەبوو ، بەڵکە خۆی لە خۆی‌دا شیعر بوو ..) !!

● **کاك (احمد عبدالقادر)یش ئەم پارچە شیعرەی بۆ ناردووین :**

چی ئەبینم .... تۆیە ئەبینم ...

شیرینم
تا لەمەودوا نەت‌بینم ..
چاوم لێك‌نا ، لەسەر ئەو شەقامەی ...
تۆ پیا ئەڕۆیت ...
کەچی .. ئەمبینی .. بە دیواری پێڵوی چاوما ،
هەڵ ئەکەڕێیت ...
وەك بووکە شوشەیە ..
بەرەو بیلبیلەی چاوم دێیت ..
جگەرەیە بووی .. لەنێوان لێوما ..
دەروازەی لێوم ، لە رووت‌دا ئەواند
کەچی .. دوکەڵت .. بە قورگما هاتە خوارێ ،
لە سیەکانما گێژەڵۆکەیەکی هەڵ‌کرد
سییەکانمی لەناو برد
شیرینم !
خۆشەویستێ بووی .. لەناو دڵما ،
دەرم‌کردی‌و .. دڵم لێت داخست ..
کەچی .. لەو رۆژەوە •دەرگام داخستووە
خوێن چی‌یە .. بۆ ناو دڵم .. نەڕۆیشتووە

● **کاك عارف حەمە ئەمینیش بەم پارچە لە شیعرو پەخشانە تێکەڵاوە خەواڵی خۆش‌بوو مامۆستا عەلی کەمالی لاواندوەتەوە :**

شینی کەمالی

باخی میر بگری ، پەخشەدادڕە رووبکە ئارامگای • دڵەی پڕجۆشان
رووبکە هەوارگەی قەڵای دێرینی ، تاسەو ئەندێشەی

بڕوانە ل -١٨-

Institut Kurde de Paris

لــە بیرەوەری كۆچی یەك ســـاڵەی « علی باپیر ئاغا ـ كەمالی »دا

چەند وشەیەك

كاكەی فەللاح

پار لەمرۆژانەدا بوو (كەمالی) ماڵ ئاوایی لێ كردین‌و لــە باوەشی خاكـــا ئۆقرەو ئارامی گرت‌و حەسایەوە تەنانـــەت مەرگیش وابزانم دڵی بە ژیانە شێواوو ئاڵۆزەكەی سووتا بۆیە لەگەڵ خۆی وەك خۆشەویستی بردی‌و لێی شاردینەوە ٠

پێموایە شتێكی نوێ ناڵێم‌و رازێكی تازەش نادركێنم ئەگەر بڵێم شـــاعیری یاد كردوومان یەكێكە لەو شاعیرە بەهرەدارە هونەرمەندە بەرزانەی كەلەسەر تان‌و پۆی عەروزی عـــەرەبی‌و لەســــەر پێودانی سیغەی شیعری كلاسیكی كـــــوردی هەڵبەستی داناوەو بارســـتایی خۆی ناوەتە سەر ئەم شێوەی سامانی ئەدەبی‌یە ، چ لــــە ناوەرۆكداو چ لە روخساردا ٠

حەز ئەكەم وەك یاد كردنەـ وەیەك بیر خـــــتنەوەیەك ، گوێی تاسە بۆ خۆی شــــل بكەین‌و بزانین سەرەتای شیعر دانان‌و چۆن بوون بە شاعیری كەی‌و لەكۆیەوەدەست پێ ئەكات: لە زمانی خۆیەوە كە ئەڵێت :ـ

« ساڵی ۱۳۰٥ی كۆچی لــە سلێمانی لە كەرەكی سەرگۆل لەدایك بووم ، لــە عەشیرەتی سمایل عوزیریم ، تا ســـالی ۱۹۲۳ی زایینی لە ســـلێمانی بووم ، دوای ئەوە لەبەر چەند هۆیەكی سیاسی سلێمانیم بــە ناچاری بەجێ‌هێشـــت‌و چووم بۆ هەڵەبجە ٠٠٠ بە منالی ، كە تەمەنم حەوت ساڵان بوو لــە مزگەوتی دوو دەرگا ئەمخوێند ئەو مزگەوتە هی شێخ ئەولای ئەحمەدی هەولێری بوو ، شێخ شەش كچی بوو ، هەر شەشیان خوێندەوار بوون ، جاروبار لە جیاتی باوكیان دەرســیان پێ ئەوتم ، خۆی خەلیفەی مەولانا خالید بوو ، مامۆستایان زێوەرو بێخودو زۆری تر لەو مزگەوتەدا كۆئەبوونەوەو شیعریان ئەوت‌و ئەخوێندەوە ٠٠ لەو مەڵبەندەوە منیش خولیای شیعرم كەوتــە كەڵلەوەو جنۆكەی شیعر دەستی لێ وەشاندم‌و دوو بە دوو ملی رێگای دوورو درێژی ژیمانمان گرتەبەر » ٠

كەمالی پێی‌وابوو كــــــە مامۆستایان : مەحوی : زێوەر ، بێخود ، شێخ رەزای تاڵەبانی ، حەمدی ، شێخ سەلام ، ئەحمەد موختار ، تایەر بەگ پیرەمێرد، شوكری فەزلی ، گۆران ، رەمزی مەلا مارف شاعیر بوون بــەڵام ئەو شاعیرەی لەناو ئــەوانا ناسرابوو زێوەر بــوو ، مەحوی لەبەرئەوەی كۆشەگیرو خانەقا نوشین بوو شـــــیعری بڵاو نەئەكردەوە زۆر ئــەو ناوەی نەبــوو ٠ ســالمی بە شاعیرترو مەحوی بە عالمتر ئەزانی ، بەڵام نالی بە زۆر شیعری ئەوت خۆی ئەكوشت تا شیعرێكی دائەنا ٠

جارێك لێم‌پرسی كە رێبازی تازەی شیعری گۆران‌و بەرهەمە نوێ‌یەكانی هاتنە كایـــەوە چۆنتان وەرگرت٠ زۆر بەراست گۆیی وەڵامی دایەوە ٠٠ گۆران بەلای ئێمەمانانەوە لە سەرەتاوە شاعیرێكی چـــاك بوو ، بەڵام لەدوایی یا لە خۆی تێـــك‌داو رووی كردە ساكاری‌و سادەیی‌و رەوانی وشە ، وەك شیعری :

قژ كاڵی ، لێو ئاڵی ،
پرشنگی نیگا كاڵ
ئەی كچە جوانەكەی
سەرگۆنا ئەختی ئاڵ

ئەیوت : من لەم (ئەختە) ناگەم ئەی بۆ (زۆر) ئەبێ ٠ جوان هــــەر جوانە با زۆریش گۆنای ئاڵ بێت ٠

یان :

هاێ پاشـــــا لەوبەر ئاوە
خێـــڵی دوژمن دەوری داوە
ئەرێم رێگام لێ گیـــراوە
نارۆم چاوكـــاڵ لیم زۆراوە

ئەیوت : ئێمەمانان ئەمانەمان بە شیعری رەســـەنی كوردی دانەئەنا بەڵكو هەر بە بایەتی شیعری گۆرانی‌و هەلور بلورمان دائـــەنا ٠ كورت‌و مختصـــــر رای‌وابوو «شیعر ئەگەر لەسەر عیلمی عەروز بێ ئەبێ وەكوو هی ئیمەمانان بێ ، ئەگەر خۆ (بەیتی بلە)ش بێ ئەوا وەك ئەمانەی ئێستایە ٠

كەواتە شاعیر خۆی ، بە بێ پێچ‌و پەناو بە دەنگێكی زوڵاڵەوە هاوار ئەكا كە ســـــەر بــە قوتابخانەی شیعری كلاسیكی‌و لاسایی كردنەوەی نوێنـــــەرە دیارەكانی وەكو ســالم‌و نالی‌و مەحوی‌و كوردی‌یە ٠

شیعری كلاسیكی لە رووی كێشی عەروزی عەرەبی‌و یــەك قافیەیی‌و شـــێوەی دەربڕین‌و كەرەسەی بیرو وشەبازی‌و چاو لێكـــــەری‌و بەلاغەتەوە وەك تشبیەو استعارەو كنایەو سجع‌و جناس‌و تەوریەو طباق‌و تەعلیل و لف‌و نشرەوەتەواو سنووردارو شەتەك دراو بوو ٠

ئەبینین سەرتاپای شیعری (كەمالی) ، ناوبەناو نەبێ كە لەسەر كێشی فولكلوری‌و بابەتی شیعری هەورامی هەیـــەتی ، هەمووی لەسەر كێشی عەروزی عەرەبی‌یە ، لە قافیەسازیشا ، شێوەی یەك قافیەیی هەر لــە مەتلەعەوە تا دوابەیتی غــەزەل یان قەسیدەكە بە یەك قافیەی وەك یەك چنراوە، ئەم مەسەلەی كێشی عەروزی عەرەبی‌و یــەك قافیەیە لە شـــیعری كۆنا ، تەواو شاعیری لە رووی بیری ناوەرۆك‌و مەبەست‌و یەكێتـــی بابەت‌و ســـــەربەستی بەل هاوێشتنەوە بەستبووەوە ، بەلای شاعیرە كلاسیكی‌یەكانەوە ، كە كەمالی وێنەیەكی كوتومت و نموونەیەكی پڕ بە پێست‌و وەفاداری ئەو رێبازە كۆنە بوو دەستەڵاتی شاعیرانە لەوەدا بوو كە مرۆڤ بتوانێ بـــەو كێش‌و یەك قافیەیە شـــیعری بەرزو هەڵبژاردە بڵێ ، كە ئەوە بەلای دانەرانی قوتابخـــانەی نوێی شیعری كوردیەوە كـــە گۆران سەردەســــتەیان بوو هیچ سنعەتێكی تازەو داهینانێـــكی هونەرمەندانەی تیا نـــەبوو ، جگە لەوەی كــە ئــەو كێش‌و یەك قافیەیی‌یە كۆت‌و زنجیرێكی گران بوو لە دەســـت‌و پێی بەهرەو هونەری شیعرا ٠ نوێ كەرەوەكان ناوەرۆك‌و مەبەستی خۆیان نەكرد بە قوربانی كێش‌و قافیە ، بەڵكو كێشـــی عەروزو شیعرەی قافیە بازیان كرد بە قوربان‌و دیلی مەبەست‌و بەهرەو سەربەستی خۆیان ٠

شاعیرە كلاســـیكی‌یەكان ، لەبەرئەوەی‌ئاسۆی بیركردنەوەو سنووری بەل بزاوتنیان تەسك بوو ، ناچار هەناســــەی هەڵبەستیان تا پێنج بەیت بڕی ئەكردو ناویان ئەنا غەزەل لەو ژمارەیە تێپەر ببوایە ، كـــە ئەمەیان كەمتر بوو ناویان ئەنا قەسیدە ٠ لە لایەكی تریشەوە ئەبینین یەكێتی بابەت كە ئەمرۆ بایەخێكی تەواوی لە ئەدەبی ئەم سەردەمەدا هەیە لــــە شیعرە كۆنەكانا بەدەگمەن دەســـت ئەكەوێ ٠ غەزەلێك بگـــرین لەوانەیە مەتلەعەكەی لەســــەر یار بێ ، دوەم بەیتی لە نەفس ئەدوێ ، سێیەمی باسی ناڵەـ باری چەرخی كەردون ئەكا ، چوارەم پارانەوەیە لە خواو ، كۆتایی‌یەكەی باسی بەدبەختی‌و چارەرەشی‌ی شاعیر خۆیەتی ٠

هەروەهـــا خەیاڵبـــــازی‌و وشەبازی‌و ئەخشاندنی شیعر بە وشەی عەرەبی‌و فارســــی‌و تارادەیەكیش توركـــی ، وەك نیشانەی رۆشن‌بیری‌یەك ٠

وەك سوورانەوەی پەپوولەـ یەك بە دەوری خۆشەویســـتی یارداو بەكارهێنانی چـــــەن دەربڕین‌و لێچوونێكی وەك‌یەكی برۆ شمشیروكەوانەو نیگا تیرە بالا عەرعەرو سەروەو روومەت ئاگرەو جەرگی شاعیر كەبابەو چـــاو نێرگسەو خاڵی لای لێــو دانـــەیـــەو زوڵف داوەو لێـــو یاقوتەو قەد لە موو باریكترەو دەم ئەوەندە بچووكە بە چـــاو نابینرێ‌و زۆری‌تری لەم بابەتانە كە سەرمایەو كەرەسەی دەستاو دەستی‌و بشتاو بشتی شاعیرە كلاسیكی‌یەكانمان بوون ٠

ئەم بابەتە شــــیعرە وەك بنچینەی ئەدەبی‌و شیرین‌كردنی زمانی كوردی‌و گەشە پێدانی سەردەمێكی فراوانی ئــــەدەبی كوردی تا بڵێی مایـــەی رێزو پێزانێنێكی تەواو قوولــــــی نەتەوەی كوردمانە ، لەم رووەوە (كەمالی)ش وەك شـــاعیرێكی بەتوانای ئەم رێبـــازو رێرەوەو وەك پەیرەو كەرێكی ئــــەم قوتابخانەیە رێزی پێشەوەی ئەم رێز لێنراوانە ئەگرێ ٠

ئنجا ئەگەر ئەم جۆرەشیعرو بەرهەمانە لەگەڵ چەشـــكەی ئەدەبی ئەم ســـەردەمەو جۆرو بابەتی ئـــەم چەرخ‌و چاخەمـــانا نەگونجی و مایەی لێو لـــێ هەڵقورتان‌و پشت تێ‌هەڵكردنی لاوەكان‌و ئەو كەسانە بێ كــە لەگـــەڵ چەشكەو خولیـــــاو كەڵكەڵەو هەوێنی ئەدەبی‌یانـــا نەگونجێ ، ئەوە نە خـــەتای شاعیرەو نە قەباحـــەتی من‌و تۆیە ٠ گرنگ ئەوەیە شـــاعیر وەك مرۆڤێـــــكی بەهرەدارو هونەرمەندو خاوەن‌بڕواو ریبازو پەیڕەو توانیویەتی لەســـــەر پێودانی باوەڕ پێكراوی خۆی تان‌و پۆی بەرهەمی خۆی ورد وردو سنعەتكارانەو سفت بچنێ ئەوەی شارەزای‌ئەو سەرچاوەیە بێ‌و چەشكەی كردبێ‌و بەش بە حاڵی خۆی تینویتی ئـــەدەبی‌و برسێتی شیعری تارادەیەك پێ دامركابێت ئـــــەوا لەراســـت خۆیەوە پایەی كەمالی‌و هـــاو شیعرەكانی بەرزتر ئەكاتەوە ، ئەوانەش كە پێچەوانەی‌ئەمانەن دیارە ئەو نرخ‌و بایەخـــەی پێ رەوا نابینن كە شانی هـــەڵی ئەگرێ ٠

كەمالی لە بەرهەمی شیعری خۆیا (دیاری شارەزوور) و (باخی میر)ی هەیەو (گیانی سەعدی)و شیرین‌و فـــەرهادو شیرین‌و خوســـرەوو مەجنون‌و لەیلا) شی لە فارسی‌یەوەكردوە بە شیعری كوردی‌و لە ســـاڵی چلەكـــانا گوڵدەستەی شوعرای هاوعەسری كۆكردۆتەوەو لـــــە چاپ‌داوە ، جگە لەمانەش وەك روزنامەنووسێك لە روزنامـــەی (بانگی حەق)دا بەشدار بووە ٠

پاشماوەی : لیمونتۆف شاعیری

كەچی ئێستا ،
ئێســـتا ٠٠ كەسێكم خۆش ناوێ !

●

سەردەمێك بو ٠٠
وامدەزانی ،
ژینی پڕ لە یاخی بوونم ، لە ئەشكایە
بەڵام ئەوسا ،
دلدار بووم‌و ئەواتێكی گەشم هەبو
كەچی ئێستا ،
ئێســـتا ٠٠ كەسێكم خۆش ناوێ !

●

من ژمارەی ، ساڵەكانی ،
تەمەنی خۆم ون كردووەو
باڵەكانی ، مەڵی لەیادكـــردن دەگرم
ئای چەند خۆشە
دڵەكەی خۆمیـــان پێشكەش كەم !
ئەمری خۆمیـــــان پێشكەش كەم !

(۱) بۆ نوسینی ئەو كورتە بیوگرافیایە كەڵكم لـــە چـــەند سەرچاوەیەكی‌رووسی وەرگرتوە بەتایبەتی لیكۆڵینەوەی د٠ پ٠ مورانیڤ كـــە لەگەڵ دیوانی شاعیردا بلاوكراوەتەوە لــــە ساڵی ۱۹۷٤دا ، لە بلاوكراوەـ كانی « روسیای سۆڤیەتی » ، هـــەروا پێشـــەكی‌ی دیوانی لێرمەنتۆڤ ، ساڵی ۱۹۷٤ ، لە بلاوكـــراوەكانی « ئـــەدەبی هونەری » ٠

(۲) كریتیــــك : ناقـــد ، رەخنەگر ٠

(۳) چار : قەیسەری روسیا

(٤) دۆئێل : شەرە شیر ، یا شەرە گوللە ٠

(٥) پۆشكینیش لە ۱۸۳۷دا لەگـــەڵ (دانتیس)دا دۆئیـــل دەكـــات‌و لـــە دۆئیلەكـــەدا دەكوژرێت ٠

هاوكاری لە كۆری‌خەباتدا ـ پاشماوە

ئــــــەدات ٠ پشـــــتگیری‌بناغـــەی یەكێتی نیشـــتمانی كارەرەنگینەكانی حكـــــومەتی‌نیشتمانی ئەكـــات لەناوچـــەی كوردســـــتاندا ، بەتایبـــەتی‌چەسپاندنی مافی نـــەتەوایەتی رۆشنبیری كورد وپەرە پێدانی‌وێژەیی‌و بەرزكردنەوەی رادەی رۆژنامەگەری ٠٠ هەروەهـــــابەشداربون لـــە دەرخستنی خـــەباتی ئافرەتانی كـــوردوعیراقدا بە تایبەتی لە ۱۹۷٥دا كـــە ساڵی ئافرەتانی جیهـــان‌بوو ٠٠ ئـــەوەی پێویستە دانی پیابنێین ئەوەیە كـــە ئەمانـــەهیچیان ســــەریان ئەئەگـــرت‌و سەرناكرن ئەگەر ئەوباوەڕی بۆ كردنەوەی جەماوەری گـــەلی نەبوایە لــــە رۆشـــــنبیران‌ونووســــەران‌و خوێنـــدەواران‌و دەزگا نیشتمانیە جـــۆر بـــەجۆرەكان ، كە داوایان لــــێ ئەكـــەین‌و هەمیشـــە دوپاتی‌ئەكەینەوە كـــە ئەبێ هـــەمو هاوكاری بەرۆژنامـــەی خۆیان‌بزانن‌و دڵیان سێ‌و دوونە كات لە دەرخستنی هەر تێبینیەك كەهەیانەو لـــــە هەموی گرنگتر ئەوەیە كە هەر لەسەر یارمەتی‌وهاریكاری خۆیان بەردەوام بن ، چونكە هـــــەر بەهۆی ئەوانەوەهاوكاری گـــەونە دارەدارەو ٠٠ سەربێ‌بێ‌و ٠٠٠ رۆشنشن

Institut kurde de Paris

کاروانی ڕۆشنبیری کوردی لە ساڵی ١٩٧٥دا

ئەوا ساڵی ٩٧٥ مان بەڕێکرد ، ساڵیکی پڕ لـە ڕوداوو کارەسات‌و سەرکەوتنی گەلان‌و تۆشوستی ئیمپریالیزم‌و ٠٠لەم ساڵەدا ولاتانی جیهانی سـێیەم‌بارسـەنـگی هەڵوێسـتی مرۆڤانەیان زۆرتر بـــەلای‌قازانجی ولاتانی ئازادیخوازو گــەلانی رزگـــار بـــوونیوە دزگـار بوو خەباتکـەردا شکایەوە ٠٠ شان بەشـــان‌ڕەوتی سیاسی‌و ئابـــوری‌و کومەلایەتی گەل‌و ولاتـــانی‌جیهان کاروانی ڕۆشـــنبیری‌و هوشـیار بونەوەی جەماوەری‌خەڵك ملی ناوە ٠٠

لێرەدا ئاوڕ ئەدەینەوە سەر سەرەتای ساڵی ڕابوردوو شوێن ڕێچکەی کاروانی ڕۆشـنبیری کورد ئەکەوین‌و بە زنجیـرە چالاکیـــە هونەریـــەکان‌و شانۆگەری‌و کۆڕی شـــیعر خوێندنەوەو سیمینارو ئـــەو کتێبانەی دەرچون‌و ئەو گۆڤارو ڕوژنامە خۆڕسکانەی بەهـرەی هونەری‌و ڕوشنبیری خۆیـــان نواندوە ئەیان هێنینەوە ٠٠

ساڵی پار بڵێین بە زنجیرەو بێ پسانەوە ئەم ڕۆژنامانـــە بە کوردی دەرچوون :

١ ـ ڕوژنامەی هاوکاری :ـ

ڕوژنامەیەکی هەفتانـــەی دوازدە لاپەڕەیی‌یە ، لەمەوبـەر بە هەشت لاپەڕە دەر ئەچـــو ، لە دەزگای هاوکاری چـــاپ‌و بڵاوکردنەوەی کوردی لە بەغـدا دەر ئەچێ ٠ ئەم ڕوژنامـــەیە جگە لە ئەرکی ســـەرشـــانی خۆی کە نوسین‌و هەواڵـەکانی جیهان بە خوێنەرانی کـــورد بگەیەنێ خۆی لە خۆیا بۆتـــە قوتابخانەیەکی تەکنیـــکی ڕۆژنامەگەری کـــوردی‌و لـە سەرەتای دەرچونیەوە تا ئیستە چـەند کادرێکی شارەزای ئیش کردنی ڕۆژنامەگەری نوێی پێ گەیاندوە ٠

٢ ـ بڵاو کراوەی ڕوشنبیری نوێ :ـ

بڵاوکراوەیەکی (ئیسـتا) مانگانەیە (کە لەوەبەر مانـگی سێ جار دەر ئەچو) ٠٠(چونکە قەوارەکەی گۆڕاوە) ! بەڕێوە بەرێتـی گشتی ڕوشـــنبیری کوردی لە بەغدا دەری ئەکات‌و لە چاپخانەی (الزمان) چـاپ ئەکرێ ٠٠ ئەم بڵاو کراوەیـــە بە بێ وزەی توانای تەکنیکی خۆی خزمەتی جەماوەری کردوە گەلیك نوســـەری ناودارو دەرکەوتو پێشکەوتنخـــواز بەرهەمی خۆیان تیا بـــڵاو کردۆتەوەو ڕویەك بووە لە ڕوە ڕۆشـنبیری‌و هونەریەکـــانی سەردەمی ئەمرۆی گەلی کورد ٠

٢ـ ڕۆژنامەی بیری نوێ :ـ

ڕوژنامەیەکی هەفتانـــەی قەوارە بچوکی هەشت لاپەڕەیی کوردی‌و عەرەبی‌یە لە بەغـــدا دەرئەچێ ٠

گۆڤارەکان

ئیستا دوو گۆڤار بە کوردی لە ولاتا دەرئەچێ ٠٠

١ ـ گۆڤاری بەیـان : ـ

تاکە گۆڤاری قەشـــەنگی ئەمرۆی کوردی‌یە ، بە شێوەی گشتی‌و لە دەزگای هاوکـــاری چاپ‌و بڵاو کردنەوەی کـوردی دەر ئەچێ ٠٠ لـەو کاتـــەوە هاتۆتە دەزگای هاوکاری بـــێ دواکەوتن هەمو مانگی جارێك دەرئەچێ‌و نوسەرە دەرکـــەـ وتوەکان بەرهەمی خۆیانی تیـا بڵاو ئەکەنەوە ٠

٢ ـ گوڤـــاری (شـــمس کردستان ڕۆژی کوردستان):

گۆڤارێـــکی کـــوردی‌و عەرەبی‌یە کۆمەڵی ڕۆشـنبیری کوردی لە بەغدا دەری ئەکـات

ـ گوڤاری زانکوی سلیمانی:

١٧٢ لاپەرەیە ،بە ئینگلیزی‌و عەرەبی‌و کوردی ، وتـــارو لیکولینەوەی زانستیانەیە ٠

١ ـ بەرگی یەکەمی (تحفەی مظفریە) :.

کتێبە چاپکراوەکان

ڕوژهەڵاتناسی ئاڵمانیـــایی (ئوسـکارمان) کۆی کردۆتەوەو مامۆستا هیمنی شاعیر بیتەکانی کردوە بە کوردی‌و زیاتر لـــە ١٥٠ لاپەڕەیەو کۆڕی زانیاری کورد چاپی کردوە ٠

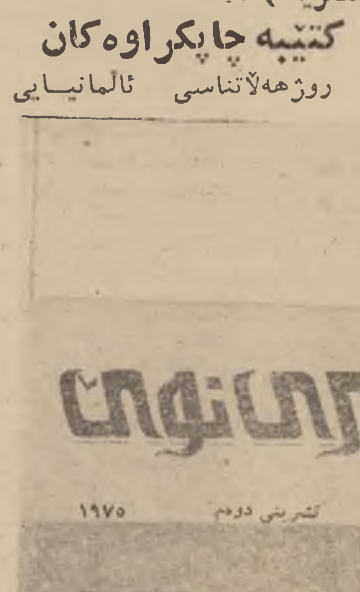

٢ ـ وشەی زمانی کوردی :

دکتور ئەورەحمان حاجـــی مارف دانیاوەو کۆڕی زانیـــاری کورد چاپی کردوە ٠

٣ ـ کوردستان لە ساڵەکانی شەڕی یەکەمی جیهانیدا :ـ

بەرهەمی دکتور کـــەمال مەزهەرەو کۆڕی زانیاری کورد چاپی کردوە ، قـــەوارەی ٢٠٠ لاپەرەیە ٠٠

٤ ـ دەنگی ئینسانی ڕەش ، دەنگی ئاوارەکان :ـ

دو لێکۆلینەوەی ئەدەبی‌یـــە دەربارەی شیعری شـــاعیرە ئەفەریقاییەکان‌و شـــاعیرە شورشگیرەکانی فەلەســـتین کاك عەبـــدولـــلا عەباس نوسیوێتی‌و دەزگای هاوکـــاری یارمەتی لەچاپدانی داوە ٠٠

٥ ـ لە پێناوی ئەوین دا :ـ

بەسەرهاتێکی مێـــژوویی سلێمان بەگی بـــادۆســـتی‌یە لە پێنج بەشدا ئامادە کراوە ٠

٦ ـ مەلا محمدی کۆیی :ـ

بەسەرهات‌و ژیانی زانـــاو ئـــەدیب‌و شاعیری نـــاوداری کورد خوالی خوشبو مـــەلا محمدی کۆیی باس ئەکـات ٠٠ مامۆستا عەبدولخالق عەللائەدین نوسیوێتی ١٩٠ لاپـــەڕەی ناونجی‌یە ٠

٧ ـ قەڵای دمدم :ـ

باس‌و بەسـەرهاتی ڕوداوە مێژوییەکەی قەڵای دمـــدم ئەگێڕێتەوە کاتی خۆی مامۆستا عـــارەبی شـــەمو نوسیوێتی‌و ماموستا شوکور مستەفا کردویە بـــە شێوەی کرمانجی خواروو هێناویەتیـە ســـەر دیالیکتی سورانی ٠٠ لە لایـــەن کۆڕی زانیاری کوردەوە چاپ کـراوە ٣٨٦ لاپەڕەی قەوارە گەورەیە ٠

٨ ـ دکتور محمد اقبال :ـ

باسی ژیان‌و بەســـەرهاتی فەیلەسوف‌و ئەدیبی‌شورشگیری هیند محمد اقبال ئەکـــات ، محمـــــد ملا صالح شارەزوری کردویە بـــە کوردی‌و دەزگای هاوکاری یارمەتی لـــە چاپدانی داوە ٠

٩ ـ بۆنی هەڵالان دێ :ـ

کۆمەڵە بـــەیتێکی فولکلوری گۆرانی چەپڵەڕێزانەو کـــاك مەحمودزامدار لەفەوتان‌ڕزگاری کردن‌و بەڕێوەبەرێتی گشـــتی ڕوشنبیری کـــوردی چـــاپی کردوە ٠

١٠ ـ گەشتەکەم لە گومانەوە بۆ باوەڕ :ـ

بەرهەمی کـــاك محمـد ملا صالح شارەزوری‌یە ٠

١١ ـ دەنگوباسی زانکـۆی سلیمانی :ـ

کۆمەڵە هەواڵێکی ڕوشنبیری و چالاکی هونـــەری ئەدەبی زانکـــۆی سلیمانی خۆی بڵاوی کردۆتەوە ٠

١٢ ـ مع الاکراد :ـ

بەڕێوەبـــەرێتی گشـــتی ڕۆشنبیری کوردی چاپی کردوە تومـــابوا بـــە فـــەرەنسایی نوســـیوێتی‌و ئاواز زەنگنـــە کردویە بە عەرەبی ٠

١٣ ـ چوارین :ـ

چـــەند پارچـــە شیعرێکی شاعیری لاو کـــاك ئەحمـــەد تاقانەیەو بەڕێوەبەرێتی گشتی خوێندنی کوردی یارمەتی لـــە چاپدانی داوە ٠

١٤ ـ گوڵی وەریو :ـ

بەشێکە لە شیعرەکانی خوالی خۆشبو شیخ لەتیفی حەفید ٠

١٥ ـ تاریـــخ الصـــحافە الکردیە في العراق :ـ

کاك جەبار جەباری هەواڵەـ کـانی کۆ کردۆتەوەو بەڕێوەـ بەرێتی گشـــتی ڕۆشـــنبیری کوردی چاپی کردوە ٠

١٦ ـ شێرکۆی ئەبەز :ـ

ئامیلکەیـــەکی مناڵانـــەی نیگاراوی‌یـــە ، بەڕێوەبـــەرێتی گشتی ڕۆشنبیری کوردی بـــە ئوفسیت چاپی کردوە ٠

١٧ ـ گەنمەشامی :ـ

چیـــرۆکێکی مناڵانەیـــە ، بەڕێوەبەرێتی گشتی خوێندنی کوردی بڵاوی کردۆتەوە ٠

١٨ ـ بانگی کوردستان :ـ

ژمـــارە کۆنەکانی ئـــەم گۆڤارەیەو سەر لەنوێ بەڕێوە بەرێتی ڕوشنبیری کـــوردی زیندووی کردۆتەوە ٠

١٩ ـ وێرانە خاك :ـ

ئـــەلیوت بـــە ئینگلیزی نوسیوێتی‌و کـــاك مەحمـــود زامداریش لـــە عـــەرەبیـــەوە کردویە بـــە کوردی‌و بەڕێوەـ بـــەرێتی ڕوشـــنبیری کـــوردی بڵاوی کردۆتەوە ٠

٢٠ ـ دراسات معاصـرە :ـ

کـــاك جـــەودەت بلال لـــە ڕوسیەوە کردویە بـــە عەرەبی بەڕێوەبەرێتی گشتی ڕوشنبیری کوردی چاپی کردوە ٠

٢١ ـ مەلای گەورە :ـ

ژیان‌و بەسەرهات‌و نمونەی بەرهەمی ئەدەبی مەلای گەورەیە کـــاك ممتاز حەیدەری ئامادەی کـــردوە ، لەســـەر ئەرکی بەڕێـــوەبەرێتی ڕوشـنبیری کوردی بڵاو کراوەتەوە ٠

٢٢ ـ نمـــاذج من التراث الشعب الکردي :ـ

کۆمەڵە بەرهەمێکی فولکلوری کوردە خوالێ خۆشبو محمـــد توفیق وردی بەر لـــە کۆچی دوایی بـــە عـــەرەبی بڵاوی کردۆتەوەو بەڕێوەبەرێتی گشتی ڕوشنبیری کـــوردی چـــاپی کردوە ٠

٢٣ـ گۆڤاری کۆڕی زانیاری کورد :ـ

بەرگی سێ ، بەشی یـەك ، هەروەها بەرگی سێ ، بەشـــی دوو ٠٠

٢٤ ـ مەهدی‌نامە :ـ

زانای کـــورد ابن الحـــاج نوسیوێتی‌و کاك محمـــد علی قەرەداخی ڕاستی کردۆتـــەوەو پێشەکی بۆ داناوە ٠٠ کـــۆڕی زانیاری کورد بڵاوی کردۆتەوە٠

٢٥ ـ شـــیرین‌و خوسرەوی خانای قوبادی :ـ

سەرەتاو ڕاست کردنـــەوەو فەرهەنگ بۆ ڕیکخـستنی لـــە لایەن کاك محمدی مەلاکەریمەوە ٠٠ کۆڕی زانیاری کورد چاپی کردوە ٠

٢٦ ـ لە خەوما :

نوسینی جەمیـــل صـــائب پێشکەشکردن وروون کردنەوەی جەمال بابان چاپخانەی کـــوری زانیاری کورد ٠

ئەمەش بەشێکە لەو پیشانگا هونەریانەی کە ڕازاونەتەوە :ـ

١ ـ پیشـــانگای هونـــەری نیگار لـــە سلیمانی لەلایـــەن هونەرمەندان کاك عەلی کەمال‌و کاك یوسف محمدو کاك برهان صابرەوە ، لـــە هۆڵی ئامادەیی کوردستانی کچان ساز کـــراو نزیکەی ٢٠ تابلۆی نیگاری تیا نیشان درا ٠

٢ ـ پیشانگای پۆســـتەرو بڵاو نامـــەی پارێزگاکان لـــە پیشانگای پۆستەرو بڵاونامـــەی قوتری لـــە هۆڵی مۆزەخانەی هونەری تەشکیلی لە بەغدا کە بەڕێوەبەرایەتی پـــەروەردەی سلیمانی بەشی خۆی ئامـــادە کردبو ٠

٣ ـ پیشانگایەکی پۆستەری کوردی هونەرمەند کـــاك عباس عبداللە یوسف لەسەر شەقامەـ کانی هـــەولێر ١٨ تابلـــۆی جۆربەجۆری تیا دانابو ٠

٤ ـ ســـێیەمین پیشانگای هونەری تەشکیلی هونـــەرمەند کاك ئەکرەم سەعید لـــە هۆڵی قوتابخانەی گوێژە لە سلیمانی٠

٥ ـ هونەرمەند کاك نامـــق عـــەلی لـــە هۆڵی قوتابخانەی ئەیوبیەی کچان لـــە هـــەولیر پیشانگایەکی کردەوە ٥٩ تابلۆی هەمە جۆری تیابوو ٠

٦ ـ پیشانگای هونـــەری نیگارکێشان لە لایەن‌قوتابخانەی ناوەندی شیلانی کچانەوە کە لە هۆڵی قوتابخانەی ئەیوبیـــەی کچان لە هەولێر ساز کرا ٠

٧ ـ پیشانگاکـــەی کـــاك مەدحەت محەمەد لە بارەگـای کۆمەڵی ڕۆشنبیری کورد لـــە بەغدا ٠

بروانە ل ـ٢٢ـ

Institut Kurde de Paris

لە ئەدەبی گەلانەوە

شاعیرێك لە ئەلەمانیای دیموکرات

پاوڵ ڤینس

PAUL VIENS

« بارام » کردویەتی بەکوردی

● پاول ڤینس لە سالی ١٩٢٢دا لە شاری « کۆنیکسبورگ » لە دایك‌بوە و بێجگە لە شیعر چیرۆکیش ئەنوسێ ، بەتایبەتی چیروکی منالان ، تائیستا چەندان پاداشتی ئەدەبیو هونەری پێ بەخشراوەو ناوەرۆکی زوربەی شیعرەکانی بانگ کردنە بۆ تێکوشان لەپێناوی گۆڕانی جیهانو بەئاگایی مرۆڤ لەپێناوی سۆشیالیستی‌دا .

● ئەم پارچە شیعرەی بەناونیشانی « خواست » نمونەیەکە لە شیعرەکانی :

باخواستو ئارەزومان ..
بیریکی کراوەو فراوان بێ ..
با ئەوەی دوای خۆمان جێی ئەهێلین ..
هاوێنێ بێ شەمالی خۆشەویستی تیا هەل بکا ..
دارستانێکی چری رازاوەبێ ..
کێلگەی دەولەمەند ..
شەقامی ریکوپێك و فراوان ..
مرۆڤی دل پڕو ژیر ...
شیعری جوان ...
خۆشەویستی بەهەموو لایەکدا بلاوبکانەوە ..
زەردەخە نە بە هەموو منالەکان ببەخشێ ..
خۆ ئەگەر ، هەر ناخۆشیەکیش هەبو ..
با ، تەنیا قەترەیەك بێ ..
بەلام بەختیاری ، با بەقەدەر فراوانی هەموو دەریاکان بێ .

پاشماوەی : بەرهەمی هەلبژاردەی لاوان

● لە هەولێریشەوە کاك ئەبووبەکر خوشناو شیعرێکی بۆ ناردووین بە ناوو نیشانی چەند یادگارێك لە هەنبەی شاعیرێکی ئاشقدا :-

گولبەهارە نازدارەکەم
کاتێ ئەوا ، لەتی ساکاری پیکەنین
وای هەست دەکرد
لەگەل ڕووی تەلخی ئاسمانی شاری خەمدا
پێکرا دەژین
مەلەوانمو ، بە برژانگی چاوەکانم
لە کەشتی فرمێسکی خەمەکانی تۆدا
سەولی دەربازبوونی ووشەم ، لە بۆ دەنگی ،
کوژراوی تۆ بوو ای‌دەدا
ملوانکە بووی بە زۆر دەخرایتە گەلێ مل
من بووم قۆلو مەچەك هەلکراو
لەناو دەریای نیوەشەودا ، ڕاست بومەوەوە
هەمووم دانە بەر نووکی تیژی شیعرەکەم
لەژێر سێبەری دار بەڕوو ، هەردوو پیکڕا
دەنگو باسی دەستی خۆمان
دەنگو باسی دەنگی خۆمان ،

بروانە لا -٢٠-

سالیکی نوێو ئەرکێکی پیرۆز - پاشماوە

نەتەوایەتیان دیاری کردوە ، ڕێبازی شورشگیرانەی درێژ خایەنیان هەلبژاردوە ، بارودۆخێکی ئەوتۆیان خۆش کردوە کە ئەدەبو بیرو زانستی تیا ببوژێتەوە ، گەشە بکات ، تاکو بەردی بناغەی کۆشکی بەرزی مێژووی ئەدەبی کوردی توماربکەن .

ئەمە جێگای بەرزیو شانازی‌یە کەرۆشنبیرانی کورد بەشداری خۆیان لە سەرجەمی بزوتنەوە نیشتمانیەکانا کردوە بێی ناوی بلێین ، بێ ئەوەی هیچ لایەنیک دەستیان بگرێ پشتیان بداتیەتو توانای فیکری خۆیان ، بۆ ماوەیەکی زۆر گرفتارێك وەکوگوڤاری گەلاوێژیان بە قەوارەو روخسارێکی قەشەنگ دەرکردوە ، کە نمونەیەکی بێ‌هەوتای پیش‌کەوتوی ئەوچەرخەبو .

دوا بە دوای دووەمین جەنگی جیهانی ئاسۆی هۆشیاری گەل فراوانتربوو ئوردوگای بزوتنەوەی نیشتمانی پەرەی سەندو رزگاریو سەربەستی عیراق بوو بەدروشمی سەرجەمی کۆڕوکۆمەلو تاقمە نیشتمانیە شورشگیرەکانی کوردو عەرەب ، لێدانی ئیمپریالیزمو داردەستەکانی بو بەپێویستیەکی سەرشانی ئەوکاتەی جەماوەری گەل .. رۆشنبیرانی کوردیش لە ریزی پێشەوەی ئەم تێکۆشانە پیرۆزەدا وشەی شورشگیرانەو ئەدەبی رەسەنی کوردەواریان کردبەکەرەسەی سەرکەوتنی ئاواتەکانیان .

سال هاتو سال چوو ، خواستی مێژوو دەستی خۆی گێڕا ، لە ژێر زەبروزەنگی جولانەوەی نیشتمانیدا بە هۆی یەکیتی کۆڕو کۆمەلەکانەوە پشت بە پشت ئەلو سوپا بە ناوی برایەتی کوردو عەرەبەوە ریژیمی ئیمپریالیزمیو کۆنەپەرستی هەرەسی هێنا ، خۆری پرشنگداری شورشی ١٤ی تەموز سەرتاپا عیراقی گرتەوە .. جۆری خۆیەتی ئەگەر بلێین ئەم شۆرشە ریگایەکی فراوانی کردەوەو دەرگایەکی گەورەی خستە سەرپشت بۆ چالاکی تواندنی رۆشنبیران وبلاوکردنەوەی بەرهەمەکانیانەوە بۆ بوژاندنەوەو گەشە کردنی چاپەمەنی کوردی ..

هەرچەندە ئەو ماوەیەش گروکفێك بوو ، ئەوەندەی نەخایاند بەلام هەرچۆن بووبێ جەژنو بەهاری رۆشنبیران بوو .. بەراستی رۆشنبیرانی کورد تامەزرۆی رۆژێکی وابوون ، داخی دلی چەند سالەیان رشت، خەمو ناسۆری چەند سالەی دیلیتیان تۆمارکرد ، ئەرکی مێژوویی خویان بەرامبەر بەگەل بەجێ هێنا .. بەلام بەهاری تەمەنی ئەم رۆژەش زوو خەزانی هاتو گولی هیوایان هەلوەری ..

بە کوێرایی چاوی دوژمن ، پاش تاقی کردنەوەیەکی قولو نرخ دار لە ریزی بزوتنەوەی نیشتمانیداو تاووتو بیاچونەوەیەکی دورو درێژ ، جاریکی‌تر ئازادیخوازانی عیراق لە ناو بۆتەی خەباتی یەکگرتوودا وزەو توانای خۆیان قال‌گردو توزی گرانی خۆیان خستەوە کاروشەوەزەنگی ژیانی گەلیان بەپێشکی هەناوی پرشنگداری رۆژی ١٧ی تەموز گۆڕی .

شۆرشی ١٧ی تەموز بەسەرۆکایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب هەر لەسەرەتای بەرپابونیەوە چالاکیەکی قوولی بۆ چارەسەرکردنی کێشەی کورد خولقاند ، دانی بەمافی رەوای رۆشنبیری کوردداناو کەوتەهەنگاو بۆ جێبەجێ کردنی ئەم بڕیارەمێژوییە تاکو توێژی تاریکی رابوردو بسڕێتەوە ، شوێنەواری بەجێماوی رابوردوی رەش سپی بکاتەوەو بایەخ بە بەرهەمی پێشکەوتوانەی رۆشنبیران بدات ، بۆ ئەوەی رۆشنبیرە دلسۆزەکان توانای خۆیان لەم مەیانەدا بنوێننو بە هاریکاری هەموان پلەی زانستی کومەل بەرزبکەنەوە .

لە مانگی کانونی دووەمی سالی ١٩٧٠دا بڕیاردرا کە رۆژنامەی هاوکاری دەرچێ ، تا ئەم چەندلاپەرە هەفتەییە ببێتە رۆژنامەیەکی ناوەندی بۆ رۆشنبیرانی کورد ، تاکو روی روناکی شۆرشی ١٧ی تەموز بنوێنێو ئاوێنەی بێ گەردی راستو دروستی بارو دۆخی عیراقی‌بێ . وەببێتە بناوانێك لە ریگای پێ گەیاندنو دروست بوونی نوسەری لاوو تازەپێ‌گەیشتو ، بۆ بوژاندنەوەو گەشە کردنی سامانی ئەتەوەییمانو بلاوبوونەوەی بیری نوێو جێگا پێ‌لێژ کردنی بەندو باوی کۆنەپەرستانە . وە لە دواییدا ببێتە مەشخەلێکی ئاگراوی بۆ پتەوکردنی یەکێتی نیشتمانیو دارشتنی پردی برایەتی ودۆستایەتی نێوان کوردو عەرەبو تەفروتوناکردنی هەمو پیلانو نەخشەیەکی دوبەرەکی وناکۆکی نانەوە .

دامەزراندنی رۆژنامەی هاوکاری شەش سال لەمەوبەر لەلایەن وەزارەتی راگەیاندنەوە دەسکەوتێکی زانیاریانەی مەزن بو بۆرۆشنبیرانی کورد ، چونکە یەکەم جارە لە مێژووی عیراقی تازەدا کە دەستەلاتی‌نیشتمانی رۆژنامەیەکی‌ناوەندی ئاوەها بە کوردی دەربکاو ئەرکو فەرمانی گرانی بەرێوە بردنو پێش خستنی بگرێتە ئەستوی وبەرپرسیاربێ لە مەیدانی هەمو کەموکوڕیو ئاتەواویەکیاو بیکاتە بەردی بناغە بۆ بلاوکردنەوەی بیری‌نوێو چەسپاندنی گیانی شورشگیرانەو برایەتی .. تیژکردنی خەباتی گەل بەرامبەر بە ئیستیعمار ... وچارە سەرکردنی گیروگرفتەکانی ولات .

رەنگ بێ لەسەرەتادا رۆشنبیرانی کورد بەگەرم باوەشیان بۆ ئەم رۆژنامەیە نەگرتبێتەوەو بەرەو پیری نەچووبن ، یان بەساردیەوە سەرنجیان دابێ ، بەلام رەوتی رۆژ ئار ئەو راستیەی سەلماند کە رۆژنامەی هاوکاری لە بارەیا هەیە کە لەبەرێکی گەورەی روشنبیری جەماوەر پربکاتەوەو سامانی ئەدەبی ئەتەوەییان پێشتر بخات ، دەورێکی گرنگ بنوێنێ لە پێشەوە چونو ئۆڕینی باری رۆشنبیری کورداو دەستێکی بالا بگێڕی لە بوژاندنەوەی ئەدەبو چیرۆکو بەرهەمی بەنرخی رۆشنبیراندا

هەرچەندە لەسەرەتاوە چەند لاوێکی خوێن گەرمی دلسۆز ئەم ئەرکە دلسۆزەیان گرتە ئەستوی خۆیان . وچی لە توانایاندا هەبو لەمەیانی روژنامەگەریو خزمەتگوزاری روشنبیری‌دا بەجێیان هێنا .. وا ئێستا قۆناغی شەش سالەی تەمەنی بەجێ‌دێلێو بێ ئەنێتە سەرەتای قوناغێکی نوێ ترەوە

⊙

روژنامەی هاوکاری توانی لەتەمەنی ئەم شەش سالەیدا بەکردەوە بی‌سەلمێنێ کەشەیدای بەرهەمی شۆرشگیرانەو پێشکەوتنخوازانەی ئەدیبە دلسۆزەکانی کورد بوەو لەسەر شانۆی روژنامەئەری هاوچەرخ خۆی تێکەل بەئێشو ئازاری زوربەی جەماوەری زەحمەتکێش کردوە ..

لەسەرەتای ئەم قۆناغە نوێیەدا ئەوپەیمانە بۆکۆمەلێ روشنبیرانو خوێنەرانی بەرێزی دوپات ئەکاتەوە کە وەکو مۆم لە پێناوی پێشکەوتنی ئەدەبی کۆنو نوێی کوردیدا بسوتێو چرایەك بێ بەدەست روشنبیرە دلسۆزەکانی کوردەوە ..

ئەگەر لە ماوەی تەمەنی رابوردودا کەموکورتیەکی یشی تیا بوبێت گوناحی چمکێکی زۆری‌ئەو کەموکورتیە ئەکەوێتە سەرشانی‌نوسەرو ئەدیبەکانمان کەلەکاتی پێویستی‌دا کەمتەر خەمیان نواندوە .. ئینجا هیوادارین کە ئەدیبو نوسەرەکانمان کەمتەرخەمی رابوردویان فەرامۆش بکەنو زیاتر لە هەمو کاتێك هاوکاری لەگەل‌هاوکاری بکەنو بەردێکی نوێ لە بنچینەی برایەتیو دۆستایەتی‌ئەتەوەکانی

بروانە ل -١٩-

Institut Kurde de Paris

پاشماوەی «کتێبی هاوکاری»

شوانەوێڵە پەنای وەبەر چیای ئاگری برد • دڵی چیای ئاگری بوو بە گــر • پیاوی پازدە گونـــدان وەدووی شوانەکەوتن ، بیگرن ، بیکوژن • چیای ئاگرییان کون بە کون پشکنی • چیا شوانی وەشێرد ، شوانەش بوو بە گڕ •

کچە خۆی لەبەر ئەو ئەوینە سەختە پێڕانەگیـــرا ، ئەویش دایە چیای ، مندال و مەزن ، پیر و جـــوان ، ژن و پیاوی هەر پازدە گوند وەدووی کچەش کەوتن • ئاگــــری کچەشی وەشێرد • کچەش بوو بە گڕ •

ڕۆژێکی شوانەوێڵە سەبری لەبەر دەبڕێ ، دەســتوور لە ئاگری دەخوازێ ، وەدەردەکەوێ ، دەڵێ : « با جارێکی چاوم بە دڵدارەکەم بکەوێ ، ئەگەر کوشتیشیانم با بمکوژن »• بەرەو گوندەکە چوو • سێ شەو و سێ ڕۆژان لـــە دەورەی گوندەکە خولاوە • مردن کارێکی سانا نیە • ئاخرێکەی چاوی قوچاند ، دەیویست نەختێ درەنگتر بمرێ •

ڕێ و ڕاست بەرەو گوندی چوو • نواڕی لە جێ گوندەکە پەپوو دەخوێنێ ، بای وێرانی هەڵیکردووە • چووە گوندێ • نواڕی هیچ نەماوە • تەماشای ئەولاتری کـــرد گوندەکانی دیکەش شتاقیان نەمابوون • پاشان ڕوانی لەولاوە ، لە کن ئەو بەردی ماڵی خۆیانی لێبوو ، دڵدارەکەی ڕاوەستاوە • دوو دڵدار بە یەك گەیشتن • مەڵێ چیای ئاگری لە زۆر و ستەمان تووڕە دەبێ ، کەرتێکی خۆی بە سەر هەر پازدە گوندەکـەدا دەدا • پازدەگوند بە خەڵکەکەوەی بە ژێرەوە دەبن • چیای ئاگری هەڵیان دەلووشێ ••• جا تووڕەیی‌یەکەی ئاگری تـا ئەمەیە • باڵندەی ئەوین گرێکە ، وەبەر هەر دڵ و دەروونێکی بکەوێ دەسبەجێ دەیـــکا بە پارچەیەك گڕ • هێـــلانەی ئەوین گڕە •

ئەمە تووڕەیی ئاگری‌یە • ئەمە بەڵای ئاگری‌یە • شان بە شانی ئاگری نادرێ • ئەمە تووك و لەحنەتی ئاگری‌یە •

جا هەموو بەهارێك ، لەو دەمی کوڵی کووبە بە گولیلکان دەخەملێ ، سەرپاکی شوانەکانی چیای ئاگری دێنە ســـەر کەناری گۆلەکە ، کەپەنەکانیان لەســـــەر خاکی بەهاری هەزار ساڵە ڕادەخەن ••• و گڕە باڵندەی ئەوین ••• باڵـی لە شینترین جێگای گۆلەکە هەڵدێنێ •

حوسۆی ئاسنگەر ، نیوەڕووت هاتبـــووە بەر دەرکی سەرا پڕ بە دنیا دەیزریکاند : « پاشا ، پاشا ، گــوێ دێرە گوێت لە بلوێر ئەنگێوەکەی بوهاری بوو ؟ تێ‌گەیشتێ ؟ ڕك‌و غەزەبی ئاگریت بەســـەردا بڕژێ ••• وەی دەردو بـــەڵای ئاگریت لێ وازێ • بەڕۆکی ئاشق‌و ئەوینـــداران بەردە ، بەســـە » •

مەحمود خان بە پیاوەکانی گوت :

« بڕۆن ئەو ئاسنگەرەم بۆ بێنن ، بزانم ئەوە چ دەڵێ ، با تێ‌بگەم » •

حوسۆ نیوە ڕووت بوو • لەشە بەهێزەکەی لە لەشی مرۆیەکی سەرووی مرۆیان دەچوو • مەحمود خان ئەگەر چاوی وێ کەوت سەرسام بوو •

ئاسنگەر پرسی :

« ئەو لاوژە چکۆلەیەت بیست کە بۆم ناردبووی ؟ »

خان گوتی :

« بیستم » •

« چاکە ، چ دەڵێی ، ناترسی ؟ » .

پاشا کڕ بوو ،

حوسۆ هەرچی بە زاردا هات گوتیە خان‌و وەکو گەرنە چیایەك هەڵستایە سەر پێیان ڕۆیشت • هەرکە لە دەرکـەی دیوەخان وەدەرکەوت ، گوتی :

« تۆ دەزانی پاشا ، تۆ دەزانی » •

پاش ئەوەی ئەو چووە دەرێ ، ســـمایل ئاغا چـــووە ژوورێ ، گوتی :

« پاشام دەمەوێ چەند پرسیارێکت لە خزمەتدا بکەم » •

پاشا گوتی :

« بپرسە » •

« پاشا ، تا ئێستا کەس توانیویە بچێتە سەر لووتکەی چیای ئاگری ؟ »

پاشا گوتی :

« نەخێر » •

« چاکە ئەوەیی لە تیرەی ئینسانە دەگاتە ئەوێ ؟ »

« ڕەنگە بگا ، بەڵام ناگەڕێتەوە ، ئاگری دەیگـــرێ ، ئیدی بەری نادا » •

زۆر کەس چوونە سـەرترۆپکی چیـای ئاگـری تاقی کردبۆوە •

بەڵام کەس نەگەڕابۆوە •

خەرمانە ئاگرێك لەسەر تەپڵە سەری چیای ئاگـــری لە نێوەندی پۆپەکەوەی بیرێك تا ناوەڕاستی دنیا ڕۆ چـــۆتە خوار • یەکەم ئاگر لە دنیادا لەم بیرە وەرگیراوە • یەکـــەم ئاگرێك کە ئادەمزاد چاوی پێ‌کەوتبێ ئاگری ئێـــو دەروونی چیای ئاگری‌یە •

مرۆ ویستوویە لەم ئاگرەی وەچەنگ کەوێ ، وەچەنگی نەکەوتووە ••• یەك لە ئاگردزان خافڵانی چیای ئاگری بـــە هەڵ دەزانێ • جنگێ ئاگر لە کوڵی ئاگر دەپچڕێ ، بەرەوخوار بۆی هەڵدێ ، قەدەرێ دوور دەکەوێتەوە • لەوەدەی چیـــای ئاگری بە خۆدا دێتەوە ، دەنۆڕێ ئاگردزەکە وا بەرەوخـــوار سەری خۆی هەڵگرتووەو هەڕا دەکا • ئیدی یەکسەر کابرای ئاگر بە دەست لـــە جێی خۆی ڕادەگرێ‌و هەر لەوێـــدا دەیکا بە بەرد •

قەدپالەکانی چیای ئاگری پڕن لەم جۆرە ئینسانە بـــە بەرد بووانە • ئاگری ، هەرچی چووبێتە سەر توقەسـەری ، هەرکەسێ ئەوێی دیتبێ ، ئاگری لێ دزیبێ ، نەدزیبێ قەتی لێ خۆش نەبووە ••

سمایل ئاغا گوتی :

« کەواتا ، پاشام دەمەوێ پێشنیارێکت دە خزمـــەت عەرز کەم » •

« بلێ سمایل ، »

« با هەر ئێستاکانێ خەبەر بنێرینە قەلای خۆشابێ ••• گوڵبەهار و ئەحمەد بگەنە ئێرە • دەفەرمووی بۆ خۆم دەچم بۆ خۆشاب دەیانهێنم • ئەگەر ئەحمەد توانی بچێتە ســـەر ترۆپکی چیای ئاگری‌و پی‌سەلماندین چووە ، ئەوە کچەی بە دەستی خۆمان دەدەینێ • شایی‌و داوەتەکەشی لەســـــەر خۆمان • مەگەر بەو ڕەنگە لە ئەحمەد قوتار بین • لە دەنگۆو زمانی خەڵك ، لە زوڵمی خەڵك ڕزگار دەبین • ئیدی کـــەس قسەی بۆ نامێنێ » •

پاشا گوتی :

« نامێنێ » بیرێکی چاکە ســـمایل • دە ، دوو سێ بەکیش ڕەگەڵ خوت خە ، بچۆ بۆ خۆشاب • با ئەحمەدیش بگەڕێتەوە • گوڵبەهاریش بێتەوە • ئەگەر ئەو داخوازەی لێ پەســـند نەکردم ، بە بەگی خۆشاب بلێ کچەکەم لـــە بۆ بنێرێتەوە » •

سمایل ئاغا ، پێنج پیاوی ، دوویان بەگ بوون ، هەر ئەوێ ڕۆژێ وەدووی خۆداو ، بەرەو خۆشاب بەڕێ کەوتن •

گەیشتنە قەلای خۆشابێ • بەگی خۆشاب لـــە جارانی گەلێك پترو گەرمتر پێشوازی کردن‌و دۆستانەی میوانداری کردن • شایی‌و زەماوەندو ئاهەنگی بۆ گێران • سمایل ئاغا ئەوێ شەوێ کارەکەی لە بەگ ڕاگەیاند •

پاشا گوتی :

« سمایل ئاغا ، چۆن دەبێ ، ئەمە مردنە ، پاشـــا ، ئەحمەد بۆ مردن دەنێری • چما تا ئێســـتا کەسی وابووە وەسەر ترۆپکی چیای ئاگری کەوتبێ و گەڕابێتەوە ؟ کەسی وا بیندراوە ؟ بیستراوە ؟ »

بروانە ل -٢١-

پاشماوەی : ساڵێکی نۆی ئەرکیکی پیرۆز •••

عیراق‌و گەلانی جیهـــــاندا دابنێن ••

ڕۆژنامەی هاوکاری هینـــی کەسێك‌یان لایەکی تایبـــەتی کۆمەل نیە ، هینی سەرجەمی ڕۆلەکانی کوردە ، بۆیە پێویستە هەمو نوسەرێکی کورد هەریەکە لە ئاستی خوێدا بەرپرسیاری خۆی بگرێتە ئەستۆ ••

برای ئەدیبی کورد !••کاکی خوینەری بەرێز •• ڕۆژنامـــەی هاوکـــاری دەربڕی دەنگـــی ڕاستەقینەی جەماوەرەکەتانـــە پێویستی بە بەرهەمی ئـــەدەبی بێ گەردی ئێوەیە •• هیوادارین ڕۆشنبیرانی کورد ســـــالی جەونەمی دەرچونی ڕوژنامـــەی هاوکاری بە ســـالی هەرەوەزی ئەدەبی‌و هاریکاری‌ڕۆژنامەگەری کوردی دابنێن بۆ ئەوەی گەلی کورد لە ئیستا زیاتر شـــانازی پێوە بکات وشەو بیری جوان‌و وتەی شیرین هەمیشە دەستەـ دیاری ئێوەی بـــەڕێز بێ بۆ ڕۆژنامەکەتان •

ئیتر با لە ساڵی تازەدا زورتر دەست لەمل بابەتە ڕوشنبیری‌و خزمەتگوزارە ئەدەبیەکان بین‌و هیـــــوادارین ڕوژنامـــــەی « هاوکاری »ش بـــە پشتیوانی ڕوشنبیرانی کورد ڕولێـــکی تر لە ژیانی ئەدەبی کوردیدا تومار بکات •

پاشماوەی محەمەدی مەلا کەریم

وەك (خۆ) بەکیش ئەمـــەوێ بێ ترسی سبەینێ ، بێ هیـــچ جۆرە ترسێك بژیم •• خەڵك وام لەگەڵ بجوولێنەوە کە مـــن لە دەروونی خـــۆما دام‌ناوەو ، بەپێی توانای خۆم وا لەگـــەڵ ئەوان ئەجوولێمەوە •• بـــــە دڵێکی بێ‌گەردو لەپێشـــــەوە نەئاخنراوەوە لەگـــەلم بێنـــە کایەوە •• کەس لـــە خۆیەوە (مەعنا)م لێ نەداتەوەو ، لـــە یەك سەرەوەو بـــە تاقە چاوێك بۆم نەڕوانێ •••

ئاواتەخوازم بتوانم لـــەم ساڵەوە پرەگرامێکی کار بۆ خۆم دانێم ڕێك‌وپێکترو بـــەسوودتر بۆ ئـــەو ئامانج‌و مەبەستانەی باوەڕم پێیانـــە •• ئاواتـــە خوازم بتوانم بگەڕێم •• دنیـــا ببینم •• ئەمەوێ شەوو ڕۆژم ببێ بە چل‌و هەشت سەعات•• ئەمەوێ کارێك بکەم خۆم لـــە خۆم ڕازی نەبم ، بـــەڵام ڕای گشتی لێم ڕازی بێ ••

برداەرینە !

لەم جۆرە موناسەبانانەدا وا باوە بنیادەم کەم بدوێ •• بەڵام من زۆر دوام •• ئەمەوێ لێم بوورن‌و :

جەژنی ســـالی نوێ‌یشتان پیرۆز بێ !•

Institut Kurde de Paris

بۆزانـــین

بەکرێدانی یانەی شـەوانەلە هاوینە هەواری صلاح‌الدین

ئەمیندارێتـــی گشـــتی بەرێوەبردنی شارەوانی‌و هاوینە هەوارەکان ئەو کەسانە بانگ ئەکات کە شارەزاییـان لـــە بەرێوەبردنی یانەی گەشـــت‌وگوزاری هەیەو ئەیاتـــەوێ بەکرێی بگرن بەشـــداری‌مزایدەی بەکرێدانی یانـــەی شەوانەی هاوینە هـــەواری‌صلاح‌الدین بکەن لە پاریزگای هەولیر وەبۆ ماوەی ١ـ١ـ٩٧٦نا ٣١ـ١٢ـ١٩٧٦ •

مەرجەکان لە ئەمیندارێتی‌گشتی بەرێوەبردنی شارەوانی‌و هاوینە هەوارەکان دەســـت ئەکەوێ ، عەتائاتەکان پیشکەش بە ئەمیندارێتی گشـــتی‌بەرێوەبردنی شارەوانی‌و هاوینە هەوارەکان ئەکرێ لە نـــاوزەرفێکی مۆرکراوا ، وە ئەبێ عەتائاتەکان تەئمیناتێـــکی‌سەرەتایی ١٥٠ دیناری نەقدیان کتابی زامن کردنی بانقیـــك‌بەشیوەی کەفالەتی مەســـرەفی لەگەلدابێ ،چەکی ئیمزا نەکراووەرناگیرێ • تاکو ســـەعات ١٢ی نیوەرۆی رۆژی یەکشەمە٢٥ـ١ـ٩٧٦عەتائات وەرئەگیری هەرچی لەکـــاتو شـــوێنی‌دیاریکراوا پیشکەش نەکـرێ یان وەصلی تەئمیناتەکە وەیان‌کتابی زامن کردن‌و بروانامەی شارەزابی لەگەلدا نەبـــێ‌وەرناگیرێ •

کرێیانەکە بەسێ جـــارئەدرێ لە ماوەی شەش مانـگی یەکـــەمدا ، کرێی ئـــەم‌بۆزانیەش لەسەر ئەوکەســـەیە بەکرێی ئەگرێ • ئـــەم‌ئـــەمیندارێتی‌یە ملـزم نیـــە بە وەرگرتنی بەرزترین نـــرخ‌یا هەر نرخێکی‌تر •

ئەمینداری گشتی
بەرێوەبردنی شارەوانی‌و هاوینە
هـــەوارەکان

پاشماوەی : ئەدەبی لاوان

گشت ئەدەب دۆستان
چەپۆکی مەینەت بدە بـەسەرا
بەرگی رەش پۆش بکە بە بەرا
دوش دابمێنە ، عاجز غەمبار
ئەستێرەی گەش‌و قەلأی ئەدەبمان هاتە خوار !

ژینی « کەمالی » ئەمرۆ ئاوایە ، تەرمی پیرۆزی بووە بـە میـــوان

دەخیل سەد دەخیل ، ئامانەتی تۆ خاکی کوردستان
داخم « کەمالی » شای شیرین گفتار خاوەن بیری ورد
خاوەن خامەی جوان ، بوێژی بەرزی باخچەی شاعیران
شاخی هەورامان ! تۆش بگری بەکول ، گەرم‌و کاریگەر
« کەمالی » رۆیە ! کەمال رۆ بکەن ، لە دەشت‌و لە دەر

شاعیری بەرزی کورد زمانم ••• رۆ
نوکتەبازەکەی ناو یارانم •• رۆ
کێ بێ لەمەودوا بە وتەی رەوان
پاراوی بکا مێژووی کورد زمان
کێ بێ بنوسێ لەسەر ئەحمەد خان
میرنشینەکەی ناوچەی هەورامان
یا کێ بێ ؟ ئەسپ تاو داله پێ‌دەشت

شیعری دلداری •• بنوسێ وەك گەشت
ئەمانەو دوانزە سوارەی مەریوان
هەر « کەمالی » بوو بەرز دایەرێژا ، بە وێنەی داستان

داخم « کەمالی » دۆستان هاو فەردان
کۆڕی گەرم کەن ، وەك بەزمی جاران
لە باخی‌میر بێ •• یا لەسەر قەبران
« کەمالی » نەما •• کەمال‌رۆ بکـەن
لە هەردەو شاران

پاشماوەی : سـەرۆك بەکـرسـوپاسی

کـــردنی جەماوەرو حـــزب‌وشۆرش بەسەرکردایەتی کارامەو ریبازە راستەکەی ئێوە •

ئەو چاوەدێرییەی ئیـــوەسەرۆکی تێکوشەر بەرامبەر بە خەباتگێرانی حـــزبی فەرماندەئەیکـــەن حـــزبی بەعســـی سوشیالیستی عەرەب نیشانەی‌رەســـەنی‌و جوامێـــری‌ی عەرەبایەتی‌و شورشگێرێتانە کەئیمە بەردەوام دلسۆزی حزب‌و نەتەوەی تێکوشەری عەرەب‌مانی‌لێوە فێر ئەبین داواکارم لـــە خوای گەورە کەبتان پارێزی بۆنیشتمان‌و بەلێنتان ئەدەینی کە بە ئەمەك بین بۆ خزمەت کردنی گەل‌و نەتەوەکەمان لــــە ژێر سەرکردایەتی‌یە جوامێرەکەتان‌دا ، خواش سەرمان بخات •

دکتور عزەت مستەفا
بەرێز سەرکۆمارو فەرماندەی
گشتی هێزی چەکدار تێکوشەر
احمد حسن بکری بەرێز

بەبۆنەی بەخشینی میدالیای‌رافیدەین پلـەی دوەمی مەدەنی بەئیمە جوانترین رێزو ســـلاوپێشکەش بە بەرێزتان ئەکـەم ••• داواکارم لە خوای گەورە کەبتان پارێزێ بۆسەرکردایەتی کردنی حزب‌مان‌و رەوتـەکەمان••• بەلێنتان ئەدەینی کە پتر تێ‌بکۆشین لەســـەر رێگـــای‌جێ‌بەجێ کردن‌و بەدی هێنـانی ئامـانجی نەتەوەکـــەمان لـــەیەکگـــرتن‌و سەربەســـتی‌و سوشیالیستی‌دا •

عزەت دوری

سەرۆکی فەرماندە تێکوشەراحمد حسن بکری بەرێز

لە یادی پەنجاو پێنج سالەی‌لـــە دایك بوونی لەشکرمان‌دا کە میدالیای رافیدەینی پلـــەی‌ئەم کارە جوامێرانەیە نیشانەی بـــێ بـــە خشـــین‌ئەوەیـــە کـــە فـــەرماندەی گەلەکەمان‌و نەتەوەمان‌و یەکەم‌رابـــەری شـــورشی سەرکردە رێزمـــان لێنـــەنێ ئەمـــەش ئەمانـــەتێکە لەسەرشانمـان‌و کارێـــکی بەردەوام دلسۆزانەئەکەین لەپێناو خزمەت کردنی گەلەکـــەمان‌دا لـــەژێر ئالای‌سەرکردەی مـــەزن‌و حـــزبی جوامێرمان‌دا •

بەم بۆنە مەزنەوە باوکی‌فەرماندە ، سەرۆك ، بەلێنتان ئەدەینێ کە هەقالە خەباتگێرەکـــەتان بین کـــە لەمـەوبەر ناسیوتانین بۆ خزمەت کـردنی ئەوئەرکەی پێمـان سپێردراوە لەگەل ئەوفرمانەی فـــەرماندەی‌حزب‌و گەلەکەمان خەباتگیـــر احمـــد حـــسن بکـــر پێی‌سپاردوین • هیوادارم کەخـوا سەرمان خات بۆ خێروخۆشـی‌ئەم نەتەوەیەو لەسەر رێگـای بەدی‌هێنانی ئامانجـەمەزنەکانی‌لەیەکگـــرتن‌و سەربەســـتی‌و سوشیالیستی‌دا •

باوکی فـــەرماندە هـــەزارسلاوتان لێ‌بێت •

تەها یاسین جەزراوی

پاشماوەی دانانی بەردی بناغەی

رووکاری دەرەوەی کومەزەکە بە مس‌و قورقوشم روکەش دەکرێ کومـەزەکە لەروکاری ناوەوەی وێنـــەی قەلغانێکی عـــەرەبی خوێنـاوی دەنوێنێت لەکـــانی کەوتنـایا ، ناوی کومەزەکـــە بەمۆزایکی شـوشەیی وێنـەی ئالأی عەرەبی لەسەر دروســـت دەکرێت بە هەر چواررەنگەکەـ یەوە ، رەش‌و سپی‌و ســـوورو سەوز • هەموو بەیکەرەکـــــە وێنـــەی شەهیدێکی رێنگـــەی نیشتمان دەنوێنێت •

وە لەوبەیکـــەرەدا زورێکی موکەعەب دروســـت دەکـــرێت درێژی هـــەر لایەکی ٥ مەترە دەبێت ، ئەمیش کۆرەکە نیشان دەدات ، زورەکـــە لەچـــەند تویژێکی لەیـــەك جیاواز پێکـ دێت ، تویژەکـــان لـــە پۆلا دروست دەکرێن ، لـــە نیوانی درزی تویژەکانەوە رووناکی‌یەکی شین دیتە دەری ، کە جێگاکە زیاتر جوان‌و بەسامتر دەکات •

لـــەم لاولای گۆرەکەوە دوو توختەی چـوار گۆشەیی بـــۆ وەستانی پاسەوانەکان لەمەرـ مەری رەشی بریقەدار دروســـت دەکرێت ، هەریەکێك لـــەو توختانە لەرووی تەختەکەوە ٢٠ سانتیمەترە بلندتر دەبێت ، وە لـــە تەنیشتی پەیکەرەکـــەوە عەمودێکی بەرزی ٦٠ مـــەترەیی دەچەقێنرێت •

وە لەپشـــتی پەیکەرەکەوە خانووبەرەیەکی گـــەورە بـــۆ مۆزەخانەی سەربازی‌و هۆلێك بۆ پشوودان‌و فوارەیەکی گەورە دروست دەکرێت •

رۆژنامـــەیـــەکی هەفتانەی گشتی‌یە لە دەزگای هاوکـــاری چاپ‌و بلاو کردنەوەی کوردی دەرئـــەچێ

ژمارەی ســـپاردن بە کتێبخانـــەی نیشـــتمانی ١٥٦ ســـالی ١٩٧٤

پاشماوەی : سوپاســـی ماوۆستا صـــدام

میواندارییە جوانەی کە بەرامبەر دایکم‌و خـزم‌و ئـــەو وەفدەی لەگەلم بو نواندتان من دلنیـام لەوەی ئەم دیدەنیەم بوعیـراق پەیوەندی دوستایەتی نێـــوان هەردوو ولأتمان پتەوتر دەکات•

لـــە کۆتایـــدا گەرمتـرین سلاوتان لێ‌دەکەم •

● جێگـــری ســـەرۆکی ئەنجـــومەنی سەرکردایـــەتی شۆرش بەرێز صدام حسین بە بروسکەیەك وەلامی ســـەرەك وەزیرانی ئیران ئەمیر عبـاس هویدای داوەتەوە •

ئەمەش تەواوی بروسکەـ کەیە :ـ

ســـەرەك وەزیرانی ئیـران بەرێز ئەمیر عباس هویـدا ••

بەرێزەوە بروسکە جوانەکەـ تانم وەرگرت کـە بـــە بۆنەی گەرانەوەتان بۆ ئیـــران بۆتان ناردبوم ، ئاواتە خوازم کـــە ئیوەی بەرێزو بـــەرێز دایکتان هەمیشە بەختیارو کامەران‌بن • من دلنیام کە دیدەنیەکەتان ئەو پەیوەندیە بەتینەی نیو هەردوو ولأتمانەوە هەلقولاوە ، وە ئەو پەیوەندەیە زیاتـــر بەتیـــن دەکات •

بـــەم بۆنەیـــەوە گەرمترین سلاوتان پێشکەش دەکەم •

صدام حسـین
جێگری سەرۆکی ئەنجـومەنی
سەرکردایەتی شۆرش لە
کوماری عیراق

**

Institut Kurde de Paris

بۆزانین

دریژ کردنەوەی ماوەی بەکرێدانی میوانخانەی صلاح‌الدین

لەبەرئەوەی تائیستا کەس نەبوو میوانخانەی سەرەوە بەکرێ بگرێ ·· ئەینداریتی گشتی بەریوەبردنی شارەوانی‌و هاوینە هەوارەکان ئەوکەسانە بانگ ئەکات کە شارەزاییان لەبەرێوەبردنی میوانخانەی گەشت‌و گوزار هەیەو ئەیانەوێ **بەکرێی بگرن بەشداری مزایدەی بەکرێ گرتنی میوانخانەی** صلاح‌الدین بکەن لە هاوینە هەواری صلاح‌الدین لە ۱–٤–۱۹۷٦ تا ۳۱–۱۲–۱۹۷۸ ·

مەرجەکان لە ئەمینداریتی گشتی شارەوانی هاوینە هەوارەکان دەست ئەکەوێ ، عەتاناتەکان پێشکەش بە ئەمینداریتی گشتی بەرێوەبردنی شارەوانی‌و هاوینە هەوارەکان ئەکرێ لەناو زەرفێکی مورکراوا ، ئەبێ عەتاناتەکان تەئميناتێکی سەرەتایی (۳۰۰) دیناری لەگەلابێ یان بە نەقدی وەیان کەفالەتیکی مەسرەفی بەپێی نوسراوی یەکیک لە بانقەکان ، چەکی ئیمزانەکراو وەر ناگیرێ ، تا سەعات ۱۲ی نیوەرۆی رۆژی یەکشەمەی ریکەوتی ۲٥–۱–۱۹۷٦ عەتاناتەکان وەرئەگیرێ · هەر عەتاناتیك لەکات‌و شوێنی دیاریکراوا پێشکەش ئەکرێ‌و وەصلی تەئميناتەکەی لەگەلا نەبێ یان کتابی ضمان‌یان بروانامەی شارەزابون‌وەر ناگیری · کرێی ئیجارەکە بەسێ جارو لە ماوەی شەش مانگی یەکەمدا ئەدرێ ·· کرێی بلاو کردنەوەی ئەم بۆزانینە لەسەر ئەو کەسەیە میوانخانەکە بەکرێ ئەگری ، ئەم ئەمینداریتی‌یە ملزم نیە بەوەرگرتنی بەرزترین نرخ وەیان هەر نرخێکی‌تر ·

ئەمینداری گشتی

بەرێوەبردنی شارەوانی‌و هاوینە هەوارەکان

سیروان جاف

۱–۲

پاشماوەی لە بیرەوەری‌جەژنی لەشکری قارەمان ···

ئەسەلمێنێتەوەو ساغی ئەکاتەوە کە هەمیشە پالپشتێکی راست‌و بەوەفای ئەم گەلەبوە ، برایەکی هاوپشتی لێوەشاوەی بزوتنەوەی نیشتمانی بووەو هەمیشە داکۆکی لەسەر ئاوات‌و ئارەزووویستی کۆمەلانی خەلك کردوە ·· لە هەموو تەنگانەو ناخۆشی‌و راپەرینێکی نیشتمانیانەی گەلدا لە ئاوریزی سەنگەری پیشەوەدا بووە ، بۆ ئەوەی گەل بە ئامانجە نەتەوایەتی‌و نیشتمانیەکانی بگات ·· هەرچەندە ریژیمی ئیمپریالیزم‌و کۆنەپەرستی دوا براوی سەردەمی کۆن زۆر جارویستویانە لەشکر بۆ مەبەستی تایبەتی گلاوی خۆیان بەکاربێنین‌و بیکەنە قەلغان لەروی داخوازیە رەواکانی گەلی عیراقداو جولانەوەی نیشتمانی لەولاتا بێ لاواز بکەن بەلام وریایی‌و دلسۆزی لەشکر زۆر لە پیلان‌و نەخشە سامناکەکانی ئیمپریالیزم‌و داردەستەکانی بەهێزتر بووە ·· بەکوێرایی چاوی دوشمن لەشکری دلێرمان هەمیشە جێگای بروای بەرزو ریزگرتنی بێ وینەی گەل بووە لە پێناوی جێبەجێ کردنی ئەرك‌و فەرمانی بزوتنەوەی گەلا هەنگاوی ناوە ، قولنگی ئازایەتی وەشاندوە ، بەرگی خەباتی جەنکاوەرانەی پۆشیوە ، دلسۆزی تەواوی خۆی‌نواندوە· خەباتی دریژی بێوچانی لەشکری‌دلێرمان هاوبەش‌بوونی بێوێنەی لە هەمو راپەرین‌و بزوتنەوە نیشتمانیەکانی گەلەکەمانا هەر لە رۆژی‌لەدایك بوونیەوە تا شۆرشی ۱٤ی تەموز ، سەرەتای شۆرشی ۱۷ی تەموز ئەم رێرەوو کاروانی خەباتە ، ئەو راستیە ئەخاتە بەرچاو کە ئەفسەرو سەربازەکانی لەشکرە نەبەزەکەمان هەمیشە شان‌بەشانی‌کرێکاران‌و جوتیاران‌و روشنبیرانی شۆرشگیرانی ولات تێکۆشاوون و لەریزی ئۆردوگای‌پان‌و بەرینی گەلدابون ، چەك بەدەستی پێشەوەبون بۆ وێزەی ئیمپریالیزم‌و کۆنەپەرست ، هەرگیز لە قوربانی‌دان‌و خۆبەخت‌کردن نەسلەمینەتەوە، ئەرکی نیشتمانی پیرۆزی سەرشانی خۆیان بە شانازیەوە بەجێ هیناوە ·

لە دوای شۆرشی ۱۷ی تەموزی نەتەوایەتی خواز ، لەشکری دلیری عیراق جێگای دیاریکراوی خۆی وەرگرت‌و بەهۆی سەرپەرشتی کردنێکی وردی سەرکردایەتی شۆرشەوە لەشکرەکەمان بوو بە لەشکرێکی تازەی لێهاتوی خاوەن تەکنیکی نوێ‌و بیروباوەری نەتەوایەتی‌و هاوچەرخ ، کەترس‌و لەرز لە جاران زیاتر بخاتە دلی دوشمنەوە ، ببێتە قەلایەکی مەزن‌و پاریزکارێکی تەواوی سەرکەوتن‌و دەسکەوتەکانی گەل ·

بەم جۆرە لەشکری دلێرمان رۆلێکی بالای دیاری کرد لە شاربەدەر کردنی نۆکەرانی ئیمپریالیزم‌و پتەوکردنی‌یەکیتی نێوان کوردو عەرەب‌و پاك کردنەوەی نیشتمان‌و سرینەوەی دوا شوێن پێی بێگانە لەولاتەکەماناو ·· هەمو دڕك‌و دالێکی کۆنەپەرستی سوتاند ·

لەشکری دلێری عیراق‌بەتەنیا لەشکری عیراق نەبووە ، بەلکو زوربەی ئەرك‌و فەرمانی‌نەتەوەی عەرەبی خستۆتە ئەستۆی خۆی چقلی چاوی ئیمپریالیزم‌و زایونیزم بووە ، بۆیە ·· یەکان‌دەردو بەهاواری سوریای برایەوە چوو ، بە دلسۆزانە چی لە توانایا هەبو بەکاری هێنا تاکو زایونیستەکان‌نەتوانن شام بگرن ·· بەو جۆرە پێویستی نیشتمانی‌و نەتەوەیی خۆی نواندو دەری خست کە لەشکری عیراق لەشکری هەمو عەرەبە ·· لە هەر جێگایەکدا پێویست‌بێ ، لە جەزایرو عمان‌و فەلەستین‌و سوریاو ····· هەرلایەکی‌تر ئەکەوێتە جوولەو بەهاواریانەوە ئەچێ ·

ئەمرۆش لەشکری عیراق وەکو شورایەکی پۆلا ، لەبەردەم هەموو پیلان‌و نەخشەکانی ئیمپریالیزم لەناوچەکەدا وەستاوەو پشت بەپشتی گەل‌و لەژێر سەرکردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبدا پێکەوە سەرکەوتن لەدوای سەرکەوتن وەرئەگرن ··

با هەر شەکاوەبێ ئالای خەباتی لەشکری عیراق‌و بدەروشێتەوە رۆژی لەدایك بوونی ·· هەربێتە وتربێ‌یەکێتی گەل‌و سوپای‌قارەمان‌بۆپاراستنی مافی رەوای گەل‌و دەسکەوتە نیشتمانیەکانی ولاتمان ··

باهەر بلەرزێ ئیمپریالیزم‌و زایونیزم لەبەردەم هێزو توانای لەشکرە قارەمانەکەمانا ··

بژی یادی نەمری ٥٥ سالەی دامەزراندنی لەشکری ئازای عیراق ·

پاشماوەی ئەفسانەی چیای‌ئاگری

سمایيل ئاغا گوتی :

« ئەمن نازانم ، ئێوە بۆ خۆتان گوتبووتان چتان دەوێ دەیکەن · جا ئێستا داخواز لەمەو کردەوە لەنگۆ » ·

بەگ بە دوو دلی و نا هەمێدییەوە :

« دە جارێ ، با ، بە ئەحمەد بلێم ، بزانم ئەو چ دەلێ ؟ » ·

ئەگەر ئەحمەد ئەو مەرجەی قبوول نەکردبا ، ئەوسا بەگی خۆشاب چ مەجبوور نەبوو لە قەلای راگری‌و بیپاریزێ · ئەوە ئەحمەدیش‌و هەموو کەسێکی دیکەش دەیزانی ·

هەقیش بەلای پاشادا دەکەوت شەڕێ بکا ·

بەگ گازی ئەحمەدی کرد ، لە حوزووری سمایيل‌و ئەوانی دیکەدا لێی پرسی ·

ئەحمەد ، بێ دوودلی‌و بەوپەری رووگەشییەوە ، گوتی :

« قاییلم ، چاکە دەچمە سەر ترۆپکی ئاگری · لەوێ ، شەوێ ، ئاگرێکی گەورە هەلدەکەم · پاشاش دەیبینێ · دەبا هەر لەئێستاوە دەس پێ‌بکەین » ·

بەگی خۆشاب ، گول بەهار ، خەلکی دیکە ، ئەحمەدیان لە وەسەر کەوتنی ترۆپکی چیای ئاگری ، لەو سەفەری مردنە پێ پەشیمان نەکراوە ·

بۆ رۆژی پاشێ گەردن ئازاییان لێك کرد · سوار بوون ، بایزید خۆ بگرە هاتن ··

گول‌بەهارو ئەحمەد لە مالی پیری کاروان دابەزین · سەرانسەری شاری بایزید ، دەوروبەری ئاگری هەموو بە هاتنی ئەحمەدو گول‌بەهاریان زانی · ئاسنگەرەکە هاتە مالی پیر · لەگەل پیردا ئەحمەدیان زۆر نسحەت‌و ئامۆژگاری کرد ، گوتیان :

« ئەم پاشایە کافرە ، کورە دەیەوێ لەنێوت ببا » ·

هەرچەندیان کردو کۆشا ئەحمەدیان پێ پەشیمان نەکراوە · جیایی‌یەکانیش هاتن گەلێك لە ئەحمەد پارانەوە ، ئەحمەد گوێی‌نەدا کەس ·

– ماوێتی –

پاشماوەی : مەرسومە جەمهوریەکان

کردایەتی شۆڕش‌و وەزیری ناوخۆ ·

۳ – تەها یاسین جەزراوی ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش‌و وەزیری پیشە سازی‌و مەعدەن خەلاتی پلەی دووەمی رافیدەینی جۆری مەدەنی‌یان پێ ئەدرێ ·

لە رۆژی چواری مانگی محەرەمی ۱۳۹٦ی کۆچی ریککەوتی رۆژی پێنجەمی مانگی کانوونی دووەمی سالی ۱۹۷٦ی زایین لە بەغدا نوسرا ·

احمد حسن بکر

سەرکومار

Institut Kurde de Paris

بۆزانـــــین

لە بەڕێوەبەریتی گشتی بڕۆژکـــانی ئاودیری (ری)وجۆگاکان سەر بەوەزارەتی (ری)جیگای ئەم فەرمانبەرانەی لای خوارەوە شاغرە ، ئەوانـــەی‌ئەیانەوێ دابمەزرێن‌و مەرجـــەداواکراوەکانیان هەیە وەکو لەخوارەوە دیاری کراوەو خزمەتی ئەسکەری کردوەیان لێی خۆش‌بووبن ســـەرلە دیوانی ئـــەم‌وەزارەتە بدەن (بەریوەبەریتی‌زاتیە) بۆ ئـــەوەی استمارەی داخوازی خزمـــەتی مـــەدەنی‌پڕبکەنەوە لەگـــەل وەسـیقەی‌مەکتەب‌و دەفتەری نفوسی ساڵی١٩٥٧ یان هـــەویەی ئەحوالی مەدەنی و بڕوانامەی مەحکـــوم‌نەبون‌و دەفتـــەری خزمـــەتی‌ئەســـکەری وێنـــەیـــەکی‌بەرهەناوی‌و بڕوانامەی جنسیەی عیراقی پیشکەش بکەن •

ژمارەی وەزیفە شــاغرەکان	ناونیشانی وەزیفەکـە	مانگانەکەی	مەرجە داواکراوەکان
١	خبیر	١٠٠ـ١٢٥	لـــەکولیجی کشـــتوکاڵ یان‌بەرامبەری دەرچوبێ ممارســەی ئەوەندە هەبێ شایستەی ئـــەم‌مانگانەیە بێ •
١	مهندس کشتووکال	٧٠ ـ ٩٥	لـــەکولیجی کشـــتوکاڵ‌یان‌بەرامبەری دەرچوبێ ممارســـەی ئەوەندە هەبێ شایستەی ئـــەم‌مانگانەیە بێ •
١	جیولوجی	٧٠ ـ٩٥	بڕوانامـــەی بکالوریوس یـــان‌بەرامبەری هەبێ لـــە زانستی زەوی‌دا ئەوەندەی ممارسە هەبێ‌شایستەی ئەم مانگانەیە بێ •
٥	م• مهندس	٥٠ ـ ٦٥	لـــە کولیجی ئـــەندازیاری یان‌بەرامبەری دەرچوبێ ممارســەی ئەوەندە هەبێ شایستەی ئـــەم‌مانگانەیە بێ •
١	مترجم	٥٠ ـ ٦٥	لە کولیجی ئاداب یان بەرامبەری‌دەرچـوبێ ـ بەشـــی زمـانی ئینگلیزی ، ئەوەندەی ممارسەهەبێ شایستەی ئەم مانگانەیە بێ •
٤٢	م• مهندس	٣٦ـ ٤٥	لە کولیجی ئەندازیاری تەکنولوجی یـــان ئـــەندازیاری یـــان بەرامبەری دەرچوبێ •
٥٦	م• مهندس	٢٨ ـ ٣٥	لـــە کولیجی ئەندازیاری یان‌بەرامبەری دەرچوبێ :
١٧	مساح	٢٨ ـ٣٥	١ ـ لە پەیمانگای تەکنولوجیایان‌بەرامبەری دەرچوبێ لەبەشی مساحە • [redacted] ٢ ـ ئەوەندە ممارسەی هـــەبێ‌شایستەی ئەو مانگانەیەبێ • ٣ ـ ئەندامی نەقابەی مساحـــەکـــان ئەندازیاری ســـەرەتایی (تطبیقی) بێ •
١٢	رسام	٢٨ ـ٣٥	١ ـ لە پەیمانگای تەکنولوجیایان بەرامبەری دەرچوبێ لەبەشی وێنەی ئەندازیاری ـ ٢ ـ ئەوەندەی ممارسە هـــەبێ‌شایستەی ئەو مانگـــانـــەیەبێ •
١٥	م• محاسب	٢٨ ـ٣٥	١ ـ بڕوانامەی بکالوریوس یان‌بەرامبەری هەبێ لە محاسبەدا • ٢ ـ یان لە دەرچوانی پەیمانگای بەڕێوەبردن‌بێ ـ بەشـــی محاسبەو ئامادەیی بازرگانی ـوە ئەوەندەی ممارسە هەبێ شایستەی ئەم مانگانەیە بێ • ٣ ـ لە نەقابەی محاسبەکان‌و مدققەکان بێ •
١	مصلح	١٥ ـ١٧	لە قوتابخانەی ناوەندی دەرچوبێ‌و شارەزای چاك کردنـــەوەی مەکینەو ئوتومبیل بێ •

د• وەزیری (ری)

هاشـــم المرسومی

١ـ٣

پاشماوەی کاروانی ڕۆشنبیری

١ ـ مەلبـــەندی لاوانـــی ســـلیمانی کۆڕێکی شـــیعر خوێندنەوەی فـــراوانی بـــۆ شاعیرە لاوەکان پێك هێنا •

٢ ـ میهرەجانێکی ئـــەدەبی فراوان لەسەر شانۆی مەلبەندی لاوان لـــە هەولێر بۆ شیعـــر خوێندنەوە ساز کرا •

٣ ـ کۆڕێکی ئەدەبی لیژنەی ڕۆشنبیری لاوان لە هەولێر بۆ شیعر خوێندنەوە •

٤ ـ جگە لـــە مانەو چەندین کۆڕو سیمیناری روشنبیری لە روژی ١٦ـ١٠ـ١٩٧٥دا زوربەی ئەدیبە کوردەکان لـــە بارەگای یەکیتی نوسەران لە بەغدا کـــۆ بونەوە بۆ خۆ ئامادە کردن بـــۆ بەستنی کۆنگـــرەی نوسەرانی کورد ••

شانۆ‌نەری‌و تیپـــە هونەر- یەکان :

تیپـــی هونـــەری میللی کرێکارانی ســـلیمانی‌و تیپی هونەری هەولیرو تیپی نواندنی سلێمانی وتیپەکانی ترهەریەکە بە پێی تواناو باری لواوی خۆی چالاکی خۆی پیشکەش کردوە •• هیوادارین لە ساڵی تازەدا چالاکیـــەکانی ســـاڵی رابوردو ببێتـــە بنچینەی کۆڕانێکـــی بنەڕەتی بۆ گەشە کردن‌و پەرە سەندنی ئەدەب‌و هونەری میللی رەسەنی کوردەواری •• ئیتـــر **سلاومان بۆ هـــەمو ئـــەدەب‌و هونەر دۆستێکی کورد •**

ـ هاوکاری ـ

سەرۆکی فەرماندە ، دەربارەی کوتایی ســـالی ئافرەت •••
(پاشماوە)

کراون ، پێویستە لە ســـەر ئافرەت کە سوود لەومەرجانـــە وەربگرێ بۆ پەرەپێدانی خیـــرا بەتواناو لێ هاتویی خۆیان ••• ئەو پەرەسەندنەی ئافرەت بە خۆیەوە بینیوە لە سایەی دۆخی دیموکراتی‌و نەتەوەیی شۆرش- گێرەوە کە بۆی دابین کـــراون نیشـــانەی کارامەیی ئافرەتن بەرەو رزگار بوون‌و ســـوود وەرگرتن لە دەســـکەوتەکانی شۆرش‌و رزگار بوونی کـــە ئەمەش لقێکی ترە ئەچێتە سەر روباری رەونی پێشـــکەوتنی کۆمـــەڵ‌و نەتەوەی خەباتگێری عەرەب •

من داوا لە ئافرەتانی وڵاتە- کەمان ئەکـــەم کـــە کاری داهێنـــەرانە بکەن‌و لـــە سەرچاوەی روشنبیری‌و زانست هەلبهێنجن‌و ئاستی لێ‌پرسراوی نیشتمانی‌و نەتـــەوەیی بەرز- بکەنەوە •

سلاو لە ئافرەت لـــە وڵاتی عیراق‌و سلاو لە ئافرەتی عەرەب لە خەباتە سەخت‌و هەمەلایەنە- کەی‌دا لەقۆناغەجۆربەجۆرەکانی بەرەوپێش چووندا •

ئا•د•ع

پاشماوە بەبۆنـــەی یادی (٥٥) ســـاڵەی

ئەندامی ئەنجـــومەنی سەر- کردایەتی شـــورش‌و وەزیری پیشەسازی‌و کـــان نیوەرۆی روزی ناوبراو بەردی بنچینەی پرۆژەی فـــراوان کـــردنی ئیستگەی ئەلەکتریکی (دۆرە)ی دانا کە قەوارەی ١٦٠ میگاواط کراوەو ٢٧ ملیون‌و ٥٠٠ هەزار دیناری بێ ئەچێ •

ئەم ئیستگەیە لە چوار بەش پێك هـــاتوە ، وا چاوەروان ئەکرێ لە نیوەی سالی ١٩٧٧دا تەواو بێ •

لەم ئاهەنگی دانانی بەردی بنچینەی پرۆژەیەدا بـــەڕێزان پاریزکاری بەغـــداو سەروکی دامەزراوی گشتی ئەلەکتریك‌و نوێنەرانی ئەو کومپانیایانە کە پرۆژەکە جێ‌بەجێ ئەکەن‌و چەند لێ‌پرسراوێکی وەزارەتی پیشە- سازی‌و کان ئامادە بون •

هەروەها لـــە باقوبە لـــە پاریزگای دیالە بەردی بنچینەی پروژەی پیشەسازی‌یە سوکـــە ئەندازیاریەکان دانرا ، بـــەڕێز پاریزگاری دیالەو هـــەڤالانی ئـــەندامی سەرکردایـــەتی لقی حزبی بەعـــسی سوشیالیستی عـــەرەب لـــە دیالەو چـــەند لێ‌پرســـراوێکی گـــەورە لـــە وەزارەتی بیشەسازی‌و کان لـــە ئاهەنگەکەدا ئامادە بون •

ئەم پرۆژەیە پلەی یەکەمی بە ٣٠ ملیون دینار تەواو ئەبێ •

● **لە کەرکوك :**

هەروەها لە هەمان ڕۆژدا لە پاریزگای کەرکوك ئاهـــەنگی بیـــرەوەری ٥٥ ســـاڵەی دامەزراندنی لەشکری قارەمـان ریکخراوە •• چـــەند تویێکی (هێزە ئەمرەکان) بەم بۆنـــە پیرۆزەوە ئەقاوە •• ماموسـتا ولید ابراهیم‌الاعظمی پاریزگاری کرکوك‌و هـــەڤالان جێ‌کـــری ئەمینـــداری نهێنی‌و ئەندامانی سەرکردایەتی لقی حزبی بەعسی سوشیالیستی عـــەرەب لـــە کەرکوك پیرۆزباییان لـــە لواء رکـــن ســـەرکردەی هێـــزە ئەمرەکان‌و (قوات خالد) هەڤال لێ پرســـراوی ریکخســـتنی سەربازی‌و برایان ئەفسەرەکانی لەشکریان کرد •

بەڕێز پاریزگاری کەرکوك لە ئاهەنگێکی گـــەورەدا بـــەردی بنچینەی پرۆژەی فراوان کردنی ئیستگەی ئەلەکتریکی (دبس)ی دانا جگە لە ئیستگەیەکی تر کە فراوانی ٢٠ میکاواطەو بـــە ملیۆن‌و نیوێك دینار تـــەواو ئەبێ •

● **لە سلیمانی :**

هەروەها بەم بۆنەیەوە لـــە سلیمانی گەلیك ئاهـــەنگ‌و میهرەجانی گـــەلی ریکخراوە ، ماموستا محمد أمین محمـــد پاریزگاری سلیمانی‌و چەنـــد هەڤالێکی ئـــەندامانی ســـەر- کردایـــەتی حزبی بەعـــسی سوشیالیستی عەرەب شعبەی

←

Institut Kurde de Paris

سلیمانی و چەند سەرۆكی دایەرەو ریکخراوە پیشەیی و گەلیەكان چون بۆ سەردانی سەركردایەتی هێزەكانی مەنصورو پیرۆزباییان بەم بۆنەیەوە لە عەقید ركن سەركردەی هیزەكانی مەنصورو ئەفسەرو دەرەجەدارانی لەشكری قارەمان كردوە ٠

بەرێز پارێزكاری سلیمانی بەردی بنچینەی مەخزەنی ماسی دانا كە ١٥٠ هەزار دیناری تێ ئەچێ و بەردی بنچینەی پرۆژەی نیشتەجێ كردنی فەرمانبەران و كرێكارانی كومپانیای گشتی شەكری دانا كە ٣٣٠ هەزاری تێ ئەچێ ٠٠

لەگەل زێرابی بەری رۆژئاوای شاری سلیمانی بە ٢٥٠ هەزار دینارو پرۆژەی گازینوی گەشت و گوزاری كردەوە ٠

● لە دهوك :

لە شاری دهوك نومایشیكی گەورەی سەربازی بەم بۆنەیەوە رێكخرا ، مامۆستا یەحیا جاف پاریزگاری دهوك و هەڤالان نوینەری سەركردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب شعبەی دهوك و امر لواو هەڤالان ئەندامانی رێكخراوی حزب و هەندیك لێپرسراوی گەورەی لەشكرو فەرمانبەران و جەماوەریكی زۆر لە پاریزگاكەدا بەشداری ئەم نومایشەیان كردوە ٠

بەم بۆنەیەوە پرۆژەی بەدالەی تونومانیكی كە ٧٥٠ خەتی هەیەو ١١٢ هەزار دیناری تێچوە، كرایەوە هەروەها بەردی بنچینەی چەند پرۆژەیەك دانراوە كە هەمویان ملیونیك و ٢٥٠ هەزار دیناریان تێ ئەچێ ٠٠ وە لە زاخۆ سەنەدی بەخاوەن بونی زەوی و زاری كشتوكال بەسەر ٢٧٢٠ فەلاحدا دابەش كراوە ٠

● لە هەولیر :

بەریزان مامۆستا هاشم عەقراوی سەرۆكی ئەنجومەنی تەنفیزی ناوچەی ئوتونومی و ئیحسان هبەالله مفتی جێگری سەرۆكی ئەنجومەنی یاسادانان و ئەمیندارە گشتی‌یەكانی بەریوەبردنی ئەنجومەنی تەنفیزی چون بۆ سەردانی یانەی ئەفسەران لە هەولیر وە پیرۆزباییان لە عمید ركن سەركردەی هیزەكانی المثنى كرد ٠

هەروەها بەم بۆنە پیرۆزەوە مامۆستا محمد علی أمین پاریزگاری هەولیرو هەڤالان جێگری ئەمینداری نهێنی ...

ئەندامانی سەركردایەتی لقی ژووری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب و نوێنەرانی پارت و هێزە نیشتمانیەكان و پیاوانی ئاینی و سەرۆك و ئەندامانی ریكخراوو یەكیتی یە گەلی و پیشەییەكان لە پاریزگاكەدا پیرۆزباییان لە سەركردەو ئەفسەرو دەرەجەداران و سەربازانی لەشكر كرد٠

بەم بۆنەیەوە سەركردەی هێزەكانی المثنى چەند خەلاتیكی بەسەر كەرتە ئەسكەریەكانا دابەش كردو لە وتاریكدا سلاوی لە سەركردایەتی سیاسی حزب و شورش و لە سەروی هەمویانەوە سەرۆكی فەرماندە احمد حسن البكر كرد ٠ دوای ئەوە چو بۆ سەردانی نەخوشەكان لە نەخوشخانەی ئەسكەری و خەلاتی كردن ٠

سەرۆك بەكر چاودیری (پاشماوە)

كۆمەلی جەنگاوەرانی كۆن لەسەر گۆری سەربازی نەناسراو دانرا ٠

لەو ئاهەنگە گەورەیەدا بەرێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش و وەزیرەكان و سەرۆكی دەستەی دیپلۆماسی یەكان و پاشكۆ سەربازی یەكان و ئەفسەرە گەورەكانی هێزی چەكداری ولات بەشدار بون ٠

لەكۆتایی ئاهەنگەكەدا سوپاسالاری ولات بۆ بەسەركردنەوەی نەخۆشەكان چووە دیدەنی نەخۆشخانەی رەشیدی سەربازی لەوێ گەلێك خەلات و دیاری پێشكەشی نەخۆشەكان كرد ٠

پاشماوەی طە جەزراوی

نەتەوەی عەرەب لەوریا بوونەوەو تێ‌سەندنی تیكۆشانی و داكۆكی كردنی لەشۆرشی عەرەب راستی كیشەی نەتەوایەتیمان دەردەخات دژی هێزی ئیمپریالیزمی هاوپەیمانی زایونیزم ٠

هەروەها وتویەتی :ـ ئەو هاوپەیمانی‌یە گومان لێ‌كراوەی ئیمبریالیزم‌و زایونیزم بۆتە هاندرێك بۆ توندو تیژی پەلاماردانەكانی زایونیزم ، ئەمە وامان لێ‌دەكات كە خۆمان زیاتر گورج كەینەوەو هەموو توانایەكی خۆمان لەچوار چێوەی خەباتێكی چەكداری میللیدا بەكار بێنین بۆ پوچەل كردنی ئەو پیلانانەی دژمان ساز ئەكرێن ٠

دوای ئەوە دەرچۆكان بەبەردەم تەختی سلاوكردندا خویان نیشاندا ، لەسەر تەختەكە بەریز الجزراوی و هەڤالانی مەكتەبی سەربازی و پاریزگاری بەغداو سەركردەكانی ناوچەی پاریزگاری بەغداو سەركردەكانی ناوچەی پاریزگاكان راوەستابون ٠

خۆپیشاندەران وینەی سەرۆك بەكرو مامۆستا صدام حسین‌و دروشمی قوتابخانەكەیان و ئالای ولاتانی عەرەبیان هەلگرتبو ٠

لەكۆتایی ئاهەنگەكەدا بەریز طه الجزراوی خەلاتی بەسەر یەكەمەكانی ئەو دەورەیەدا دابەش كرد ٠

**

بۆزانـــین

بەریوەبەرایەتی گشتی پرۆژەكانی ئاوو ئەلەكتریك لە پرۆژەكانی پلانی گەشەكردنی نەتەوایەتی ژمارە (٧٢)

(مناقسەی دروست كردنی ئەستێلێكی ئاوی زەوی‌و زارلە صلاحەدین لە پاریزگای هەولیر) ٠

١ ـ بلاوی ئەكەینەوە مناقسەیەك هەیە بۆ دروست كردنی ئەستێلێكی ئاوی زەوی وزار لە پاریزگای هەولیر بەپێی ئەومەرجە گشتی‌و مواصفاتە تایبەتیانەی كە رەنگ بێ لەبەشی‌حقوق‌و عقود لە بەریوەبەرایەتی گشتی پرۆژەكانی ئاوو ئەلەكتریك دەست بكەوێ ئەگەر بروانامەی ژوری بازرگانی هەبێ وە هەر نسخەیەكی بە (٢٧) بیست‌و حەوت دینارە ٠

٢ ـ ئەوانەی ئەیانەوێ ئەم قونتەراتە وەربگرن ئەبێ‌عەتائاتەكانیان بەپێی مەرج‌و ئاموژگاریەكان بدەن بە سكرتیری لیژنەی كردنەوەی عەتائات لە دیوانی بەریوەبەرایەتی ناوبراو ٠

٣ ـ ئەم بروانامەو وەسیقانە لەگەل عەتائاتەكاندا لە ناوزەرفێكی تایبەتیدا ئەبێ ٠

أ ـ تەئمیناتێكی سەرەتایی (٥٠٠٠ پێنج هەزار دینار)بە پارەیی‌یان كەفالەتیكی مەسرەفی كەبەلای كەمەوە بۆ ماوەی شەش مانگ كار بكات لە روژی داخستنی مناقسەكەوە ، یانچەكیكی ئیمزاكراو لەلایەن بانقیكەوە كە ریگای ئیش‌و كاری صیرفەی درابێ لە ولاتا هەر عەتائاتیك ئەم تەئميناتەی لەگەلدا نەبێ یان كەموكورتی تری هەبێ یان پێچەوانەی ئەوەبێ كە داوا كراوە وەرناگیرێ ٠

ج ـ بروانامەیەكی تازەی باجی دەخل یان رونوسێكی ٠

د ـ لیستەیەكی ئەو ئیش‌و كارانەی لە مەئەچن كەكردویەتی‌یان خەریكی كردنیەتی ٠

٤ ـ ئەبێ هەمو قونتەرات چیەك بروانامەی تەستنیفی‌قۆنتەراتچێتی هەبێ ٠

٥ ـ تاكۆتایی دەوامی رەسمی روژی سێ شەممەی٢٧ـ١ـ١٩٧٦ یان رۆژیك دوای ئەوە ئەگەر ئەو رۆژە عطلەی رەسمی بو عەتائات وەرئەگیرێ ٠٠ وە قونتەراتچی‌یەكان‌ئەتوانن لە كاتی كردنەوەی عەتائاتەكاندا ئامادەبن بۆ ئەوەی ئاگاداری جۆری كردنەوەكەبین ٠

٦ ـ ئەبێ پولێكی پەنجا فلسی بنرێ بە عەتائاتەكاندا ٠

بەرێوەبەری گشتی پرۆژەكانی ئاوو ئەلەكتریك

٢ـ٢

Institut Kurde de Paris

Institut Kurde de Paris

داگیرساندنی مۆمی حەوتەمی تەمەنی ((هاوکاری)) وهەنگاوێکی نوێ بە رێگای پێش خستنی رۆژنامەگەری کوردیدا